

bruss'help.brussels

Evaluatie van de sociale projecten in hotels

2e Periode 07/21
04/22

Bruss'help. Vzw van publiek recht.

Ondernemingsnummer: 0723.632.965.

Verenigingstraat 15, 1000 Brussel

Colophon

AUTEUR: SARAH VAN GAENS

LAY-OUT EN EINDREDACTIE: EVA SALMAN

BEGELEIDINGSCOMITÉ: HARM DELEU (ODISEE), FRANÇOIS BERTRAND, LOUISE PAQUOT

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: FRANÇOIS BERTRAND

FOTO'S: KIM SATTLER

Sommaire

1	Inleiding.....	1
2	Doelstellingen van de evaluatie.....	3
3	Methodologie.....	3
4	Structuur van het rapport.....	5
5	Algemeen overzicht van de projecten.....	6
6	Kwalitatieve analyse.....	9
7	Sociaal project in een hotel, beheerd door DoucheFLUX.....	17
8	Hotel Belvue.....	28
9	Home Less Vincula.....	36
10	H.I.T. 18-25 en Mam'solo.....	45
11	Kwantitatieve analyse.....	56
12	Conclusies en algemene aanbevelingen.....	62
13	Bibliografie.....	65
14	Illustraties.....	67
15	Bijlagen.....	68

1 Inleiding

GESCHIEDENIS VAN DE SOCIALE PROJECTEN IN HOTELS

De coronacrisis heeft de hulpverleningssector geconfronteerd met een afname van zijn opvang- en huisvestingscapaciteit. Door de lockdown bleek er al snel nood te zijn aan extra plaatsen. Er werden diverse initiatieven genomen om opvangvoorzieningen voor daklozen te activeren, zoals het versterken van de dagcentra en de oprichting van een COVID+-centrum. Tegen die achtergrond werd de hotelsector benaderd om noodopvang te verschaffen aan daklozen, met de medewerking van sociale partners die actief zijn rond de hulp aan dak- en thuislozen.

OVERZICHT VAN DE PLAATSEN

Tijdens de eerste besmettingsgolf werden 950 plaatsen gecreëerd in 12 hotels in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Vanaf de tweede golf (die officieel begon op 31 augustus 2020) en tot 30 juni 2021 waren er nog altijd 750 plaatsen geactiveerd (SDS, 2020).

Aan het begin van die tweede golf was het niet gemakkelijk om extra plaatsen te creëren of te behouden. Veel hoteluitbaters hoopten toen op een hervatting van de toeristische activiteiten. De tweede lockdown in het najaar van 2021 bracht verandering in de situatie (Striano, 2021).

Na een eerste evaluatie van de sociale projecten in hotels (2021) besliste de Gemeenschappelijke Gemeenschapcommissie dan ook om een aantal projecten te verlengen en nieuwe initiatieven te financieren onder auspiciën van Bruss'help. Het doel was om op 21/12/2021 (2021a) over 190

plaatsen te beschikken in het kader van het Herhuisvestingsplan, artikel 27¹. Het kabinet van minister Alain Marron (lid van het Verenigd College van de GGC, samen met minister Elke Van den Brandt bevoegd voor Gezondheid en Welzijn) heeft gevraagd om deze plaatsen te evalueren. Tussen 1 juli en 31 oktober 2021 waren er 80 van de 190 plaatsen geactiveerd in 2 hotels², en vanaf 1 december 2021 waren er 182 plaatsen geactiveerd in 6 hotels:

Figuur 01 – Overzicht van de projecten. Situatie 01/12/2021 – 30/04/2022

Projectnaam	Aantal plaatsen	Einddatum
Hotel beheerd door DoucheFLUX	30	30/04/2022 (vervolgens verlengd tot en met 30/04/2023)
Hotel Fierlant	50	30/04/2022
Hotel Belvue	38	30/04/2022
Home Less Vincula	24 plaatsen GGC	31/12/2022
H.I.T. 18-25	10	30/04/2022 (vervolgens verlengd tot en met 31/12/2022)
Mam'solo	30	30/04/2022 (uitfasering met de laatste gezinnen tot en met 30/06/2022)

¹ https://nawalbenhamou.brussels/wp-content/uploads/2021/01/Plan-Urgence-Logement_DEF.pdf

² Daarnaast was er, zoals te lezen staat in omzendbrief 7 van Bruss'help (2021a): "Een hotelproject in Schaarbeek [was] nog altijd actief tot 31/10/2021 (40 plaatsen). Deze plaatsen maken dus geen deel uit van de toekomstige 190 plaatsen."

Sindsdien werden twee projecten verlengd en loopt er nog één, zodat sinds mei 2022 nog drie projecten actief zijn.

ROL VAN BRUSS'HELP

In het kader van zijn opdracht is Bruss'help verantwoordelijk voor het doorverwijzen van de doelgroepen naar deze hotels en voor de opvolging en de evaluatie van deze initiatieven. De toewijzingsmodaliteiten worden beschreven in drie omzendbrieven (Bruss'help, 2021a).

DOELSTELLINGEN VAN DE PROJECTEN

Zoals in het eerste evaluatierapport van de hotelvoorzieningen (Striano, 2021) staat beschreven, waren deze projecten aanvankelijk en tot eind juni 2020 opgevat als een noodoplossing om daklozen tijdelijk onderdak te verschaffen. De toegang tot deze voorzieningen was dan ook onvoorwaardelijk en gratis. De opgevangen personen hoefden niet over een inkomen of verblijfsdocumenten te beschikken.

Omdat de gezondheidscrisis bleef aanslepen, konden deze projecten hun gebruikers intensievere psychosociale begeleiding aanbieden, vooral vanaf de tweede golf. In 2021-2022 probeerden men een visie te ontwikkelen om de mensen duurzamer te ondersteunen.

Zo biedt elke sociale operator in een hotel voortaan in de mate van het mogelijke begeleiding die gericht is op toegang tot duurzame huisvesting. Die keuze beïnvloedde het profiel van de personen die in de nieuwe sociale projecten in hotels worden opgevangen. De opgevangen personen die al over verblijfsdocumenten en een inkomen (sociale rechten) beschikken, namen toe in aantal toegenomen (Striano, 2021). Opvangplaatsen voor mensen zonder

verblijfsvergunning zijn echter vaak gebleven.

Sinds de nieuwe overeenkomsten (vanaf juli 2021) worden de doelstellingen bepaald op basis van subcategorieën van begunstigden (zie figuur 02). De sociale partner met wie wordt samengewerkt, besteedt bijzondere aandacht aan de situatie van de betrokkenen en de gezinssamenstelling.

Figuur 02 - Categorieën binnen het doelpubliek en doelstellingen per categorie

Doelstellingen voor elk van de 4 categorieën (Bruss'help, 2021b-f):

Cat. 1: Houders van een verblijfsvergunning, van wie de rechten in België werden of kunnen worden geopend, en die zelfstandig zijn.

Doorverwijzing naar een onthaalhuis, permanente huisvesting of begeleid wonen.

Cat. 2: Houders van een verblijfsvergunning, van wie de rechten in België werden of kunnen worden geopend, en die niet zelfstandig zijn als gevolg van factoren die intensievere bijstand vereisen.

Dezelfde doorverwijzingsmogelijkheden als voor categorie 1, op voorwaarde dat aan de risico- of kwetsbaarheidsfactoren kan worden gewerkt.

Cat. 3: Unieburgers of onderdanen van derde landen zonder wettig verblijf, maar die waarschijnlijk binnen 6 maanden een verblijfsvergunning kunnen verkrijgen. Deze personen kunnen al dan niet zelfstandig zijn.

Toeleiding naar het openen van bepaalde rechten (voornamelijk regularisatie).

Cat. 4 : Mensen voor wie een wettelijk verblijf niet mogelijk lijkt.

Openen van het recht op dringende medische bijstand en op toegang tot gespecialiseerde zorg indien nodig, toegang tot rechtsbijstand en tot gepersonaliseerde informatie over de verblijfsstatus (eventueel over de mogelijkheid van vrijwillige terugkeer).

EVALUATIE

De sociale projecten in hotels verschillen van elkaar. Zo werden specifieke begeleidingsprojecten ontwikkeld die zich onderscheiden van de projecten van de traditionele opvangcentra. In die zin zijn ze een innovatie in de sector van hulpverlening aan dakloze personen. Daarom werd het eerste evaluatieverslag gepubliceerd (Striano 2021) over de periode april 2020 tot april 2021.

Het onderhavige verslag heeft als doel de toegevoegde waarde van deze projecten te analyseren voor de periode van juli 2021 tot april 2022. De grote lijnen van de projecten werden namelijk vanaf juli 2021 verduidelijkt en gedeeltelijk gewijzigd in nieuwe overeenkomsten.

2 Doelstellingen van de evaluatie

Dit rapport heeft als doel de sector en het grote publiek te **informer** over het geleverde werk. Het kan ook als **inspiratiebron** dienen voor bestaande en toekomstige projecten. Tijdens de duur van de projecten heeft elke coördinator en/of directeur andere keuzes gemaakt. Dit maakt elk project op zijn manier innovatief.

De **sterke punten**, **zwakke punten** en **moeilijkheden** worden belicht en er worden **aanbevelingen** geformuleerd voor de toekomst (projecten die nog lopen en

toekomstige projecten). Maar het hoofddoel van deze evaluatie bestaat erin de **toegevoegde waarde van alle sociale projecten in hotels voor dakloze personen** te onderzoeken, met bijzondere aandacht voor herhuisvesting, welzijn en het openen van rechten, en conclusies te trekken over de duurzaamheid van dergelijke projecten.

3 Methodologie

DOCUMENTENSTUDIE

Voor de methodologie, de vragen voor de interviews, de analyses en het schrijven van de geschiedenis van het project Home Less Vincula werden de volgende teksten ter ondersteuning gebruikt:

- de overeenkomsten (Bruss'help, 2021b, c, d, e en f)
- de omzendbrieven #7, #7bis en #7ter van Bruss'help (Bruss'help, 2021a; Bruss'help, 2021g)
- het activiteitenverslag van de projecten H.I.T. 18-25 en Mam'solo (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022)
- de subsidiëringsbesluiten voor de projecten
- andere informatiebronnen, zoals vermeld in de referenties.

ONTMOETINGEN, BEZOEKEN EN INTERVIEWS

De evaluator woonde in februari een werkgroep met de projectcoördinatoren bij, en de collega's van Bruss'help werden geraadpleegd over specifieke kwesties. Het gaat vooral om de directie, de Cel Doorverwijzing, het Relance-team en de coördinatrice van de diensten voor justitieel welzijnswerk.

In april-mei 2022 vonden 5 interviews plaats.

8 april: met de coördinator van het project Home Less Vincula

14 april: met de directeur van vzw Source (project Home Less Vincula)

20 april: met de coördinator van het project dat door DoucheFLUX wordt beheerd

22 april: met de coördinatoren van de projecten H.I.T. 18-25 en Mam'solo

16 mei: met de coördinator van het project in hotel Belvue

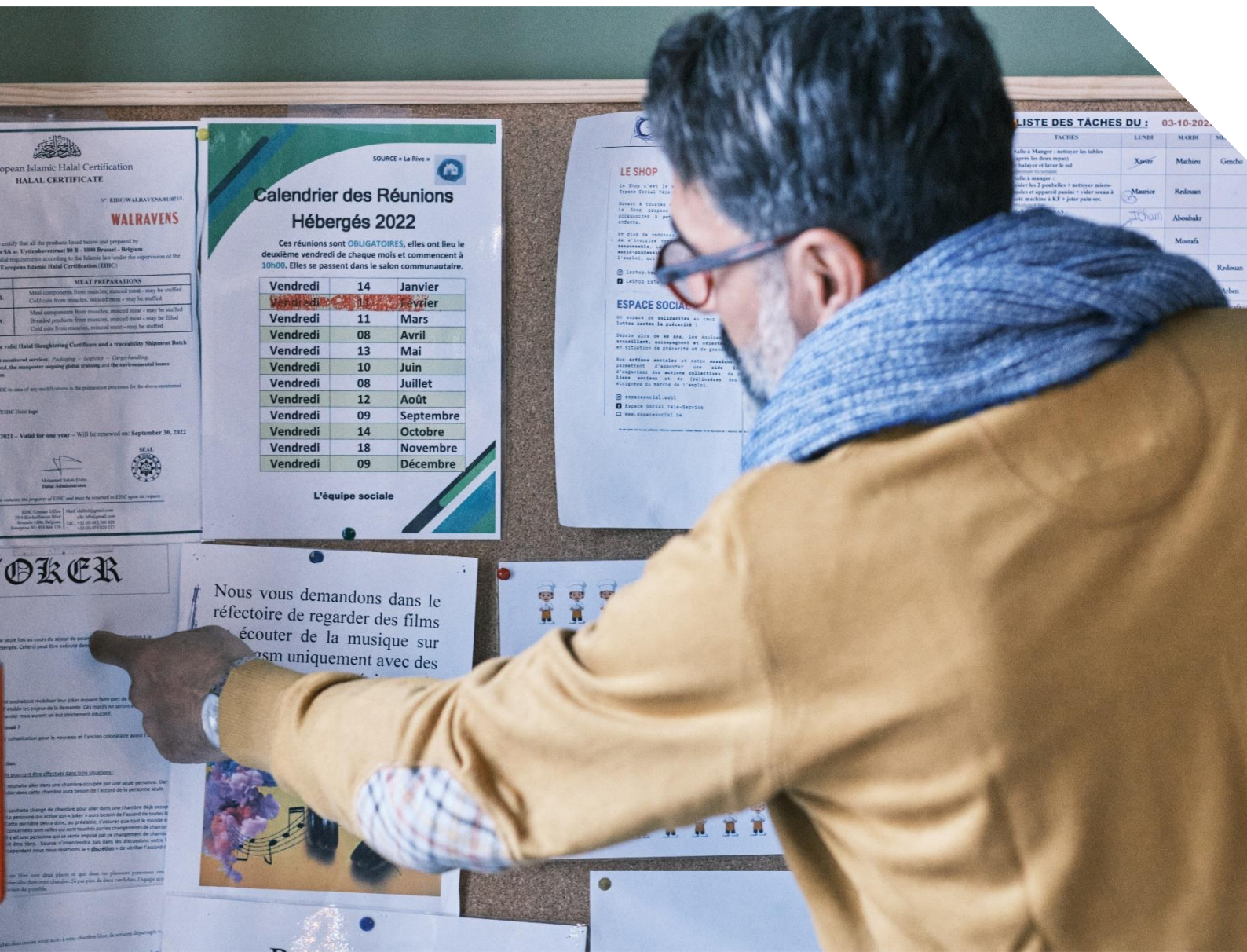
activiteitenverslag in te dienen. Wij beschikken echter wel over het correct ingevulde monitoring- en evaluatierooster. Het hotel werd ook bezocht, net zoals de andere vijf voorzieningen.

VERZAMELEN VAN GEGEVENS

Het monitoring- en evaluatierooster voor de kwantitatieve analyse van het eerste evaluatierapport werd eind januari aangepast op basis van de informele feedback van de sector en de behoeften van de evaluator, de directie en het Relance-team voor de monitoring.

Dezelfde maand werd aan de projecten gevraagd dit formulier in te vullen voor de periode van februari tot april 2022.

Voor het OCMW van Vorst was het niet mogelijk een interview te houden over het project in hotel Fierlant, noch om hun

European Islamic Halal Certification
HALAL CERTIFICATE
N°: EIBC/WALRAVENS/00011
WALRAVENS
certify that all the products listed below and prepared by
S.A. in: Vytshavenstraat 80 B - 1950 Brussel - Belgium
shall conform according to the Islamic Law under the supervision of the
European Islamic Halal Certification (EIBC).

MEAT PREPARATIONS
Meat components from machines, mixed meat - may be stuffed
Cold cuts from machines, mixed meat - may be stuffed
Meat components from machines, mixed meat - may be stuffed
Stuffed products from machines, mixed meat - may be stuffed
Cold cuts from machines, mixed meat - may be stuffed

Valid Halal Slaughtering Certificate and a traceability Shipment Batch
Inspected services: Packaging - Logistics - Camp-handling
Food, the manager ensuring global training and the environmental issues
In case of any modifications in the preparation processes for the above-mentioned
EIBC lists apply
EIBC list no. 2021 - Valid for one year - Will be renewed on: September 30, 2022

Mikhael Sabat El-Hadi
Halal Administration
EIBC contact center:
191 Boulevard de la Woluwe
1200 Brussels, Belgium
Tel: +32 (0) 27 42 00 00
Fax: +32 (0) 27 42 00 01
E-mail: info@eibc.org

SOURCE « La Rive »

Calendrier des Réunions Hébergés 2022

Ces réunions sont OBLIGATOIRES, elles ont lieu le deuxième vendredi de chaque mois et commencent à 10h00. Elles se passent dans le salon communautaire.

Vendredi	14	Janvier
Vendredi	11	Fevrier
Vendredi	11	Mars
Vendredi	08	Avril
Vendredi	13	Mai
Vendredi	10	Juin
Vendredi	08	Juillet
Vendredi	12	Août
Vendredi	09	Septembre
Vendredi	14	Octobre
Vendredi	18	Novembre
Vendredi	09	Décembre

L'équipe sociale

LE SHOP

Le Shop s'agit de...
Espace Social

ESPACE SOCIAL

UN espace de solidarité au sein de...
Lutte contre la précarité

LISTE DES TÂCHES DU : 03-10-2022

TÂCHES	LENDI	MARDI	MERcredi
Salle à Manger : nettoyer les tables (après les deux repas) Balayer et laver le sol	Xavier	Mathieu	Gencho
Salle à manger : Nettoyer les 2 pochettes + nettoyer mince- joints et appuyer joints + solder avec à côté machine à café + jeter pain sec.	Maurice	Redouan	
	Ikram	Aboubakar	
		Mustafa	
			Redouan
			Arben

OKER

Nous vous demandons dans le réfectoire de regarder des films et écouter de la musique sur un écran uniquement avec des...
collaboration pour le nouveau et l'ancien collaborateurs avec...

Nous vous demandons dans le réfectoire de regarder des films et écouter de la musique sur un écran uniquement avec des...
collaboration pour le nouveau et l'ancien collaborateurs avec...

Nous vous demandons dans le réfectoire de regarder des films et écouter de la musique sur un écran uniquement avec des...
collaboration pour le nouveau et l'ancien collaborateurs avec...

Nous vous demandons dans le réfectoire de regarder des films et écouter de la musique sur un écran uniquement avec des...
collaboration pour le nouveau et l'ancien collaborateurs avec...

4 Structuur van het rapport

Om de lezer wegwijs te maken, begint dit verslag met een **overzicht van de projecten** (hoofdstuk 5). Hieruit blijken al de eerste verschillen tussen de projecten, onder meer voor wat de sociaal begeleider, de toewijzingsmodaliteiten en de doelgroep betreft.

Daarna volgt een **kwantitatieve** analyse van het **profiel van de opgevangen mensen** voor alle projecten (hoofdstuk 6). Dit hoofdstuk is gebaseerd op de monitoring- en evaluatieroosters die de 6 projecten hebben ingevuld. Door de gegevensinvoer van februari tot april 2022 kon met uniforme gegevens worden gewerkt voor eenzelfde periode. Bij het lezen van de resultaten moet echter wel rekening worden gehouden met het feit dat het gaat zowel om reeds bestaande projecten, de nieuwe projecten en projecten die op hun einde lopen, en ook met het verschil in profiel van de opgevangen mensen naargelang het project.

Het **kwantitatieve deel** omvat een analytische inleiding (hoofdstuk 7), gevolgd door de **samenvatting van de zelfevaluatieinterviews met de projectcoördinatoren** (hoofdstukken 8-11). Door de verscheidenheid van de projecten was het wenselijk noch mogelijk om alle besproken onderwerpen en nuances op te nemen in de analyse. De geïnterviewden konden voor de publicatie de samenvatting van hun interview nalezen. De interviews werden op

semigestructureerde wijze afgenomen, maar de volgende onderwerpen kwamen steeds aan bod:

Gezien de beperkte tijd en de omvang van deze evaluatie van de zes projecten, kon niet van alle partners van de projecten een

- Geschiedenis
- Budget en samenstelling van het team
- Sociaal project
- Partnerschappen
- Overeenkomst en omzendbrief over de doorverwijzingsmodaliteiten
- Andere aanbevelingen

interview worden afgenomen. Ook de begunstigen zelf werden niet bevraagd. Bij het verslag werd echter een samenvatting van de cases van 4 personen toegevoegd, met dank aan de coördinatoren van de projecten H.I.T. 18-25 en Mam'solo. Deze profielschetsen werden verkregen na intensief sociaal werk.

In hoofdstuk 12 proberen we te bepalen of deze projecten de beste manier zijn voor de betrokken personen om hun rechten te heropenen, rekening houdend met hun categorie, en of zij er in slagen om (opnieuw) duurzame huisvestingsoplossingen te vinden. We baseren ons daartoe op een kwantitatieve analyse van de gegevens van de monitoring- en evaluatieroosters.

5 Algemeen overzicht van de projecten

Figuur 03 – Overzicht van de projecten van de tweede evaluatieperiode

Projectnaam	Sociaal project beheerd door DoucheFLUX	Hotel Fierlant	Hotel Belvue	Home Less Vincula	H.I.T. jongeren 18-25	Project Mam'solo
Projectverantwoordelijke	Vzw DoucheFLUX	OCMW van Vorst	Gemeente Molenbeek	Vzw Source	OCMW van de Stad Brussel	OCMW van de Stad Brussel
Omzendbrief over de doorverwijzingsmodaliteiten (2021a)	#7	#7	#7	#7bis	#7ter	#7ter
Aantal plaatsen	30	50	38	24 GGC (+16 FGC)	10	30 Opgelet: anders dan bij de andere hotelprojecten liggen de 30 plaatsen niet vast. Er moet worden gewacht tot er een plaats vrijkomt.
Doorverwijzing	Via Bruss'help	Via Bruss'help	Via Bruss'help	Via Source	6 plaatsen via het OCMW van de Stad Brussel, 4 via Bruss'help	20 plaatsen via het OCMW van de Stad Brussel, 10 via Bruss'help
Doelgroep	Vrouwen en koppels	Gemengd	Gemengd	- Gevangenisverlaters (min. 12 plaatsen) - Koppels - Gezinnen - Personen zonder verblijfsvergunning	Jongeren tussen 18 en 25 jaar	Meerderjarige vrouwen met kinderen

Kamers	26 tweepersoons-kamers met eigen badkamer.	35 tweepersoons-kamers met eigen badkamer	Max. 29 kamers met eigen badkamer	20 kamers met eigen doucheruimte.	10 eenpersoonskamers, gemeenschappelijke keuken en sanitaire voorzieningen	Studio's voor een mama met een kind, appartementen voor maximaal een mama met drie kinderen. Appartementen met volledig uitgeruste kitchenette, eigen badkamer en wc
Periode	10/04/20 – 30/04/23	01/12/21 – 31/12/22	01/12/21 – 30/04/21	01/12/21 – 31/12/22	01/12/21 – 31/12/22	01/12/21 – 30/06/22

GEWEIGERDE PERSONEN

Figuur 04 – Aantal aanvaardingen/Reden voor de weigering van de aanvraag (voor 4 projecten)

Aantal aanvaardingen/Reden voor de weigering van de aanvraag (voor 4 projecten)	Totaal
Aanvaard	73
Weigering van de kandidaat: heeft permanente huisvesting gevonden	2
Weigering van de kandidaat: staat of configuratie van het gebouw	5
Weigering van de kandidaat: zonder reden/uitleg	9
No show	17
Geweigerd: De persoon is niet dakloos	4
Geweigerd: Het bevoegde OCMW wil zijn bevoegdheden niet behouden	2
Geweigerd: Het profiel van de betrokkene brengt de leefbaarheid van het project in gevaar	8
Geweigerd: Andere	2
Totaal	122

Enkel vier hotels hebben de weigeringen op het ogenblik van het intakegesprek de aangegeven. Uit hun cijfers stellen we vast dat 49 van de 122 personen niet zijn opgenomen in de projecten. Daarvan werden er 16 door de projecten zelf geweerd.

PROFIEL VAN DE OPGEVANGEN PERSONEN

Tijdens de referentieperiode van 01/02/2022 tot 30/04/2022 werden (ten minste op een bepaald ogenblik) **158 personen** opgevangen in de 6 operationele hotelvoorzieningen. Wat de **gezinsamenstelling** betreft, waren de meeste van die personen alleen (95). Er waren 14 groepen van 2 personen (waarvan 9 koppels), 6 van 3, 1 van 5 en 1 van 6.

De meesten waren van het mannelijke **geslacht** (83), 57 waren van het vrouwelijke geslacht, 2 werden gedefinieerd als 'van een ander geslacht', de resterende 16 waren minderjarigen. Het aantal mannen is paradoxaal hoog aangezien, gezien het door DoucheFLUX beheerde project alleen vrouwen en koppels opvangt, alsook gezien het bestaan van het Mam'solo-project. De grote vraag naar plaatsen voor mannen liet zich ook gevoelen bij de Cel Doorverwijzing van Bruss'help.

Al zeer snel moest de wachtlijst voor alleenstaande mannen en voor personen

van de categorieën 3 en 4³ worden bevroren om geen valse hoop te geven.

De verdeling op basis van de **leeftijd** ziet er als volgt uit: 16 personen jonger dan 18 jaar, 17 personen tussen 18 en 25 jaar, 100 personen tussen 26 en 55 jaar, 9 personen tussen 56 en 60 jaar en 11 personen tussen 61 en 80 jaar. Van 5 personen was de leeftijd niet exact bekend.

Figuur 05 – Meest voorkomende kwetsbaarheden

Meest voorkomende kwetsbaarheden	Nr	%
Geestelijke gezondheidsproblemen	49	36,03
Gebrek aan administratieve kennis	41	30,15
Financieel beheer	32	23,53
Problematisch gebruik van andere substanties dan alcohol	31	22,79
Problematisch alcoholgebruik	27	19,85
Fysieke gezondheid	27	19,85
Gedragsstoornissen	21	15,44

De analyse van de **kwetsbaarheden** vergt een zeer voorzichtige aanpak, maar is te belangrijk om ze niet uit te voeren. Men dient in het achterhoofd te houden dat de beschikbare opties in de lijst niet volledig waren⁴. Een van de redenen hiervoor is dat elders al werd gevraagd naar bepaalde kwetsbaarheidsfactoren zoals het ontbreken van een verblijfsstatus, het feit een alleenstaande moeder of vader te zijn, jong of oud te zijn, het gebrek aan inkomsten enz. Daarom zijn ze niet opgenomen in deze lijst. Aan de sociaal begeleiders van de projecten werd ook gevraagd om alleen kwetsbaarheden te vermelden die de

³ Zie figuur 02.

⁴ Zie hoofdstuk 16 Bijlagen voor de volledige lijst met kwetsbaarheden.

voortgang ten aanzien van de doelstellingen voor de persoon of het gezin konden vertragen of blokkeren. Van 22 op de 158 personen waren de kwetsbaarheden niet bekend. Het percentage in figuur 05 werd dus berekend op 136 personen, en figuur heeft alleen betrekking op de 7 meest voorkomende kwetsbaarheden.

Bij binnenkomst hadden 21 personen (15,44%) geen enkele kwetsbaarheid en werd aangenomen door de teams dat de meesten (78,48%) over een **verblijfsvergunning** beschikten:

Figuur 06 – Aantal personen per categorie (binnenkomst)

Aantal personen per categorie (binnenkomst)	Nr	%
Categorie 1	60	37,97
Categorie 2	64	40,51
Categorie 3	9	5,70
Categorie 4	25	15,82

Anderzijds hadden 33 personen (24,26%) ten minste vier kwetsbaarheden. Het dient ook opgemerkt te worden dat 23 personen op de 104 met een verblijfsvergunning (22,11%) onvoldoende administratieve kennis hadden. Dat percentage is nog hoger bij degenen zonder verblijfsvergunning, met 56,25% of 18 op de 32.

In het kader van de projecten werd niemand met een elektronische enkelband opgevangen. Er werd wel een onderkomen gegeven aan 16 ex-gedetineerden: 3 door het project dat door het OCMW van Vorst wordt beheerd, de andere door het project Home Less Vincula.

6 Kwalitatieve analyse

Dit hoofdstuk bevat een algemene analyse van de sociale projecten in hotels. Het belicht bepaalde thema's uit de interviews aan de hand van citaten. De analyse is onderbouwd met het onderzoek van documenten, met name de ordonnantie van 14 juni 2018 betreffende de noodhulp aan en de inschakeling van daklozen, de overeenkomsten en omzendbrieven, en persartikels.

a. Sociale begeleiding

De directeur van vzw Source merkt in zijn interview op: *"innovatieve projecten hebben de verdienste dat ze ruimte bieden voor experimenten"*. Zo zien projecten die door een gemeente of een OCMW worden beheerd, kansen in het feit dat ze **altijd bij de opgevangen personen zijn**. Op die manier verwierven ze sneller inzicht in de situatie en de soms complexe behoeften van elke betrokkene en konden ze een **meer gepersonaliseerde begeleiding** aanbieden.

De coördinatoren van Belvue, H.I.T. 18-25, Mam'solo en DoucheFLUX merken op **dat sociale begeleiding veel tijd kan vergen**. In dat verband beslisten ze allemaal dat de begeleiding naar een ander project moest gebeuren: *"[...] het tempo van de bewoner, en dus met ontzettend veel geduld."*, (aldus de coördinatrice van het project Belvue).

De coördinatoren van H.I.T. 18-25 en Mam'solo leggen uit:

"Het smeden van een vertrouwensband met het team, het inruilen van overlevingspraktijken op straat voor een veilig gevoel en toekomstperspectieven zijn onmisbare stappen die lang of minder

lang kunnen zijn" (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022, p. 9).

Daarnaast zeggen ze: "De jongeren zijn over het algemeen zeer weinig zelfstandig in hun dagelijkse beheer.", (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022, p. 9) (leren een maaltijd te bereiden, onderhoud van de woning, beheer van de agenda, budgetbeheer enzovoort) (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022).

Daarom beslisten de coördinatoren dat:

"de doelstellingen van het project [H.I.T. 18-25] zouden worden geëvalueerd in het kader van een 'strategie van kleine stappen'. Permanente huisvesting blijft een streefdoel, maar elke stap in een proces van voorbereiding op huisvesting en (her)aansluiting van de jongere wordt toegejuicht en is al een succes" (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022, p. 28).

De coördinator van het door DoucheFLUX beheerde project meent het volgende:

"We bewijzen mensen niet altijd een dienst door alleen in te zetten op herhuisvesting."

Alle projecten hebben de noodzaak van een **holistische** aanpak ervaren en achten het in dat verband aangewezen te investeren in onder meer **sociale activiteiten, welzijn en het openen van rechten**.

De coördinatoren benadrukken ook de noodzaak – **waar nodig en gewenst** – van **follow-up aan het einde van het project om een mislukking te vermijden**. Voor de **begeleiding na verblijf** doen zij vaak een beroep op partners of hun interne middelen, zoals het OCMW van Molenbeek en de Stad Brussel, de sociale dienst van DoucheFLUX, of op de goedkeuring voor begeleiding na verblijf en begeleid wonen van de FGC voor Source vzw in het geval van het project Home Less Vincula. Indien

mogelijk zorgen de projecten nog zelf voor de opvolging. Tenzij de persoon voldoende zelfstandig werd geacht of al door een andere dienst werd opgevolgd voor de opname in het hotelproject.

Over het **zoeken van een geschikte huisvestingsoplossing bij vertrek** zegt de coördinator van het project Mam'solo: *"Het is zeer moeilijk permanente huisvesting te vinden"*, en voor de jongeren wijst de coördinator van het project H.I.T. 18-25 op het gebrek aan *"permanente woningen met begeleiding"*. *"Bovendien zijn er enorme wachtlijsten"*, merkt de coördinator van DoucheFLUX op. De coördinatrice van het project Belvue is optimistischer, maar wijst er toch op dat het moeilijk is om mensen zonder verblijfsvergunning opnieuw te huisvesten. Vzw Source van haar kant zegt volledig te kunnen vertrouwen op samenwerkingen met sociale partners: *"We hoeven niet op de privémarkt te gaan zoeken"*.

Over de doelstelling om daklozen in permanente woningen te plaatsen, doet de coördinator van het door DoucheFLUX beheerde project nog de volgende vaststelling: *"We mogen deze mensen niet onder druk zetten om eender wat te aanvaarden. Voor ons is het geen optie om mensen die de opvang verlaten, voor € 600 per maand in een vochtige kelder te plaatsen"*.

b. Generalistische versus gespecialiseerde aanpak

Tijdens de interviews werd de vraag gesteld of er groepen personen zijn voor wie de projecten in hotels niet ideaal zijn en zo ja, wat voor hen de oplossing zou kunnen zijn.

De directeur van vzw Source verklaart hierover: *"Wij zijn allrounders. Er moeten meer plaatsen in gespecialiseerde centra komen"* voor **mensen met geestelijke**

gezondheidsproblemen en personen met verslavingen. De coördinatoren van de projecten Mam'solo en H.I.T. 18-25 vinden ook dat er te weinig gespecialiseerde plaatsen zijn voor zware verslaafden.

De coördinatrice van het project Belvue daarentegen is van mening dat de projecten in hotels laagdrempelig moeten zijn voor personen met deze twee genoemde kwetsbaarheden, zelfs degenen van wie de toestand ernstig is: *"Net daarom hebben we een psycholoog en een verpleegkundige in het team"*.

Om die twee groepen mensen goed te begeleiden, onderstrepen de coördinatrice van het project Home Less Vincula en de coördinatoren van de projecten Mam'solo en H.I.T. 18-25 de nood om een psycholoog in het team te hebben. Anderzijds willen zij *"het team beter opleiden om de jongeren beter te kunnen begeleiden op het gebied van geestelijke gezondheid met de hulp van iemand die meer afstand kan nemen dan de psychologe van het team"*.

Ten slotte antwoordde de coördinator van DoucheFLUX dat mensen met ernstige psychiatrische stoornissen, die momenteel een meer aangepaste begeleiding weigeren, eigenlijk niet mogen worden geweigerd omdat het project voor hen soms werkt.

De coördinatoren van H.I.T. 18-25 en Mam'solo wijzen er ook op dat oplossingen moeten worden gevonden voor **mensen met een huisdier**.

c. Mensen zonder verblijfsvergunning:

In geen enkele structuur kunnen mensen **gedomicilieerd worden, noch een referentieadres verkrijgen**. Dat is nochtans vaak een voorwaarde om een verblijfsvergunning te krijgen. In dat

verband maakte de coördinator van DoucheFLUX de volgende opmerking: *"Het toestaan van domiciliëring zou nochtans een oplossing zijn om aan papieren te geraken. In bepaalde onthaalhuizen is het mogelijk. Maar het is efficiënter om een referentieadres te vinden voor deze mensen. Hier domiciliëren kan tot problemen leiden: het zou heel moeilijk zijn om deze mensen te doen vertrekken als hun verblijf niet goed verloopt. Ze zouden rechten hebben en vanuit juridisch oogpunt de facto 'bij hun thuis' zijn."*

De coördinatrice van het project Belvue merkt op: *"het opvangen van mensen van categorie 3 kan werken in een hotel, op voorwaarde dat hun project al goed is opgeschoten of dat het hotelproject een onbepaalde duur heeft"*. Men moet er ook rekening mee houden ook dat **iemand die zijn verblijfsvergunning heeft verkregen**, vaak niet afhankelijk mag zijn van de staat (en dus van een inkomen van het OCMW). Anders kan hij zijn verblijfsstatus verliezen. Hij/zij **moet dus eerst een job vinden** (en dus vaak eerst mogelijke barrières overwinnen: trauma, taal, cultuur, diploma's, discriminatie, ervaring...), **voordat hij/zij een woning kan zoeken**. Dat kost ook tijd.

Voor anderen kunnen projecten in hotels een rustplaats bieden. De betrokkene kan zo met een uitgeruster geest en met sociale begeleiding nadenken over zijn of haar levensproject. Ingeval het niet mogelijk is een verblijfsvergunning te verkrijgen en de persoon ook niet kan of wil terugkeren naar het land van herkomst, vermelden de coördinatoren verschillende aspecten waaraan de projecten kunnen werken met de opgevangen mensen. De lijst omvat onder meer de geestelijke en lichamelijke gezondheid, hulp om DMH (Dringende Medische geneeskundige Hulp) of rechtsbijstand te krijgen, een netwerk te vinden, te leren hoe een job te bekomen (zonder een illegale job te vinden), helpen

op het vlak van administratieve kennis, de gesproken en/of geschreven taal te begrijpen, en hulp bij familiekwesaties. De coördinator van DoucheFLUX merkt op: *"Dit werk vergt uiteraard meer tijd dan wanneer iemand hier aankomt en alleen een referentieadres of een leefloon nodig heeft, of enkel op de lijsten moet worden geplaatst voor de Sociale Verhuurkantoren"*.

Maar op een bepaald ogenblik rijst de vraag tot wanneer die personen in het project kunnen blijven en wat het vervolg zal zijn voor hen. De overeenkomsten vermelden geen tijdlimiet voor het verblijf. **Het is dus aan de sociale partner om de criteria voor een verlenging van het verblijf te bepalen** (Bruss'help, 2021b, c, d, e en f). De laatste vraag wordt door de coördinatrice van het project Belvue beantwoord voor **personen van categorie 4: "Voor hen is er geen andere oplossing dan een terugkeer naar hunet land, of anders een tijdelijk bezettingsstructuur of een kraakpand"**.

Zijn projecten in hotels de meest geschikte manier om mensen zonder verblijfsvergunning op te vangen? De directeur van vzw Source merkt op dat **dagcentra en noodopvangcentra** (waarin de meeste mensen uit deze groep zich momenteel bevinden) **niet dezelfde sociale begeleiding kunnen bieden** als projecten in hotels of onthaalhuizen. Hij voegt hieraan toe: *"Een van de elementen die me hebben gemotiveerd om dit project op te starten, was de mogelijkheid om mensen uit de categorieën 3 en 4 op te vangen. Barrières Decompartimentaliseren [tussen noodopvang en integratieinschakeling, red.] op te heffen, aan te tonen dat het mogelijk is met deze doelgroep te werken [...]. Meer algemeen: is onze sector de juiste plaats voor iemand zonder papieren? Nee. Maar we doen het toch bij gebrek aan **wat zou moeten bestaan**, met name op het federale niveau"*.

d. Gevangenisverlaters

De partners van het project Home Less Vincula wensten groepen mensen op te vangen die weinig aanwezig zijn in de onthaalhuizen. Onder hen bevinden zich ook gevangenisverlaters.

Om met deze doelgroep te werken, is een andere organisatie nodig. Mensen die een enkelband dragen of voorwaardelijk vrij zijn, hebben een vrij lange vertrektermijn. Hierdoor ontstond vertraging bij de binnenkomsten en waren er bijgevolg lege plaatsen. Omgekeerd zijn er ex-gedetineerden die de dag zelf van de uitspraak van de rechter worden vrijgelaten. Er is dan geen tijd om een intakegesprek te organiseren en een plaats voor hen vrij te maken. Vzw Source vertelt dat ze soms op het ogenblik van het intakegesprek moesten vaststellen dat de persoon in kwestie al is vertrokken.

Daarom vragen alle partners van het project om **iemand hebben die vooraf al kan beginnen en tijdens het project kan doorgaan**. Die medewerker kan over het project communiceren en als verbindingspersoon optreden tussen de sector van het justitieel welzijnswerk en het project. Als de selectie in overleg met de projectbeheerders gebeurt, kan hij of zij voor de start van het project al beginnen met het geven van principiële goedkeuringen aan kandidaten. Hij/zij kan ook bij de onthaalhuizen bemiddelen en de sector van het justitieel welzijnswerk op de hoogte brengen van plaatsen in de onthaalhuizen die niet altijd worden gebruikt.

Het project Home Less Vincula legt een gevoelig punt bloot: *"Bij justitie [...] zouden ze zich beter moeten organiseren: ze mogen mensen niet van de ene op de andere dag op straat zetten. Indien niet, dan moeten in onthaalhuizen plaatsen worden vrijgehouden die worden gesubsidieerd om iemand meteen op te*

vangen zodra hij of zij de gevangenis verlaat". Over het algemeen vinden zij dat **"er meer initiatieven moeten zijn voor personen zonder wettig verblijf en gevangenisverlaters"**.

Vzw Source beveelt aan de gevangenisdirecteurs in de overeenkomst op te nemen om het werk te vergemakkelijken. Volgens de coördinatrice van de diensten voor justitieel welzijnswerk zal dat niets veranderen, omdat de directeurs nu al te veel werk hebben en zij bijgevolg niet kunnen meedelen of iemand al dan niet de gevangenis heeft verlaten. Bovendien weigeren de directeurs dat meerdere medewerkers van vzw Source de toegang zouden krijgen tot de gevangenis.

Wat de begeleiding van deze doelgroep betreft, wordt als een voordeel aangegeven dat: *"ex-gedetineerden aankomen met een project dat al jaren bestaat en dat wordt opgevolgd. [...] Als ze goed worden opgevolgd door organisaties voor justitieel welzijnswerk, werkt dat goed"*. Binnen het project Home Less Vincula is men evenwel van oordeel dat een **gemengd publiek** noodzakelijk is, en niet alleen gevangenisverlaters. Wat het team betreft, is de projectcoördinatrice van mening dat er ook nood is aan **enkele gespecialiseerde personen**, zoals criminologen.

e. Termijnen

Het is zeker positief dat de projecten in hotels ons in staat hebben gesteld te experimenteren. Maar omdat ze nieuw zijn en een tijdlimiet hebben, vergden ze ook **meer menselijke energie** dan de bestaande projecten. Omdat het project nog niet zeer bekend is, de binnenkomsten niet altijd onmiddellijk mogelijk zijn en soms de vrees bestaat dat er geen oplossing zal zijn wanneer het project afloopt, bleven er soms plaatsen leeg, vooral in het begin van het project.

Het opstellen van de nodige documenten, het opzetten van het sociale project en het samenstellen van het team vergen ook telkens veel energie. In dat verband wezen verschillende coördinatoren op het belang van een **team met ervaring** in de sector en **het op voorhand hebben van een netwerk**: bij het OCMW, in de gemeente of in het onthaalhuis of de vzw dat het project beheert. Dit maakt het bijvoorbeeld mogelijk om **sneller partnerschappen op te bouwen en huisvesting te vinden**.

Een veel gehoorde opmerking tijdens de interviews is dat **de voorbereidingstijd** voor de projecten langer had moeten zijn. **Als officiële toestemmingen voor verlenging in een vroeger stadium worden gegeven**, biedt dat **meer zekerheid en continuïteit voor het personeel en gemoedsrust voor de opgevangen personen**.

Ten slotte worden **projectperiodes van 5-6 maanden aangegeven als een struikelblok om de doelstellingen** van het openen van rechten en herhuisvesting te bereiken. De gemiddelde verblijfsduur in de projecten die al langer bestaan, toont aan dat een periode van 4-6 maanden vaak niet voldoende is voor mensen die minder gemakkelijk opnieuw te huisvesten zijn en/of grote kwetsbaarheden hebben. Bovendien zijn er de wachtlijsten van meerdere jaren voor de SVK's en de sociale woningen en is de privémarkt oververhit. **Sommige coördinatoren zouden de projecten graag voortzetten**, anderen vinden het beter om **positieve elementen in bestaande soorten structuren te integreren**.

f. Positionering van de projecten in hotels in het bestaande landschap:

Als we de projecten in hotels toetsen aan de definities van noodopvangcentra en onthaalhuizen in de **Ordonnantie** betreffende de noodhulp aan en de inschakeling van daklozen (2018, artikel

2), zien we dat de organisator van een onthaalhuis - net zoals een hotelproject - **"een tijdelijke huisvesting organiseert alsook een begeleiding die tot doel heeft de dakloze op termijn opnieuw te integreren"**. Dat wordt niet verwacht van een noodopvangcentrum. Andere vormen van tijdelijke huisvesting worden niet vermeld.

Als we de kosten voor de opgevangen personen vergelijken, lezen we in artikel 3, paragraaf 1 dat **"de [...] noodhulpdiensten onvoorwaardelijk en gratis"** zijn. Artikel 15 zegt dan weer het volgende: **"De onthaalhuizen kunnen aan daklozen een financiële bijdrage in de huisvestings- en onderhoudskosten vragen, rekening houdend met de middelen waarover zij beschikken"**. Dat laatste stemt opnieuw overeen met de situatie van de projecten in hotels. Los van de ordonnantie kunnen we opmerken dat de projecten in hotels een **financiële bijdrage** vragen die **lager** is dan de bedragen die de onthaalhuizen dikwijls vragen. Sommige projecten vangen **ook mensen zonder inkomen op**.

In noodopvangcentra heeft "de dakloze onmiddellijk toegang tot noodopvang, ten minste van 20 u. tot 8 u., binnen de grenzen van het beschikbare aantal plaatsen". (2018, artikel 5). Voor de projecten in hotels worden de kandidaten ingeschreven op een **wachtlijst** en als ze na een **gesprek** worden aanvaard, **krijgen ze 24 uur op 24 opvang**. Ook dit ligt in de lijn van de manier waarop onthaalhuizen werken.

Bovendien vraagt de ordonnantie alleen van de onthaalhuizen **"administratieve begeleiding om hem te helpen zijn sociale rechten opnieuw te verkrijgen"** en **"begeleiding in de periode na het verstrekken van onderkomen voor daklozen of begeleidingsbehoefteigen"** (2018, artikel 14 §4). Het eerstgenoemde element is eveneens een doel van de

projecten in hotels, en ook het laatste wordt soms toegepast.

In een onthaalhuis moet een dakloze, **begeleid door een of meer** minderjarige kinderen, kunnen beschikken over een of meer **privégezinskamers die uitsluitend bestemd zijn voor hen** (2018, artikel 14 §3). In de praktijk wordt dat ook in de hotelvoorzieningen toegepast. In de criteria voor noodopvangcentra worden de woorden 'privé' en 'uitsluitend' niet gebruikt. (2018, artikel 6 §2)

Ten slotte beschikt *"het onthaalhuis dat kinderen opvangt, over een lokaal voor educatieve en recreatieve activiteiten, afgezonderd van de verblijfsruimten"* (2018, artikel 14, §3). De projecten Belvue, Home Less Vincula en Mam'solo beschikten over een gemeenschappelijk lokaal, maar voor het project Mam'solo was dat niet permanent beschikbaar. In haar interview gaf de coördinatrice van het project Belvue aan dat het team niet de kans had gekregen om activiteiten voor kinderen te organiseren.

Afgezien van dat laatste punt (waarover kan worden gediscussieerd), de begeleiding in de periode na het verblijf en de lagere financiële bijdrage kunnen we vaststellen dat **de door projecten in hotels geleverde diensten vergelijkbaar zijn met die van de onthaalhuizen**. Sommige projecten vinden zich **laagdrempeliger** dan de onthaalhuizen, bijvoorbeeld wat het huishoudelijk reglement en de profielen van de opgevangen personen betreft (mensen zonder verblijfsvergunning, personen die zeer sterk hun balans kwijt zijn en die meerdere problemen hebben). Bepaalde coördinatoren geven ook aan dat hun project een **bredere sociale begeleiding biedt die beter is aangepast aan het ritme** van de betrokken persoon. Deze punten worden overgelaten aan de vrije keuze van het team van het project of het onthaalhuis. Ze dragen hoe dan ook bij tot

het feit dat projecten in hotels **zich vaak niet vereenzelvigen met onthaalhuizen**.

In die zin stelt de directeur van vzw Source een **debat** voor over de werking van de diverse soorten opvangcentra, de synergie van de projecten en de financiering en de financiële bijdrage van de opgevangen personen.

g. Budget

Ondanks de overeenkomsten met de definities in de Ordonnantie van 14 juni 2018 wijzen de coördinatoren op een **verschil in budget met de 'klassieke' structuren**. Dat is bijzonder duidelijk binnen het project Home Less Vincula. Zij bieden namelijk plaatsen aan als *'onthaalhuis'*, gesubsidieerd door de FGC, en plaatsen in het kader van hotelprojecten die worden gesubsidieerd door de GGC. Dit in hetzelfde gebouw en met een enkel team. Tijdens hun interview wezen zij erop dat *"onthaalhuizen die door de GGC en de FGC erkend worden, veel meer dan 45 euro per persoon en per dag ontvangen"*. Ook de coördinator van het door DoucheFLUX gecoördineerde project verklaarde dat de projecten in hotels een soort *"Ryanair van de onthaalhuizen"* zijn, en dat *"de werkomstandigheden er niet goed zijn vergeleken met die in de onthaalhuizen"*. Dat brengt dan ook de **stabiliteit van het team** in gevaar.

In hotel Belvue is dat merkbaar aan de **samenstelling van het team**, dat overwegend bestaat uit jobstudenten, vrijwilligers, stagiairs en personen met een taakstraf. *"Een maatschappelijk werker en ikzelf hebben helemaal geen inkomen ontvangen via dit project Bovendien moesten we een beroep doen op stagiairs en op mensen met een taakstraf. [...] Anders zou het ons niet gelukt zijn. En zonder de subsidie van de GGC voor het OCMW ook niet. Alleen de VTE voor het onderhoud en de*

jobstudenten werden betaald met de subsidies van de GGC".

De **financiële vergelijking** met de onthaalhuizen en de noodopvangcentra valt echter buiten het bestek van dit rapport.

h. Partnerschappen

Een **ruimdenkende gebouweigenaar** of nog beter, iemand die, zoals de directeur van vzw Source uitlegt, "gevoelig is voor het thema", is een voordeel. Hij zegt ook nog dit: "De band met de eigenaar is zeer belangrijk". Voor een goede follow-up van de opgevangen personen is het ook cruciaal om **partnerschappen met andere organisaties** te hebben of op te bouwen.

Naast de hoteluitbater, de GGC en de sociale partner was **Bruss'help** altijd een partner in de overeenkomst (Bruss'help, 2021b, c, d, e en f). Dit zowel voor het opstellen van de overeenkomst en de omzendbrieven als voor de doorverwijzing van de kandidaten, de opvolging van de projecten en de evaluatie. Wat het **opstellen van de Overeenkomst** betreft, laten de verantwoordelijken van de projecten Belvue en Home Less Vincula zich zeer **positief** uit over de door Bruss'help verleende ondersteuning.

Over de **doorverwijzingsprocedure** merken de coördinatoren van de projecten H.I.T. 18-25 en Mam'solo het volgende op: "[...] er zijn externe aanvragen die meteen bij ons toekomen [...] waarschijnlijk omdat de doorverwijzende dienst het passeren via Bruss'help als een omweg ervaart".

De coördinator van het door DoucheFLUX beheerde project getuigt: "[...] **Het toewijzingssysteem is zeer traag.** Wanneer we melden dat er een kamer vrij is, duurt het nog 24 uur voordat de geselecteerde persoon kan reageren. [...] Sommige personen staan al lang op de lijst, en als het moment dan gekomen is, zijn ze niet meer geïnteresseerd of

*onvindbaar. Het zou efficiënter zijn **vooraf contact op te nemen met de volgende mensen op de lijst.** Maar momenteel zeggen ze dat ze hier geen tijd voor hebben."* Hij voegt er het volgende aan toe: "**Wij zouden de doorverwijzende dienst zelf moeten kunnen melden dat er een plaats beschikbaar is, want Bruss'help is veel minder goed bereikbaar."**

Op dat laatste punt treedt de coördinatrice van het project Belvue hem bij: "Wat tot dubbel werk heeft geleid, is dat Bruss'help me de contactgegevens van de doorverwijzende dienst gaf en terzelfder tijd deze dienst op de hoogte bracht. Hierdoor gebeurde het vaak dat de vereniging me rechtstreeks opbelde en me onder druk zette om de betrokken persoon binnen een dag al op te vangen, terwijl ten minste 24 uur nodig is om een afspraak te maken voor het intakegesprek. Bruss'help zou ons beter de tijd geven om zelf contact op te nemen met de doorverwijzende dienst."

Voor de Cel Doorverwijzing merken de coördinatoren van H.I.T. 18-25, Mam'solo en DoucheFLUX op dat ze, door het personeelsverloop, telkens weer het hele project hebben moeten uitleggen. Dat gaf ze het gevoel dat ze iedere keer vanaf nul opnieuw moesten beginnen.

Over de **begeleiding** van het project verklaarde de coördinator van het project H.I.T. 18-25: "**Wij betreuren dat er slechts één ontmoeting met de andere hotelprojecten heeft plaatsgevonden. De andere twee werden geannuleerd. Aanvankelijk moesten de projecten eind deze maand eindigen. Dat betekent dat er slechts één vergadering met de andere projecten in hotels zou zijn geweest. Dat is zeer weinig als projectbegeleiding, en dat is jammer.**" Dit heeft ook te maken met de veranderingen in het team van Bruss'help.

Over de **sociale partner** stond in het eerste rapport over de projecten in hotels (Striano, 2021) al te lezen dat **het heropenen van rechten gemakkelijker** is als het project wordt beheerd door een **gemeente of een OCMW**. Dat vinden ook de coördinatoren van de projecten van de Stad Brussel, maar met de belangrijke opmerking dat dit **alleen geldt als hun OCMW bevoegd is**.

Maar hoewel de door een OCMW beheerde projecten als efficiënter worden beschouwd voor bepaalde begunstigden, meent de coördinator van het door DoucheFLUX beheerde project het volgende: "[...] **projecten van één vereniging zijn waarschijnlijk meer solide**. [...] *Hier behouden we energie omdat we min of meer vrij zijn om de dingen te doen waarin we geloven.*" Hij is ook van mening dat ze vaak **flexibeler zijn en sneller kunnen reageren**: "*Sommige andere initiatieven waren verbonden met een OCMW of een gemeente, en dat impliceerde meer politiek, meer bureaucratie, meer eisen. Die situaties konden vaak ontmoedigend zijn voor de teams. [...] Het is bijvoorbeeld inriest om te zien hoe het Belvue-project opent, volloopt, meteen verstikt en weer sluit*". Zijn conclusie: "[...] **Volgens mij is het beter naar verenigingen te gaan die zin hebben om het te doen**".

i. Overeenkomsten en omzendbrieven

Naast de reeds vermelde opmerkingen met betrekking tot overeenkomsten en omzendbrieven (duur, verlenging, doelstellingen, budget enz.) deed de auteur van het rapport zelf bepaalde vaststellingen.

Op vlak van de omzendbrief van het project Home Less Vincula (Bruss'help, 2021a):

- Ex-gedetineerden mogen geen ernstige verslavingen hebben, maar voor de andere categorieën

wordt dit criterium niet vermeld. De coördinatrice van het project merkt op dat de opgevangen personen in werkelijkheid bijna allemaal gebruikers zijn en dat dit vaak niet tijdens een gesprek kan worden bepaald.

Aanbeveling om dit criterium weg te laten.

- In de praktijk kunnen de ex-gedetineerden niet tot de categorie 3 of 4 behoren, maar dat staat niet duidelijk in de overeenkomst.

Aanbeveling om te verduidelijken.

- Van gezinnen wordt gevraagd dat ten minste één persoon een verblijfsvergunning en een inkomen heeft. Dit betekent dat personen uit de categorieën 3 en 4 enkel alleen of als koppel in aanmerking komen, maar niet met een gezin.

Als het om een vergissing gaat, wordt aanbevolen de omzendbrief te corrigeren.

- In de praktijk kan een alleenstaande vrouw zonder verblijfsvergunning niet geherbergd worden omdat bij Source geen alleenstaande vrouwen worden aanvaard.

Aanbeveling om dit in de omzendbrief te vermelden.

Over de overeenkomst van de projecten H.I.T. 18-25 en Mam'solo (Bruss'help, 2021e):

- Volgens de coördinatoren van de projecten H.I.T. 18-25 en Mam'solo "*zijn personen uit de categorieën 3 en 4 opgenomen in de overeenkomst, maar ligt het echt moeilijk*".

Aanbeveling om de tegenstrijdigheid tussen de overeenkomst en de werkelijkheid te bekijken.

j. Voortzetting van de projecten in hotels

Van de vijf projecten die tot 30 april 2022 actief waren, werden er drie verlengd: Mam'solo (uitfasering met de laatste mama's en hun kinderen tot en met juni 2022), H.I.T. 18-25 (tot 12/2022) en het door DoucheFLUX beheerde project (tot 04/2023). Het was al gepland dat het project Home Less Vincula tot eind december 2022 zou duren. Aangezien er vier plaatsen werden toegevoegd aan het project H.I.T. 18-25, **worden er vandaag nog 68 plaatsen aangeboden** door drie projecten in hotels. De auteur van dit verslag weet niet waarom er **geen projectoproep werd gedaan in de sociale sector**. Dat zou het misschien mogelijk hebben gemaakt om de projecten in de hotels Fierlant en Belvue voort te zetten. Het is bekend dat het hotel van het project Mam'solo zijn toeristische activiteiten wilde hervatten.

We weten ook niet waarom er geen enkele nieuwe **projectoproep is gedaan om nieuwe hotelste vinden**. Als de politiek nog nieuwe hotelvoorzieningen had willen opzetten, dan had de projectoproep **bij voorkeur enkele maanden voor 30 april gelanceerd moeten zijn**. Op deze manier had een **nieuw onderkomen** geboden kunnen worden aan de personen die door de afgesloten projecten waren opgevangen en voor wie (nog) geen duurzamere herhuisvesting voorhanden was. Het was misschien ook mogelijk geweest om **het team (gedeeltelijk) te behouden en van zijn ervaring uit het vorige project te profiteren**.

De door DoucheFLUX, de gemeente Molenbeek en het OCMW van de stad Brussel beheerde projecten **vragen** dan weer dat alle **projecten** in hotels worden **voortgezet**. De analyse toont aan dat de projecten in hotels niet bepaald worden door het soort gebouw, maar veeleer door

desociale projecten. We kunnen ons afvragen of de **aankoop van een of meer gebouwen** geen duurzamere optie zou zijn. Bepaalde coördinatoren staan kritisch tegenover het **betalen** van een maandelijkse huurprijs **aan de privésector**, maar **de financiële vergelijking tussen huren en kopen valt buiten deze analyse**.

Voor het vinden van plaatsen om te huren of te kopen, zouden we gebruik kunnen maken van de **werkgroepen** die werden opgericht om tegen het einde van het jaar **ongeveer 3000 plaatsen** te vinden voor de opvang van **Oekraïense vluchtelingen** in een twintigtal kantoorgebouwen en hotels (Belga, 2022). Op 16 augustus 2022 had dit partnerschap al tweehonderdenacht

beschikbare plaatsen bekomen (RTBF, Belga, & Kekatos, N., 2022). Zo zou er maar één werkgroep nodig zijn om plaatsen te zoeken voor alle daklozen, ongeacht hun nationaliteit.

Uit het aantal dak- en thuislozen en het gebrek aan beschikbare dagelijkse plaatsen in de sector van de daklozenhulp blijkt duidelijk dat **bijkomende initiatieven** voor de opvang en begeleiding van daklozen **relevant blijven**, zelfs tijdens periodes waarin de coronacrisis aan kracht inboet.

7 Sociaal project in een hotel, beheerd door DoucheFLUX

GESCHIEDENIS

Hebben jullie veel veranderd sinds de recentste evaluatie van vorig jaar?

Er is geen vergelijking mogelijk met wat we anderhalf jaar geleden deden. We veranderden essentiële aspecten van de projecten en honderden details in onze manier van werken, dankzij onze praktijkervaring. Denk maar aan de manier waarop we de mensen ontvangen, het al dan niet samen eten, de inrichting van de ruimte, efficiëntere uurroosters, hoe men het team contacteert, offsites en opleidingen van het team, de aanwerving van extra personeel, nieuwe activiteiten, de herziening van de doelstellingen van onze acties en van onze professionele houding tijdens onze interacties met de opgevangen personen enzovoort.

Heeft de nieuwe overeenkomst van juni-juli 2021 veel veranderd?

Sinds de ondertekening van de Overeenkomst in de zomer van 2021 hebben zich de volgende voor ons belangrijke veranderingen voorgedaan: voor onze dienstverlening moet voortaan 75 euro per maand worden betaald (voor personen met een inkomen), we hebben mensen opgevangen voor periodes van twee maanden in plaats van drie (een onbepaald aantal keren hernieuwbaar), en na de invoering van categorieën door Bruss'help voerden we een 'quotum' in dat het maximale percentage personen uit categorie 4 op 20% brengt.

Tot wanneer wordt het project verlengd?

Normaal zouden we eind april 2022 sluiten, maar begin maart is ons mondeling bevestigd dat we het project konden verlengen tot eind april 2023. Dat is positief, maar het is 20 april en we hebben nog geen officieel antwoord gekregen. Morgen moet ik de contracten van het personeel voor volgend jaar ondertekenen, en ik moet ook over een huurovereenkomst van een jaar onderhandelen met de eigenaar... zonder de zekerheid dat het project wordt verlengd. Dat leidt tot grote onzekerheid. Het zou veel constructiever en gezonder zijn een langetermijnperspectief te hebben, zodat we kunnen opbouwen en kunnen we weg van het urgentiedenken. Wij hebben er echter altijd voor gekozen om te doen alsof we nooit zouden sluiten. We herschilderen muren, we installeren ons en we zien wel. Als we zouden leven volgens het idee dat we weldra zullen sluiten, maken we geen vooruitgang, investeren we niet, noch in het gebouw, noch in de band met mensen, en kunnen we niet correct werken.

Welke minimumperiode beveelt u aan om een project te openen of te verlengen?

We zijn begonnen met een periode van twee weken. De covidcrisis stak de kop op en we wisten niet wat er zou gebeuren. Nu denk ik dat een periode van een jaar het mogelijk maakt vooruit te kijken, vakanties in te plannen, feesten te organiseren... Zeker te weten dat alles ten minste één keer zal plaatsvinden. Toch blijft het heel moeilijk om met een horizon

van één jaar te werken. Vooral vanwege de werkonzekerheid voor het personeel. En bij een verlenging moet de goedkeuring ten minste twee maanden vooraf worden gegeven.

Op het vlak van de projectresultaten is het belangrijk te weten dat we de eerste vier maanden bijna niemand kunnen doen vertrekken. We moeten het project opstarten, alle betrokkenen zijn nieuw en alle dossiers beginnen gelijktijdig te lopen. De eerste stappen zijn zeer tijdrovend en het team is volledig verzadigd. Een echt 'verloop' kan pas na enkele maanden op gang komen.

Zou het mogelijk zijn dit project een blijvend karakter te geven?

Het gebouw staat te koop. Op een bepaald ogenblik zochten we een ander gebouw, maar deze plaats werkt goed voor onze activiteit. Maar als we het moeten kopen, moet het tegen een goede prijs zijn. Alles moet namelijk worden opgeknapt en er zijn veel problemen met de sanitaire installaties en de isolatie.

Het loont de moeite de GGC mee te delen dat het gebouw te koop staat en dat wij meer dan bereid zijn het project voort te zetten. Maar toen we voorstelden dit initiatief als onthaalhuis voort te zetten, antwoordden ze dat er daarvoor op dat ogenblik niet voldoende middelen waren. Het idee werd in de wacht gezet. Naarmate de tijd vordert, raken wij er steeds meer van overtuigd dat dit project zinvol is, al kunnen we soms moeilijk uitleggen waarom. Het heeft zijn plaats in de Brusselse opvangsector, een onmiskenbaar nut, en er is geen overlapping met andere initiatieven. Daarom denken wij na over andere opties en strategieën om het project voort te zetten.

BUDGET + SAMENSTELLING VAN HET TEAM

Hoe werd het budget bepaald? Is het voldoende?

Deze projecten werden opgezet als crisisvoorzieningen, dus met uitzonderlijke, maar beperkte middelen. Ze kunnen nu worden voortgezet omdat we zowel kwantitatief als kwalitatief behoorlijke resultaten voorleggen, maar ook en vooral omdat het minder duur is. Toen we probeerden te onderhandelen om comfortabeler te werken op vlak van het team, vertelde men ons dat we niet boven een bepaalde kostprijs per nacht per persoon mochten gaan omdat we anders "even duur zouden worden als de onthaalhuizen". Die situatie brengt ons soms in een moeilijke positie omdat we worden uitgespeeld tegen een sector die gevochten heeft voor sociale verworvenheden en arbeidskwaliteit, en die bijgevolg een hogere kostprijs vertegenwoordigt. Wij zijn een soort 'Ryanair' van de onthaalhuizen. Het gebeurt in de samenleving wel vaker dat mensen wordt gevraagd hetzelfde te doen voor minder geld. Dat is zelfs een van de hoekstenen van onze economie en van de bijbehorende scheefgetrokken machtsverhoudingen. Maar dat geïmproviseerde, rudimentaire kantje geeft ons ook een zekere vrijheid en energie, en die willen we positief aanwenden zonder van low-cost een doel op zich te maken. Een moeilijke evenwichtsoefening.

Bovendien zou het in die omstandigheden moeilijk zijn om dit project levensvatbaar te maken op lange termijn. Een voorbeeld: als we weer vertrokken zijn voor een jaar, moet ik drie personen vervangen omdat ze niet in dienst willen blijven. Vergeleken met de onthaalhuizen zijn de werkomstandigheden niet goed. We moeten oplossingen zoeken om het werk draaglijker te maken. Alleen dan kunnen we over stabiele teams beschikken en ons personeel inzetten op een manier die in

overeenstemming is met de maatschappelijke waarden waar we als militante organisatie voor staan. Ook al is het project aantrekkelijk en veelbelovend, en geeft de vitaliteit ervan onze teams de kracht om het een tijdlang vol te houden.

Hoe organiseert u zich financieel om personen op te vangen die niet bijdragen?

De bijdragen van de mensen in de kosten maken slechts een zeer klein deeltje van ons budget uit. De GGC betaalt de vijf voltijdsequivalenten, alle maaltijden en de kamers, en DoucheFLUX neemt alle extra kosten voor zijn rekening. We betalen 19 euro huur per persoon per dag en 10 euro voor de maaltijden. Om de uiteindelijke kosten per nacht en per persoon te verlagen, moet ik voldoende koppels aanvaarden, en niet enkel alleenstaande vrouwen. We moeten ervoor zorgen dat we 30 personen opvangen in de 24 beschikbare kamers.

Na de ondertekening van de Overeenkomst in de zomer van 2021, beseften we dat we waarschijnlijk als enigen hadden onderhandeld om zo weinig mogelijk financiële bijdragen te vragen aan de opgevangen personen. De andere initiatieven onderhandelden blijkbaar om meer te mogen vragen wegens financiële beperkingen, waar ik me wel iets bij kan voorstellen. Het leek ons zeer belangrijk om de toegankelijkheidsdrempel niet te verhogen. We bleven dus liever bijna gratis werken, ook al betekent dit dat de werknemers veel aan levenskwaliteit moesten inboeten, dat we eigen middelen van de vereniging moesten aanwenden voor bepaalde onvoorziene kosten, maar ook dat we goed met de eigenaar moesten onderhandelen en de dagelijkse uitgaven zo laag mogelijk moesten houden.

Wat de schade betreft, bepaalt de overeenkomst dat de sociale partner het hotel moet vragen een verzekering

af te sluiten. Is dat bij u gebeurd? Wat doet u als er schade is?

Er is veel schade. Maar wanneer het onze schuld is, laten we ze meestal herstellen om te vermijden dat er te veel wordt opgestapeld. DoucheFLUX zorgt voor de financiële kant van de zaak. Er zijn dingen, zoals het schilderwerk, die we aan het einde van het contract zullen bekijken. Het is zoals bij een klassieke huurovereenkomst. Bepaalde kosten zijn ten laste van de huurder, en dus van de vereniging - aangezien de meeste van onze begunstigden onvermogen zijn -, andere moeten door de eigenaar worden gedragen.

Het hotel was niet in goede staat toen we er aankwamen, en dat biedt het voordeel dat het niet onberispelijk moet zijn bij het vertrek. Met onze doelgroep is het beter zo. Voor de eigenaar blijft onze huur echter een commerciële transactie, en 'business is business'. We zullen dus zien wat er gebeurt en bij het vertrek, een akkoord sluiten waarvan we hopen dat het rechtvaardig is.

Vergeet niet dat de eigenaar van het hotel ongeveer € 15.000 per maand ontvangt voor het gebouw, en dat hij bovendien geen werknemers ter plaatse meer hoeft te betalen. Hij zegt ons voortdurend dat hij ons een plezier doet omdat hij het project toegenegen is, en dat hij er geld aan verliest, maar dat geloof ik niet. Mensen kunnen het hart op de juiste plek hebben, maar niet in die mate. Maar tot dusver hebben we altijd een billijk akkoord kunnen bereiken. Laten we hopen dat dit zo blijft.

Hoe is het team samengesteld?

Wij hebben een coördinator, twee polyvalente medewerkers overdag en twee 's nachts, dus vijf VTE's die door de GGC worden gefinancierd. Alle opgevangen personen worden opgevolgd

door de sociale dienst van DoucheFLUX of door hun doorverwijzende dienst. DoucheFLUX levert ook een halftijdse coördinatrice voor de activiteiten. De verpleegkundige en de psycholoog van DoucheFLUX ten slotte, worden gratis ter beschikking gesteld van de opgevangen personen.

We hebben geen opvoeders en maatschappelijk werkers binnen het project. We werven polyvalente medewerkers aan die uiteindelijk allemaal hetzelfde werk doen. We hebben tot dusver gekozen om te werken met mensen die niet alleen werknemers zijn, maar eerder leden van de vereniging en activisten met vrij atypische en minder academische profielen. Zo beschikken we over energie die steeds weer vernieuwd wordt en over mensen met andere beweegredenen dan het salaris en de werkomstandigheden. Dat is ontzettend belangrijk gezien het harde werk. We zetten veel in op teamspirit. We proberen samen vooruitgang te boeken met een hiërarchische benadering die gericht is op horizontaliteit en de wil om samen iets op te bouwen. Het ontbreekt ons echter aan personeel en tijd om de mensen beter te begeleiden.

Tussen 17-18 en 22 u. is er niemand ter plaatse, afgezien van vrijwilligers die tussen 19 en 20 u. de maaltijden komen bereiden. De rest van de tijd is er altijd iemand.

Stel dat u meer middelen had, wie zou u dan aan uw ideale team toevoegen?

Waarschijnlijk een extra halftijdse polyvalente medewerker voor de nacht, en overdag hebben we ten minste één voltijdse kracht nodig. We overwegen ook iedereen op 4/5 te laten overschakelen om de medewerkers meer comfort te geven, en tijd om te herbronnen. Dat zou betekenen dat we nog iemand moeten aanwerven. Voor de

eerstelijnsmedewerkers is aandacht voor het privéleven essentieel.

Een beetje flexibiliteit is ook nodig om gemakkelijker vakantie en inhaalverlof te kunnen nemen. Wanneer nu iemand vakantie neemt, moeten alle anderen in overdrive gaan. Dat leidt tot druk en schuldgevoelens. We zijn een heel klein en hecht team, maar dat zal op lange termijn niet voldoende zijn.

PARTNERSchappen

Hoe verloopt de samenwerking met Bruss'help?

Ik ben overtuigd van het nut van Bruss'help, maar we hebben nood aan een Bruss'help dat beter functioneert. Wij staan voornamelijk in contact met de Cel Doorverwijzing. Het voortdurend wisselen van contactpersonen daar, maakt het er niet gemakkelijker op. We moeten telkens vanaf nul herbeginnen.

Een voorbeeld ter illustratie: het toewijzingssysteem is zeer traag. Wanneer we melden dat er een kamer vrij is, duurt het nog 24 uur voordat de geselecteerde persoon kan reageren. Wanneer het antwoord negatief is en zij de tijd hebben, nemen de sociaal assistenten van Bruss'help contact op met iemand anders. Zo is er al snel een week verstreken. Sommige personen staan al lang op de lijst, en als het moment dan gekomen is, zijn ze niet meer geïnteresseerd of onvindbaar. Het zou efficiënter zijn om vooraf contact op te nemen met de volgende mensen op de lijst. Maar momenteel zeggen ze dat ze hier geen tijd voor hebben.

Wanneer ze iemand vinden, doe ik een interview. Als dat niet werkt of als de betrokkene niet meer geïnteresseerd is, deel ik dat mee. Maar de Cel Doorverwijzing gaat niet automatisch de volgende persoon op de lijst opbellen. Ik moet hen dat zeggen. Dat kan pijnlijk worden. Wij zouden de doorverwijzende dienst zelf moeten kunnen melden dat er een plaats beschikbaar is, want

Bruss'help is veel minder goed bereikbaar. Wij zijn de klok rond geopend en we onderhouden goede contacten met de meeste doorverwijzende diensten. Het zou dus zeer zinvol zijn als we rechtstreeks contact met elkaar konden opnemen.

Wanneer een kamer te lang leegstaat, is onze oplossing momenteel ze aan iemand te geven die ze kan gebruiken tot de volgende op de lijst aankomt. We doen aan zogeheten 'tijdelijke noodopvang'. We nemen dat niet in de statistieken voor het evaluatierapport op omdat we in die gevallen geen sociaal werk kunnen doen. Maar het is voor ons zeer frustrerend kamers te zien die te lang leegstaan tijdens de toewijzingsprocessen, en dit is de oplossing die we informeel hebben ingevoerd.

Hoe werken jullie samen met het OCMW van Vorst?

Toen we ons in Vorst hadden gevestigd, hebben we ze in mijn herinnering vrij snel ontmoet om een werkingsakkoord met het OCMW te sluiten. We hebben toen een gesprek gevraagd met het hoofd van de bevoegde sociale dienst van het OCMW. Onze akkoorden werden niet in een document vastgelegd, maar zij beslisten een maatschappelijk werkster te delegeren die zich bezighoudt met alle projecten in hotels, met name Fierlant en DoucheFLUX. Het versnelt de dingen niet, maar een contactpersoon op de opvangplaats verandert alles. Nu kennen we hun werking en zij de onze. We weten op welke dag de dossiers bij de Raad moeten worden ingediend, en er zijn nauwere banden. Die persoon van het OCMW loopt soms langs bij ons, en heeft dus een goed beeld van de locatie en de leefomstandigheden van de mensen die hij of zij administratief opvolgt.

Verloopt alles goed met de eigenaar?

Ja. We moeten behoorlijk veel onderhandelen om hem te doen houden

aan zijn contractuele verplichtingen met betrekking tot het onderhoud van de gemeenschappelijke ruimten en de herstellingen, maar we komen er altijd uit en de relatie is goed. Zijn ruimdenkendheid en zijn niet al te strikte houding voor bepaalde aspecten zijn een niet te onderschatten voordeel. Ons publiek en hun gebruik van de lokalen kunnen somsschrik aanjagen, al proberen we de locatie zoveel mogelijk te respecteren. De eigenaar is vrij relaxed en staat open voor discussie, dat helpt.

SOCIAAL PROJECT

Organiseert u periodieke vergaderingen met alle opgevangen personen?

Wij organiseren maandelijke 'bewonersvergaderingen'. Die moeten in eerste instantie ten minste één op de twee keren verplicht worden bijgewoond. In de praktijk werken we sinds enkele weken anders: als we iets belangrijks te zeggen hebben, zorgen we ervoor dat iedereen aanwezig is. Dat vergt veel energie van het team. Het denkwerk rond dit gemeenschapsmoment, het nut ervan, zijn vorm en de hefbomen waarover we beschikken om het een dynamiek te geven is een project in volle uitvoering, en dat is ontzettend boeiend.

Hebt u moeilijkheden ondervonden op het vlak van begeleiding?

Het zou beter zijn dat de doorverwijzende diensten een groter deel van de opvolgingen zouden kunnen blijven uitvoeren wanneer de persoon eenmaal is opgevangen. Wij beschikken zelf immers over onvoldoende personeel om zoveel opvolgingen tegelijk te starten. De situatie verschilt sterk naargelang de doorverwijzende dienst. Wanneer we iemand opvangen die door de preventiedienst van een afgelegen gemeente is doorverwezen, zien we de doorverwijzende dienst nooit meer terug.

Hetzelfde geldt voor iemand die van Samusocial komt: het is niet aan deze organisatie om mensen op te volgen wanneer ze eenmaal de noodopvang hebben verlaten.

Het is niet eenvoudig een oplossing te vinden, maar als we toegankelijk of laagdrempelig willen blijven, hebben we meer personeel nodig voor dit werk.

Ons project werkt helemaal niet zoals de hotels die ik heb bezocht. De soort kwetsbaarheid waarmee wij worden geconfronteerd, vergt veel ondersteuning. We maken de kamers schoon met de mensen, we organiseren tal van activiteiten om een gemeenschapsleven te creëren, we steken veel energie in voeding, hygiëne enz. We zijn niet alleen een huisvestingsdienst. We doen meer dan een woning zoeken. We streven naar een gepersonaliseerde aanpak, op het ritme van de betrokkene, met aandacht voor zijn noden in plaats van voor de behoeften die we makkelijk aan zijn situatie zouden kunnen koppelen.

Er komen hier zoveel mensen voor wie het vinden van een appartement niet de eerste prioriteit is. Ze moeten eerst opnieuw leren voor zichzelf op te komen, een oplossing te vinden voor andere zorgbehoeften, om te gaan met hun emoties en met allerlei andere problemen die zich mogelijk hebben opgestapeld in hun leven. We bewijzen mensen niet altijd een dienst door geobeseerd te zijn door herhuisvesting. Eerst en vooral moeten we begrijpen waar de persoon staat, welke fase hij doormaakt.

Bij ons kunnen mensen tot rust komen. Er zijn mensen die hier maanden of meer dan een jaar hebben doorgebracht en die daar absoluut nood aan hadden voordat ze naar een accommodatie gingen. Bovendien zijn er enorme wachtlijsten. Op bepaalde opvanglocaties is men bang dat de mensen zich gaan nestelen. Ze moeten weten dat hun verblijf tijdelijk is. Mensen zijn dus soms jarenlang op de dool en wanneer ze dan hier aankomen, is het

eerste wat we hen zouden moeten zeggen: "En waar ga je daarna heen?" Dat komt zeer hard aan. Soms trekt men slechts enkele dagen uit om het sociale project uit te voeren. Dat is met name het geval voor bepaalde onthaalhuizen, die in slechts 7 dagen voorzien om een project te definiëren. Na jarenlange omzwervingen is dit een klap in het gezicht en lijkt het of de mensen gewoon op straat worden gezet.

Afgezien daarvan is er een groot verschil tussen hetgeen we kunnen doen voor mensen met of zonder "papieren". Mensen zonder papieren kunnen we niet vragen een appartement en werk te zoeken. Ze hebben er geen toegang toe, of toch niet in de legale netwerken die beroepshalve toegankelijk zijn voor ons. We gaan geen zwartwerk zoeken voor hen, dat is illegaal. Maar we kunnen ze leren werk te zoeken, een netwerk te vinden. We kunnen ze ook op familiaal gebied helpen. De opgevangen personen hebben vaak kinderen die na jaren op straat in de opvang zijn geplaatst. Wanneer ze eenmaal bij ons zijn, kunnen opnieuw contacten of zelfs bezoeken worden overwogen. Wanneer de betrokkene niet kan of wil terugkeren naar het land waar hij rechten heeft, moeten we realistisch zijn. Deze persoon zal illegaal in België leven, en wij zullen hem zodanig begeleiden dat hij zich zo goed mogelijk uit de slag kan trekken. We werken ook aan andere thema's die meer tijd vergen: familie, gezondheid, geestelijke gezondheid, activiteiten, lezen en schrijven... Uiteraard is de verblijfsduur langer als we nuttig werk willen verrichten dat verder gaat dan het simpelweg aanbieden van een adempauze.

Dit werk vergt uiteraard meer tijd dan wanneer iemand hier aankomt en alleen een referentieadres of een leefloon nodig heeft, of enkel op de lijsten moet worden geplaatst voor de sociale immobiliënkantoren. Bovendien vangen we zelden mensen op van wie het enige probleem is dat ze "geen papieren hebben". We moeten rekening houden met

hun moeilijkheden met de taal en met lezen of schrijven. Daarbij komen nog geestelijke en/of lichamelijke gezondheidsproblemen die soms ouderdomsgerelateerd zijn. Als de betrokken persoon zich moeilijk kan verplaatsen, aan paranoia, psychosen of zelfs een zware depressie lijdt, is het ontbreken van papieren in de praktijk niet zijn grootste probleem. Maar in de statistieken en voor de quota wordt deze persoon gewoon ingedeeld bij de mensen "zonder papieren".

Hoe helpt u personen uit categorie 3 met hun verblijfsvergunning?

Indien nodig begeleiden we hen naar het bureau voor juridische bijstand, we zoeken advocaten, gaan naar afspraken, volgen dossiers op enz.

Mensen kunnen zich hier niet **domiciliëren**. We hebben geprobeerd met de gemeente te onderhandelen, maar daar bevestigt men dat dit illegaal is omdat het een hotel is. Het toestaan van domiciliëring zou nochtans een oplossing zijn om aan papieren te geraken. In bepaalde onthaalhuizen is het mogelijk. Maar het is efficiënter om een referentieadres te vinden voor deze mensen. Hier domiciliëren kan tot problemen leiden: het zou heel moeilijk zijn om deze mensen te doen vertrekken als hun verblijf niet goed verloopt. Ze zouden rechten hebben en vanuit juridisch oogpunt de facto thuis zijn.

Slaagt u erin duurzame huisvesting te vinden voor mensen die daar klaar voor zijn?

De tweede groep keert terug naar een bestaand opvanghuis: het gezin, bij de ouders, bij een partner enz.

Voor herhuisvesting zijn er twee grote groepen: de eerste groep mensen die

opnieuw worden gehuisvest, doet een beroep op sociale immobiliënkantoren (SVK's). Het zijn personen die al op lijsten stonden voordat ze hier aankwamen, want er is een wachttijd van ongeveer 3 tot 5 jaar (soms minder). Voor een sociale woning wordt de wachttijd eerder op 10 jaar geraamd.

Voor de privé vastgoedmarkt hebben wij geen mirakeloplossing, maar voor mensen die wat inkomsten hebben, loont het de moeite geval per geval te bekijken. De mensen mogen dat doen, en we willen hen daar graag bij helpen als zij dat wensen. We halen ook de banden met de Adviesraad voor Huisvesting (ARH) aan om meer hulp te kunnen bieden op dat vlak.

We hebben veel appartementen in de privésector bezocht, we hebben zo mensen kunnen herhuisvesten, maar het vergt veel energie die we niet altijd hebben. We moeten met ze meegaan. Als je de mensen alleen de huidige markt op stuurt, met hun financiële toestand en de tegenslagen waaronder ze soms heel duidelijk gebukt gaan, zal het niet lukken. De situatie op de markt is verschrikkelijk. Er is een nijpend gebrek aan betaalbare huurwoningen en de concurrentie is moordend. Kijk maar naar de meeste advertenties op Facebook: alles is in het Engels. Ons publiek is niet de sociaal-economische doelgroep van die adverteerders.

Voor mensen "zonder papieren" daarentegen, is dat wel de enige manier om te zoeken, want ze hebben geen toegang tot de rest van het 'sociale' woningaanbod. Toch mogen we deze mensen niet onder druk zetten om eender wat te aanvaarden. Voor ons is het geen optie om mensen die de opvang verlaten, voor 600 euro per maand in een vochtige kelder te plaatsen.

Wilt u nog andere sterke of zwakke punten van de sociale projecten in hotels onder de aandacht brengen?

In de sector weet men niet zo goed meer wat 'laagdrempelig zijn' betekent. Toegankelijkheid heeft betrekking op talrijke parameters die niet alleen van financiële aard zijn.

We vragen ons af: "Wat belet de mensen om naar onthaalhuizen te gaan?" Geld? De openingstijden? De vraag om betrokkenheid? De verplichting om aan vergaderingen deel te nemen? Een te strikte of te sturende sociale begeleiding? Waarom kan het hier werken met mensen die soms ernstig psychisch gestoord zijn? Of met vrouwen die veel drugs gebruiken, en dikwijls in de prostitutie zitten?

Een voorbeeld van een aanpassing om toegankelijk te blijven: in principe moeten

de opgevangen mensen hier de meeste nachten aanwezig zijn, maar het heeft geen zin dat aan sekswerksters te vragen. Zij gaan niet 's middags werken! Daarom hebben we ons huishoudelijk reglement veranderd. Zij maken op een andere manier gebruik van hun kamer, die ook helemaal gericht is op het beperken van risico's. Ze stelt ons in staat hun projecten beter te omschrijven, en zelf kunnen ze overdag rusten, zich verzorgen enz. Ze blijven 's nachts werken en drugs gebruiken omdat dat op dit moment hun leven heeft overgenomen. Mooie woorden zullen hen er niet toe aanzetten hun levenswijze te veranderen, maar een meer diepgravende aanpak kan lonend zijn op lange termijn. Op heel wat plaatsen word je aan de deur gezet als je drie nachten wegblijft, en ik begrijp wel om welke geldige redenen deze

opvangvoorzieningen die weg zijn opgegaan. Het is een samenhangend project met een bepaald publiek, maar het is niet de laagdrempeligheid die wij hier bepleiten.

Daarom willen wij doorgaan. We doen het niet beter dan de andere instellingen, maar we doen iets anders. We zijn noch een noodopvang, noch een onthaalhuis. We vangen een publiek op dat vastzit in de noodopvangcentra, gevangenissen, op straat, in de ziekenhuizen, en dat er rondjes draait zonder een oplossing te vinden. Behalve wanneer zich als bij toverslag plots een Housing First operator aandient. Ons project kan nuttig zijn voor deze mensen.

En soms kunnen we alleen voor een adempauze zorgen. Na 10 jaar op straat te hebben geleefd, kunnen mensen enkele maanden hier komen, uitrusten, wat privacy ervaren, op een veilige plek verblijven, en daarna naar de straat terugkeren omdat het nog niet het juiste moment was voor hen. Alles wordt niet ineens beter. We zijn niet zo vaak het beslissende scharnierpunt in het leven van de mensen die we opvolgen als we zouden willen.

Er zijn zoveel verschillende mensen, en we zouden evenveel plaatsen moeten hebben die aangepast zijn aan elke opgevangen persoon. Deze plek is geschikt voor een bepaald publiek omdat onze werking meer 'flexibel' is. Maar er zijn ook mensen die nood hebben aan een onthaalhuis met strengere regels of een meer sturende begeleiding. Die diversiteit moet blijven bestaan, niemand heeft het wondermiddel.

Zijn er groepen mensen voor wie het hotelproject niet geschikt is? Zo ja, welke oplossing zou meer aangewezen zijn voor hen?

Men zou kunnen denken dat deze plaatsen niet geschikt zijn om mensen

met ernstige psychiatrische stoornissen op te vangen. Maar wanneer die personen zich bij ons aanmelden en zij op dat ogenblik geschiktere opvangmogelijkheden afwijzen, zou hen de toegang niet mogen worden geweigerd. Ze kunnen hier komen proberen, en soms werkt dat. Ons publiek is gemengd. We bieden een niet-gemedicaliseerde opvangmogelijkheid aan, we hebben geen echte therapeutische opdracht. We bieden alleen opvang en tijd aan, twee elementen die vaak ontbreken in ons gerationaliseerde zorgsysteem.

Kunnen jullie opvolging aanbieden na het vertrek?

Soms slagen we erin begeleiding te organiseren met een andere vereniging, soms neemt hun doorverwijzende dienst over. Soms doen wij de opvolging, maar meestal is dat eerder een taak voor de sociale dienst van DoucheFLUX. Het zou veel te veel werk vergen van het team. Momenteel moeten we dat aspect meestal uit handen geven.

Anderzijds proberen we altijd zoveel mogelijk te helpen tijdens de fase van de verhuizing. Een bestelauto, hulp van de dienst Intrek in de Woning (SIL), een prettige doe-het-zelfsfeer enz. Het is goed voor de banden en voor het moreel!

Ideaal zou zijn dat we de mensen ten minste kunnen blijven ondersteunen tot de thuisbegeleidingsdiensten worden ingeschakeld. Als de betrokkene dat wil, uiteraard. Het is niet voldoende om iemand een nieuwe sociale partner voor te stellen. Vaak aanvaarden de mensen de aanwezigheid van die buitenstaander pas na lang en veel onderhandelen. Dat is wat hier ontbreekt: we zouden met iedereen tijd willen doorbrengen, maar dat is gewoonweg onmogelijk. Vaak houden we ons uiteindelijk alleen bezig met diegenen die het meeste 'lawaai' maken. Elke dag

moeten we ons binnen het team tegen die neiging verzetten.

We krijgen niet altijd nieuws over de mensen die vertrokken zijn. Maar tot op heden hebben we ook niet al te veel personen zien terugkeren die van hier naar een transitwoning, SVK's of een privéwoning waren vertrokken, en daarna weer naar beneden waren getuimeld.

ANDERE AANBEVELINGEN

Hebt u aanbevelingen voor een nieuwe projectoproep?

Ik heb geen lijst met aanbevelingen. Maar ik zou durven stellen dat projecten van een enkele vereniging waarschijnlijk degelijker zijn.

Men spreekt over 'hotelinitiatieven', maar er zijn grote verschillen van project tot project. Zowel in de praktische werking als in de werkfilosofie. Hier houden we nog energie over omdat we min of meer vrij zijn om de dingen te doen waarin we geloven. Met activisme binnen een vereniging kun je alles bereiken.

Sommige andere initiatieven waren verbonden met een OCMW of een gemeente, en dat impliceerde meer politiek, meer bureaucratie, meer eisen. Die situaties konden soms ontmoedigend zijn voor de teams. De administratieve efficiëntie ligt potentieel hoger wanneer een project door het OCMW wordt ondersteund, maar die hogere efficiëntie gaat soms ten koste van de flexibiliteit en reactiesnelheid.

Het is bijvoorbeeld inriest om te zien hoe dit Belvue-project opent, volloopt, meteen verstikt en weer sluit. Zoveel energie en hoop voor een project dat zo kort duurde.

Ten slotte is het volgens mij beter naar verenigingen te gaan die echt zin hebben om het te doen. Je doet dit niet voor het comfort, er moeten andere drijfveren zijn. Bij ons gebeurde het heel spontaan, op vrijwillige basis, in een soort reflex tijdens de eerste dagen van de coronacrisis. Die onvoorspelbare en onbekende periode gaf ons ontzettend veel energie en sindsdien hebben we het vuur altijd levendig gehouden.

8 Hotel Belvue

GESCHIEDENIS

Vroeger hadden 't Eilandje, Diogenes en DoucheFLUX een overeenkomst met het hotel en de gemeente als eigenaar van het gebouw. Deze drie verenigingen beslisten om er op 30 juni 2021 mee te stoppen.

De burgemeester vroeg me toen het project voort te zetten met andere partners. Uiteindelijk ondertekenden we een overeenkomst met het OCMW (die een verplichte partner was), Bruss'help en de GGC. Transit wilde geen officiële partner zijn, maar hield wel elke donderdag van 13 tot 15 u. permanenties. Voor New Samusocial was het moeilijk zich financieel te verbinden omdat de subsidies van de GGC ontoereikend waren om de rol te spelen die ze voor ogen hadden. Ze hebben ons wel geholpen bij de uitvoering van het project.

Het project had op 1 augustus opnieuw van start moeten gaan, maar moeilijkheden tussen bepaalde diensten en de hoteluitbater verhinderden dit. Dat was de grootste moeilijkheid voor dit project. De hoteluitbater heeft een concessie om dit gemeentelijke pand als particulier te runnen. Op 14 oktober gaf het college toestemming voor de opening op 1 december. Vanaf dat ogenblik moest ik snel alle financiële, administratieve, juridische en andere aspecten in orde brengen. Het hotel stond leeg van 30 juni tot 1 december.

De eerste twee weken voerden we vele intakegesprekken. Mijn telefoon stond roodgloeiend. We zaten al zeer snel aan 20 bewoners. Deze personen kwamen overwegend van Bruss'help. Daarna probeerden we ons te houden aan het quotum van 15% mensen afkomstig van het OCMW. Sommigen wilden niet blijven

omdat ze een plaats in het onthaalhuis verloren terwijl het project slechts 5 maanden zou duren.

Waarom hebt u het project niet verlengd?

Pas op een vergadering op 2 februari met Bruss'help en de andere coördinatoren vernamen we dat het project kon worden verlengd. Maar uiteindelijk besliste het OCMW er niet mee door te gaan. Voor de gemeente was het ook niet vanzelfsprekend.

Bovendien was het hotel met gewestelijke en federale subsidies gebouwd en had het tot 2024-2025 een opleidingsopdracht voor het onderhoudspersoneel, de horeca enz. Het was de eerste keer al zo moeilijk geweest om een afwijking van het gewest te verkrijgen dat ik niet zeker wist of ik nog een nieuwe zou krijgen.

Ten slotte was het moeilijk voor mij omdat het sociaal team er maar niet kwam.

Soms is het beter te stoppen om eventueel later opnieuw te beginnen vanuit een andere invalshoek. Ik hoop dat we weer iets soortgelijks op de rails kunnen krijgen, want het was echt een prachtig project.

BUDGET + SAMENSTELLING VAN HET TEAM

Via de GGC ontving het OCMW € 97.000 aan subsidies voor het project om maatschappelijk werkers aan te werven. Dit, bovenop de € 258.210 (dus € 45 per persoon en per dag) die wij hadden ontvangen om het project te beheren. Met die € 258.210 alleen hadden we niet zowel de hoteluitbater als het voedsel en het

personeel kunnen betalen. We betaalden € 25 per kamer en per dag, zodat er € 20 overbleef voor de maaltijden en het personeel. Ik gebruikte het geld voor de maaltijden en om over iemand te beschikken die tijdens de weekends en 's nachts voor de veiligheid moest zorgen. Dat was essentieel. Maar het nam een grote hap uit het budget.

Hoe hebt u het financieel klaargespeeld om mensen zonder inkomsten op te vangen?

Een maatschappelijk werker en ikzelf hebben helemaal geen inkomen overgehouden aan dit project. Bovendien moesten we een beroep doen op stagiairs en op mensen met een taakstraf. Uitstekend personeel, maar ook zij werden niet betaald. Zonder dat zou het ons niet gelukt zijn. En zonder de subsidie van de GGC voor het OCMW ook niet. Alleen de VTE voor het onderhoud en de jobstudenten werden betaald met de subsidies van de GGC.

Hebt u keuzes moeten maken over wie u al dan niet zou opvangen om financieel rond te komen?

Nee, we hebben echt diversiteit nagestreefd. Ons criterium was: we hebben 29 kamers, soms iets minder, we kunnen 38 bewoners hebben, de verdeelsleutel is 15% OCMW en 85% Bruss'help, en we proberen de vier categorieën te mengen. Zo moesten we al met ontzettend veel criteria rekening houden om de overeenkomst na te leven. Hadden we ook nog met de inkomens moeten goochelen, dan waren we er nooit uit gekomen.

En hebt u het 'een derde van het inkomen' gebruikt om uw kosten te betalen?

Ja, maar een grote meerderheid van de opgevangen personen heeft niet betaald.

Voor mij is dat een voordeel. Sommigen konden niet betalen, en wij normaal gezien betaalden dan alles met de subsidies. Op die manier hebben wij een globaal evenwicht kunnen bereiken op de begroting.

Bent u met veel schade geconfronteerd?

We hadden een kapotte tv, twee deuren, een douche en klein materiaal, met name in de badkamers. Het hotel heeft mij het exacte bedrag van die kosten nog niet meegedeeld.

Hoe was het team samengesteld?

De eerste maanden werkten we volgens het just in time principe omdat het verwachte team niet meteen aankwam. We hadden een maatschappelijk werkster die al was gedetacheerd door het OCMW, een maatschappelijk werkster van de gemeente, en zelf coördineerde ik het project. Maar dit project kwam bovenop ons gewone werk. Maar we deden dit werk bovenop onze gewone job. Ook tijdens de weekends en 's nachts bleven we aan de slag.

Gelukkig had ik vijf buitengewone stagiairs die elke drie/vier maanden stage liepen, en jobstudenten die de hele nacht wachtdienst deden, van 17.00 u. tot 9.00 u. s' ochtends, zelfs tijdens de weekends en op feestdagen. Voor de weekends had ik ook een beroep gedaan op vier personen met een taakstraf die, onder leiding van de vrijwilligers, van 11 u. tot 19.30 u toezicht hielden. Die diversiteit was een verrijking voor ons project. Ten slotte beschikte ik nog over een VTE voor het onderhoud. Maar covid heeft meermaals toegeslagen in ons team.

Eind januari werd het team versterkt met drie voltijdse maatschappelijk werkers van het OCMW. Zij waren hier overdag van 8 tot 17 u. Ze zorgden voor de intakegesprekken en de sociale

begeleiding. Eén maatschappelijk werkster is midden in het project vertrokken en het duurde twee maanden voordat het OCMW een nieuwe kracht had aangeworven.

Hoe zou uw ideale team eruitzien als u over een onbeperkt budget beschikte?

We zouden bovenal een team met andere vaardigheden nodig hebben. Eén maatschappelijk werker om als verbindingspersoon op te treden, de administratieve dossiers in orde te brengen en huisvesting te zoeken is voldoende. Daarnaast moeten er een verpleegkundige, een psycholoog en stagiairs zijn. Ik wilde ook meer polyvalente medewerkers: twee opvoeders of hulpverleners om gezamenlijke activiteiten op te zetten.

Anderzijds moeten er ten minste drie personen ter plaatse zijn, tot middernacht en tijdens de weekends voor het geval er een crisis uitbreekt. Problemen doen zich vaak 's nachts of tijdens het weekend voor en het dienstdoende personeel is niet altijd opgeleid om daarmee om te gaan. Onze bewoners waren mensen die, zeker in het begin, 's nachts leefden. Dat loopt niet altijd goed af, vooral wanneer er drugs worden gebruikt.

Beveelt u aan een voltijdse coördinator aan te stellen om zich met het project bezig te houden?

Er was me gezegd dat ik het project op afstand zou coördineren en dat de maatschappelijk werkster die vanaf het begin van het project werd ingezet, het team ter plaatse zou leiden. Maar zo is het niet gegaan. In de praktijk kwam ik elke dag langs in het hotel, ik stond de hele tijd in contact met het team.

Er had ter plaatse iemand de leiding moeten hebben. Iemand die zegt: "Vandaag doe jij dit, en jij dat".

SOCIAAL PROJECT

Hebt u gezamenlijke activiteiten of vergaderingen met de opgevangen personen georganiseerd?

We hebben geen vergaderingen met de opgevangen personen georganiseerd. In februari kon iedereen die dat wenste, zich tegen covid laten vaccineren. Afgezien daarvan waren er drie spontane initiatieven. Het waren momenten om te koesteren, maar er was geen ruimte voor meer. Dat was deels te wijten aan tijdgebrek, covid en de omstandigheid dat we vóór 30 april huisvesting moesten zoeken.

Konden mensen uit de categorieën 3 en 4 zich in het hotel domiciliëren?

Ik weet dat niet zeker, maar ik weet dat er mensen waren met een referentieadres bij het OCMW.

Wat was uw sociaal project voor mensen die zich niet konden laten regulariseren?

We konden ze vijf maanden een onderkomen geven. Maar van het sociaal team vernamen we telkens weer dat we niet veel kunnen doen voor mensen uit categorie 4.

Hebt u tijdens die vijf maanden vooruitgang kunnen boeken met mensen uit categorie 3?

We zijn erin geslaagd de situatie van verscheidene mensen te regulariseren die reeds aan het einde van de procedure waren. Daarna gingen ze naar een privéwoning. Het opvangen van mensen uit categorie 3 kan dus werken in een hotel, op voorwaarde dat hun project al goed is opgeschoten of dat het hotelproject een onbepaalde duur heeft.

Wat zou volgens u een betere oplossing zijn voor mensen uit categorie 4?

Voor hen is er geen andere oplossing dan een terugkeer naar het land. Tenzij een tijdelijk onderkomen of een kraakpand. Tijdens hun verblijf bij ons hebben ze kunnen nadenken over hun levensplan, en dat is het sterke punt van dit project.

Vindt u dat mensen met een verslaving of met ernstige geestelijke gezondheidsproblemen beter af zouden zijn in een gespecialiseerd centrum?

Wij zijn zeer laagdrempelig geweest. Vandaar de psycholoog en de verpleegkundige in ons team.

Betekende het opvangen van mensen uit alle categorieën en met alle mogelijke gezinssamenstellingen een

toegevoegde waarde?

Door die diversiteit konden we een evenwicht vinden en een goede dynamiek op gang brengen. Zo zijn er mooie vriendschappen ontstaan.

Is het u gelukt de veiligheid te garanderen?

Ja. Waarschijnlijk hebben we geluk gehad, maar de grote beschikbaarheid van het team voor de bewoners heeft zeker ook meegespeeld. Ten slotte was er tussen het dag- en het nachtteam een zeer goede communicatie over incidenten. Een van mijn belangrijkste taken was om voor het contact tussen de medewerkers te zorgen. Ik vormde in dat verband een trio met de maatschappelijk werkster en de directrice van het hotel.

Wat waren de sterke punten en de moeilijkheden bij de begeleiding van de mensen?

Wij hebben echt mensen zien veranderen. In het begin zien we ze niet, ze slapen. Dan beginnen ze opnieuw te eten. En vervolgens duiken er gezondheidsproblemen op.

Wanneer ze tot rust zijn gekomen, brengt het personeel het proces op gang, want het is moeilijk een persoon te benaderen die honger of slaap heeft. Er is dan al anderhalve maand verstreken. Wat moeten we ons dan voorstellen bij een soortgelijke begeleiding op een straathoek?

Wij zijn zeer laagdrempelig geweest. We hebben allemaal mensen opgevangen die problemen hadden met de geestelijke gezondheid, verslavingen enz. Voor sommigen was alcohol een manier om vol te houden. Daarom zijn we heel tolerant geweest.

De begeleiding naar een ander levensproject gebeurde in het tempo van de bewoner, en dus met ontzettend veel geduld. Dankzij dit project konden twee personen die aan het einde van hun leven waren gekomen, tot het laatste moment uit het ziekenhuis blijven.

Het enige wat we niet hebben aanvaard, was geweld tegen andere bewoners of tegen personeelsleden. In vijf maanden waren er vijf uitzettingen, waarvan twee wegens geweldfeiten. Een andere persoon moest worden uitgezet omdat die een vrij gewelddadig conflict had met een personeelslid.

Wat de bewoners betreft, waren de uitgesloten personen niet de meest complexe gevallen. Zij waren eerder al op andere plaatsen uitgesloten. Bepaalde gevallen lagen moeilijker, zoals dat van een gezin dat absoluut huisvesting in Brussel wilde terwijl dat niet mogelijk was.

Een jonge bewoner weigerde ook meerdere woningen. Hij was een zware drugsgebruiker en zette zijn behandeling stop tijdens de ramadan. Hij werd onhandelbaar en bedreigde tot twee keer toe de maatschappelijk werkster. We hebben toen de beslissing genomen hem uit te sluiten.

Een coördinator stelt voor om alleen nog personen te aanvaarden die al door een andere begeleidingsdienst worden gevolgd. Bent u het daarmee eens?

Wij hebben mensen gezien die door een vereniging werden gevolgd, maar die deze begeleiding stopzetten zodra ze in het

hotel waren aangekomen. In andere gevallen verschilde onze visie van die van de doorverwijzende dienst omdat we de hele tijd bij de persoon waren.

Hoe hebt u de uitfasering georganiseerd?

We hebben de bewoners vooraf gewaarschuwd. Daardoor heerste er veel ongerustheid. Maar reeds bij de aanvang van het project heeft het team al het mogelijke gedaan om iedereen voor 30 april te herhuisvesten. Eind maart zijn we gestopt met het opvangen van nieuwe bewoners. De opgevangen personen zijn naar een privéwoning, een ziekenhuis of een rusthuis vertrokken. Behalve de mensen zonder verblijfsvergunning. Sommigen onder hen vertrokken naar de straat, anderen vonden een onderkomen via het Burgerplatform, in een kraakpand of bij vrienden. Voor anderen namen we contact op met tijdelijke voorzieningen en stelden we een overeenkomst op tussen eigenaar en opgevangen persoon.

Voor slechts twee gezinnen hebben we geen privéhuisvesting kunnen vinden. Het ene gezin werd meermaals geweigerd omdat ze vier kinderen hadden. Maar ze hebben inkomsten en zullen wel een woning vinden. Opmerking: dit gezin ondertekende op 24 mei 2022 zijn huurovereenkomst.

Aan een ander gezin, dat ik eerder al aanhaalde, stelde het team meerdere huisvestingsoplossingen buiten Brussel voor, want Brussel was te duur voor hen. Het gezin wees alle voorgestelde oplossingen af en ging weer de straat op. Ze waren heel boos op de Brusselse Sociale Huisvesting, die hen volgens hen zonder herhuisvesting heeft uitgezet om werken uit te voeren. De manier waarop ze hun spullen hebben vervoerd, laat echter vermoeden dat ze een onderkomen hadden en dat ze ons dat niet wilden zeggen, misschien om een rechtszaak

tegen de Brusselse Sociale Huisvesting te starten.

Welke technieken en bronnen gebruikte u om woningen te vinden? Wie zocht ze? Het team of de opgevangen personen?

De meeste woningen werden gevonden door het sociaal team, met name door een maatschappelijk werkster die bijvoorbeeld een zeer flexibele eigenaar van een zeer groot aantal woningen in Brussel kent. Zelf activeerde ik mijn verenigingsnetwerk in Molenbeek. Het OCMW heeft een onthaalhuis, de Relais, maar dat zit vol. Via hen verkregen we een plaats in een rusthuis, en voorts vonden we plaatsen in de privésector. Verschillende bewoners hebben ook zelf een plaats gevonden. Afhankelijk van de situatie van de bewoners stond het sociaal team ter beschikking.

Voor u was het een voordeel dat u vooraf al contacten had?

Ja, vóór het project, op 19 november, had ik de leden van de groep huisvesting-gezondheid in het hotel uitgenodigd. Ik vertelde ze dat ik hun hulp nodig had. Wanneer ik tijdens het project een probleem had, sloten partners met ervaring zich bij het project aan om klinische consultaties te houden, mensen te begeleiden enz. Al deze partners hebben een bijzonder waardevolle rol gespeeld. Het project is dus niet van nul begonnen. Er waren al mensen met contacten, met kennis enz. Dat was een kostbare troef.

Hebt u opvolging na het vertrek gedaan?

Voor personen met psychisch leed of een verslaving en mensen die in een rusthuis verbleven, was er nog contact met het OCMW of werd er contact opgenomen met een begeleidingsdienst: HERMESplus of

Transit. Voor personen die zelfstandig waren, was er geen begeleiding, maar ze konden ons altijd opbellen.

Waar plaatst u de projecten in hotels in het landschap van de sector?

Ik ben 100% voorstander van meer projecten in hotels en minder onthaalhuizen. Ik weet niet hoe het eraan toegaat in onthaalhuizen, maar ik denk dat we meer zijn dan een onthaalhuis omdat we zicht hebben op de gewoonten en behoeften van de bewoners. We stappen hun leven binnen.

Wij zijn een overgangproject. Deze projecten bieden mensen een adempauze om zich te herpakken, recht te krabbelen.

Wanneer we over onthaalhuizen praten, vertellen ze ons dat ze daar zeker niet naartoe willen. Die huizen hebben geen goede reputatie. Onze bewoners zijn al in een onthaalhuis geweest en hebben er slechte ervaringen mee op het vlak van hygiëne, gemeenschapsleven, agressie, onveiligheid, maaltijden, ... Het zijn nooit de kosten die hen afschrikken.

Onthaalhuizen sluiten ook hun deuren voor wie niet kan betalen. Ik vind twee derde van het inkomen veel als bijdrage. Een derde vragen aan mensen met een inkomen, is al niet mis. Maar zo kunnen ze nog sparen om de waarborg en de huur te betalen.

Normaal hebben hotels een betere infrastructuur dan een onthaalhuis. Iedereen heeft een eigen tv, een eigen toilet en badkamer, een internetaansluiting. Bij Belvue zijn er wel flink wat problemen geweest met het gebouw. Het water lekte door het plafond, het afvoerwater van de toiletten kwam omhoog in de douches, de vaatwasser werkte niet...

PARTNERSCHAPPEN

Hebt u opmerkingen over de samenwerking met Bruss'help?

Wat dubbelop was, was dat Bruss'help me de contactgegevens van de doorverwijzende dienst gaf en terzelfder tijd deze dienst op de hoogte bracht. Hierdoor gebeurde het vaak dat de vereniging me rechtstreeks opbelde en me onder druk zette om de betrokken persoon binnen een dag op te vangen, terwijl ten minste 24 uur nodig is om een afspraak te maken voor het gesprek. Bruss'help zou ons beter de tijd geven om zelf contact op te nemen met de doorverwijzende dienst.

OVEREENKOMST EN OMZENDBRIEF

Hebt u moeilijkheden ondervonden met betrekking tot de overeenkomst?

We hadden alles vooraf onderhandeld, en dat was ontzettend belangrijk. Bruss'help heeft ons veel ideeën gegeven voor het project en we hebben kunnen bedingen dat 15% van de opgevangen personen van bij ons kwam. Door de andere 85% die uit de sector kwam, konden wij op de medewerking van de verenigingen rekenen. Voor mij is de overeenkomst dus goed opgesteld.

ANDERE AANBEVELINGEN

Denkt u dat deze projecten lang zullen blijven bestaan nu de toeristische sector weer aantrekt en er ook huisvesting wordt gezocht voor Oekraïense vluchtelingen?

Ik denk dat bepaalde hotels vragende partij zijn als ze genoeg worden betaald. Het standaardtoerisme is wat onzeker als gevolg van de covidcrisis en van gebeurtenissen zoals de aanslagen destijds.

Hebt u nog andere aanbevelingen?

Dat het project een permanente structuur wordt.

9 Home Less Vincula

GESCHIEDENIS

Net zoals de andere projecten en zoals aangegeven in de inleiding van dit rapport, ontstond het project Home Less Vincula naar aanleiding van de 190 plaatsen die de GGC wenste voor 21/12/2021. Bijzonder is echter dat de overeenkomst (Bruss'help, 2021f) van het project Home Less Vincula melding maakt van een akkoord tussen de GGC, vzw Source en de FGC. Zoals eerder aangegeven komt dit doordat ingrijpende renovaties gepland waren voor het onthaalhuis 'De Oever' van vzw Source. De projecten in hotels dienden zich aan als oplossing om het verlies van 16 door de FGC gesubsidieerde plaatsen te vermijden.

Tegen die achtergrond bereikten de GGC, vzw Source en de FGC een akkoord over het beheer van een project in een hotel. De FGC zou de verhuizing van de 16 plaatsen van het oorspronkelijke onthaalhuis financieren, en de GGC zou voor extra bedden zorgen voor een doelgroep die weinig vertegenwoordigd is in de onthaalhuizen. De partners hadden wensten gevangenisverlaters op te vangen. Daarnaast werd ook gekozen voor koppels, gezinnen en personen uit de categorieën 3 en 4, die eveneens weinig aanwezig zijn in de onthaalhuizen (Bruss'help, 2021f).

Eind augustus werd via Bruss'help een belangstellingsenquête gehouden bij de hotelvoorzieningen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Die konden zo hun belangstelling tonen om hun hotel ter beschikking te stellen van een sociaal project (Bruss'help, 2021g).

Op 16 november 2021 ondertekenden het hotel, vzw Source, de GGC en Bruss'help de overeenkomst over de 24 plaatsen van de GGC. De 16 door de FGC gefinancierde

plaatsen konden voorzien worden in hetzelfde gebouw (Bruss'help, 2021f).

Vervolgens werd de eerste versie van omzendbrief #7bis gepubliceerd. De overeenkomst bepaalde dat de opgevangen personen van onthaalhuis De Oever op 15/11/2021 zouden verhuizen (Bruss'help, 2021f). Tijdens zijn interview getuigt de directeur van vzw Source dat, omdat covid had toegeslagen in het team van Source, het sociaal team en de 8 resterende opgevangen personen zich daar uiteindelijk begin december 2021 hebben gevestigd. Wat de GGC-plaatsen betreft, merkt hij op dat er in december 5 of 6 opgevangen personen waren.

In januari begon men vast te stellen dat de komst van ex-gedetineerden vertraging had opgelopen.

Begin februari 2022 vond een discussie tussen Bruss'help en de directeur van vzw Source (persoonlijke mededeling, 16 februari 2022) plaats, en werd een ontmoeting tussen de directeur en de coördinatrice van Source en de WG 'Huisvesting' van het justitieel welzijnswerk, gecoördineerd door Bruss'help (persoonlijke mededeling, 8 februari 2022) georganiseerd. Alle operationele partners waren het erover eens dat het gebrek aan opgevangen personen te wijten was aan:

- Communicatieproblemen:
 - o In de gevangenis van Sint-Gillis, tussen de directie, de griffie en de sociale dienst. Tijdens hun interviews verklaarden de directeur en de coördinatrice van Source dat hun team voor een gesprek ter plaatse kwam en daar had vaststelde dat de persoon al vertrokken was of zijn straf nog niet kende, zodat de datum van opname in het project mogelijk tot in

- o een verre toekomst zou worden uitgesteld;
 - o Tussen Source en de diensten voor justitieel welzijnswerk, waardoor deze diensten onvoldoende geïnformeerd waren over het project. Het vertrek van de medewerker van Bruss'help (contract van bepaalde duur) die als verbindingspersoon met de buitenwereld diende, lag mee aan de basis van het gebrek aan communicatie;
- De beperkende definitie van 'ex-gedetineerden'. Personen die een armband dragen of voorwaardelijk vrij zijn, hebben een vrij lange vertrektermijn. Omgekeerd zijn er ex-gedetineerden die worden vrijgelaten op dezelfde dag dat de rechter van de raadkamer uitspraak doet. Source heeft dus geen tijd om een gesprek te organiseren en een plaats voor hen vrij te maken. Source werd ook door instellingen uit de daklozenhulp aangesproken om hen te informeren over de aanwezigheid van veel ex-gedetineerden die al waren vrijgelaten.

Daarom werd de omzendbrief (Bruss'help, 2021a; Bruss'help 2021g) gewijzigd:

- Aanvaarding van aanvragen voor personen die al maximaal 15 dagen vrij zijn;
- Aanvaarding van verlaters van gevangenen die zich buiten Brussel bevinden, als de betrokken persoon door een doorverwijzende dienst van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is doorverwezen, en er een band is met het gewest.

Volgens de monitoring- en evaluatierooster is dat vanaf midden april beginnen te werken. Op 13 april 2022 had men 9 gevangenisverlaters op de 12. Tijdens zijn interview zegt de directeur van vzw Source dat de tijd en de verruiming van de beschrijving van de doelgroep hebben bijgedragen aan die goede werking. Ook het werk dat verricht werd door het team van de Oever in de gevangenen (gesprekken, presentaties van het project) heeft geholpen. Op 6 mei waren de plaatsen voor gevangenisverlaters volzet en werden de wachtlijst en de intakegesprekken bevroren (persoonlijke mededeling, 6 mei 2022).

Verbindingsfacilitator

Op het ogenblik dat het project begon, liep het contract bij Bruss'help van de verbindingspersoon tussen de gevangenis en het project af, zodat er geen opvolging was. De directeur van Source zegt tijdens zijn interview dat hij niet wist dat de subsidies voor deze functie zouden worden stopgezet en dat de functie niet kon blijven verdergezet bij hen, omdat ze enkel GGC-subsidies hadden voor 3 VTE's die de opgevangen personen begeleidden.

De coördinatrice van het project zegt tijdens haar interview dat ze daarom zelf nieuwe contacten met de doorverwijzende diensten heeft moeten opbouwen en dat ze haar inspanningen moest verdubbelen om het project bekendheid te geven in de sector van justitieel welzijnswerk. Ze kreeg daarbij de steun van de coördinatrice van de diensten voor justitieel welzijnswerk, die het werk van haar vroegere collega gedeeltelijk overnam.

BUDGET EN SAMENSTELLING VAN HET TEAM

Hoe worden de kosten verdeeld tussen FGC, GGC, Source en de opgevangen personen?

De GGC subsidieert de werkings- en personeelskosten. De werkingskosten omvatten de huur van het hotel, de maaltijden, de vervanging van een lamp bijvoorbeeld, de installatiekit met het beddengoed, de verzorgingskit enz.

Maar we zijn verplicht een **verzekering** af te sluiten die de **schade** dekt, inclusief schade die de opgevangen personen opzettelijk aanrichten. Als de verzekering bepaalde soorten schade voor een hoog bedrag niet dekt, komt de GGC jaarlijks tegemoet in de afschrijvingen, na verantwoording. Wij moeten dus in eerste instantie de herstellingen betalen. Maar we zijn nog niet met een dergelijke situatie geconfronteerd.

Aan mensen die een financiële bijdrage betalen, vragen we ook een waarborg van 100 euro. Die dekt lichte schade voor een bedrag lager dan de franchise. We pasten dat principe ook al toe in ons onthaalhuis. Als iemand die geen waarborg heeft betaald, iets stukmaakt, betaalt het onthaalhuis de schade uit de bijdragen van de opgevangen personen. Dankzij de gevraagde waarborg worden er heel weinig dingen vernield.

Maar er kan altijd iets gebeuren. Bijvoorbeeld wanneer iemand dronken is en niet meer aan zijn waarborg denkt. Daarom controleren we in het kader van ons hygiëneprogramma wekelijks of de kamers schoon zijn. Wanneer we iets zien dat beschadigd is, grijpen we meteen in.

Is men vergeten de franchise met subsidies te dekken?

We hebben daar niet over nagedacht. Over het algemeen werken subsidies zo. Er is

eerder een probleem op het vlak van de personeelsbezetting. Er zijn te weinig VTE's in verhouding tot het aantal personen dat we opvangen. De reden hiervoor is dat de GGC-subsidies grotendeels naar de huur gaan.

Onthaalhuizen die door de GGC en de FGC erkend zijn, ontvangen veel meer dan 45 euro per persoon en per dag. Voor de FGC beschikken we over 11 VTE's voor 16 plaatsen, die worden betaald door de FGC. Bovendien ontvangen we van hen een budget voor de werkingskosten, waaraan de opgevangen personen bijdragen. Voor de GGC hebben we 3 extra VTE's en 3 gesubsidieerde contractuelen (Geco-contract) - dus personen die bovenop het wettelijke kader werden aangeworven. Dat zijn dus 17 VTE's in totaal. Afgezien van de directie/coördinatie hebben we opvoeders, maatschappelijk werkers, 1,5 VTE voor de keuken en een technisch verantwoordelijke. Zij werken voor alle opgevangen personen: FGC en GGC.

Hoe ziet uw ideale team eruit?

Er moeten maatschappelijk werkers zijn met kennis van de OCMW's, twee criminologen, van wie er één al met ex-gedetineerden heeft gewerkt. Opvoeders: voor activiteiten, nachtpermanenties enz. Zij organiseren karaoke-, film-, bingoevenementen enzovoort. En een psychologe die vooral gespecialiseerd is in verslavingen en geestelijke gezondheidsproblemen. Op zich hebben alle mensen een beetje hetzelfde probleem: ze zijn gescheiden en/of komen uit kansarme milieus. Momenteel sturen we de opgevangen personen naar andere structuren, maar als we ze hier konden opvolgen, zouden we beter met hen kunnen werken. Wat de GGC betreft, zou ook voor een boekhouder en een HR-verantwoordelijke moeten worden gezorgd.

Tijdens het schrijven van de nieuwe overeenkomsten en omzendbrieven in juni 2021, was het de bedoeling dat de hotels laagdrempelig zouden kunnen blijven en dat ze ook nog mensen uit de categorieën 3 en 4 zouden kunnen opvangen. Maar u zegt dat het financieel niet gemakkelijk is ze op te vangen omdat ze geen inkomen hebben. Hoe werd het budget berekend?

Voor de FGC beslissen wij over de financiële bijdrage. Die is vastgesteld op twee derde van het inkomen. Voor de GGC bedraagt de bijdrage een derde van het inkomen op basis van de voorheen bestaande praktijken binnen de hotels en een interne berekening.

We hadden erop gerekend dat ongeveer 10-12 opgevangen personen van de 24 GGC-plaatsen een derde van hun inkomen zouden moeten bijdragen, plus de subsidies van de GGC en de FGC. Tot voor kort hadden we echter niet voldoende

personen die de bijdrage betaalden. We hadden verwacht dat de plaatsen voor ex-gedetineerden, die geacht worden inkomsten te hebben, volzet zouden zijn, maar in de praktijk worden hoofdzakelijk mensen uit de categorieën 1 en 2 aangenomen. Vele gevangenisverlaters behoren ook tot de categorieën 3 en 4, maar de subsidies van de GGC zijn niet hoog genoeg om ze op te vangen.

Ten slotte hadden we beslist gezinnen op te vangen. Omdat die meerdere plaatsen innemen, maar soms slechts een derde van één inkomen betalen, werd het moeilijk om meteen personen uit de categorieën 3 en 4 op te vangen

SOCIAAL PROJECT

Is het sociaal project in het hotel geschikt voor personen uit de categorieën 3 en 4 of blijven andere projecten meer aangewezen?

Dat is een zeer moeilijke vraag. Het gaat niet enkel om categorie 3 en 4. Het gaat om de visie op sociale hulpverlening. Mijn mening als directeur van een onthaalhuis en beheerder van een hotelproject is dat we ontzettend veel systemen toevoegen en heruitvinden, maar dat het beter zou zijn om de bestaande instrumenten op elkaar af te stemmen. Als we de hotelvoorzieningen integreren, moeten we voorkomen dat ze de appendix van de sector worden.

De hulp moet globaal zijn, er mag geen eerste en tweede lijn zijn. Het is een kwestie van timing en financiering. Hoelang moeten de mensen in de noodopvang blijven zonder dat ze er blijven vastzitten?

Het enige wat de noodopvangcentra momenteel van de onthaalhuizen onderscheidt, is het financiële aspect. Samusocial heeft al centra die bijna als onthaalhuizen werken. Er is geen beperking meer in de tijd en ze zijn goed uitgerust. Ze hebben de volledige financiering, net zoals een onthaalhuis. Maar er zijn andere noodopvangplaatsen en er zijn de hotels die 45 euro per persoon krijgen.

Om bijvoorbeeld ook personen uit de categorieën 3 en 4 te kunnen opvangen en grondig werk te leveren met deze mensen, moet de financiering van de onthaalhuizen worden verhoogd. Ik ben ervan overtuigd dat de scheiding tussen noodhulp en inschakeling dan zal vervagen.

Er zijn ontzettend veel plaatsen voor personen uit de categorieën 3 en 4. Meer dan 60% van de plaatsen in de sociale

hulpverlening aan dak- en thuislozen is bestemd voor noodhulp.

Een van de elementen die me hebben gemotiveerd om dit project te starten, was de mogelijkheid om mensen uit de categorieën 3 en 4 op te vangen, te ontzullen, aan te tonen dat met dit publiek en met gevangenisverlaters kan worden gewerkt. Meer algemeen: is onze sector de juiste plaats voor iemand zonder papieren? Nee. Maar we doen het bij gebrek aan aangepaste structuren, met name op het federale niveau.

Er kunnen ook vragen worden gesteld over de interactie tussen noodhulp en inschakeling. Nu heeft iedereen zijn manier van werken en is er weinig synergie.

Waar moeten de projecten in hotels zich positioneren in het landschap van de sector?

In het Waals Gewest is er al een Sociaal Hotel. Zij positioneren zich tussen inschakeling en noodhulp. Ze werken als een onthaalhuis, maar met beperking in de tijd. Wij zijn hetzelfde werk blijven doen dat wij al in ons onthaalhuis deden met alle opgevangen personen. Deze projecten hebben de verdienste dat ze kunnen experimenteren.

De grootste moeilijkheid zijn momenteel de **personen die niet naar een onthaalhuis willen gaan en die noodopvang verkiezen omdat die gratis is**. Die concurrentie is niet goed voor de daklozen.

De mensen die bij u de FGC-plaatsen bezetten, betalen 2/3 van hun inkomen. Leidt dat niet tot spanningen tussen de opgevangen personen?

De mensen praten erover met elkaar, maar wij leggen ze uit dat het een project van de GGC is en dat het afhangt van de categorie personen. De mensen denken soms dat wij kiezen wie we een GGC- of

FGC-plaats geven, maar dat hebben we nog niet moeten doen. Een alleenstaande man komt niet in aanmerking voor een plaats van de GGC, tenzij hij gevangenisverlater is of tot categorie 3 of 4 behoort. Voor de FGC-plaatsen aanvaarden we geen mensen uit de categorieën 3 en 4. Wij kunnen GGC- en FGC-koppels hebben, maar momenteel hebben we maar één koppel dat een GGC-plaats kreeg, eenvoudig omdat er bij hun aankomst geen FGC-plaatsen waren. Maar het zou kunnen dat we in de toekomst moeten kiezen.

Onthaalhuizen moeten minder duur worden voor de opgevangen personen: twee derde van het inkomen is enorm veel. Dat moet gepaard gaan met meer overheidsmiddelen om de kwaliteit en het voortbestaan van de opvang te garanderen.

Op welk gebied zijn de projecten in hotels vernieuwend?

Op het gebied van het reactievermogen. En op dat van de actoren die erbij betrokken zijn. De actoren die zich als eersten hebben ingezet voor deze projecten, zijn dagcentra zoals DoucheFLUX en instellingen die aan straathoekwerk doen zoals Diogenes. Zij waren er veel sneller bij dan instellingen met ervaring zoals noodopvangcentra, onthaalhuizen, centra voor geestelijke gezondheidszorg, OCMW's enz. Voor zover ik weet, hebben maar twee of drie onthaalhuizen zich aan een dergelijk project gewaagd.

Welke begeleiding kunt u aanbieden aan personen uit de categorieën 3 en 4, die zich niet in het hotel kunnen domiciliëren?

Projecten in hotels kunnen een rustplaats bieden, tijd om zich administratief in orde te stellen voor DMH, om informatie en juridisch advies in te winnen. De mensen kunnen voor hun geestelijke gezondheid

zorgen, nadenken over hun levensproject, zich uit hun noodsituatie werken, uit het overleven... Dag- en noodopvangcentra kunnen dat alles niet altijd aanbieden. Toch gebeurt het dat de meerderheid van hun publiek uit mensen zonder papieren bestaat.

Vanuit administratief oogpunt zijn projecten in hotels misschien niet de beste oplossing voor personen uit categorie 3. Om hun verblijfsvergunning en hun domicilieadres in orde te brengen, moet er gewerkt worden met de gemeente en aan de wetgeving.

De projecten in hotels vangen veel mensen met geestelijke gezondheidsproblemen op, maar zijn die projecten wel geschikt voor hen?

Wij hebben geen pasklare oplossing voor al deze problemen omdat we generalisten zijn. Er zouden meer plaatsen moeten zijn in gespecialiseerde centra. Iedereen heeft recht op toegang tot medische zorg. Toch moeten we veel van die personen opvangen, onder meer omdat de ziekenhuisbedden te duur en de wachtlijsten lang zijn. Bovendien werd de duur van de opname in de ziekenhuizen om financiële redenen verkort.

Anderzijds komen bepaalde personen gemakkelijker bij ons binnen dan in een gespecialiseerd centrum of in andere onthaalhuizen.

Zijn er nog profielen die elders beter af zouden zijn?

De personen uit categorieën 3 en 4: het team heeft een zeer beperkte kennis van vreemdelingenrecht en er zouden meer initiatieven moeten zijn voor mensen zonder wettig verblijf. Wat gevangenisverlaters betreft, aanvaarden vele onthaalhuizen geen personen met een enkelband meer omdat zij niet mogen buitenkomen en bijgevolg een andere

aanpak vergen. Zonder ons zouden zij vaak de gevangenis niet kunnen verlaten.

Het Herhuisvestingsplan wil alle daklozen een onderkomen geven in een woning. Is dat voor iedereen mogelijk?

Neen, de aanvullende oplossingen moeten ook worden versterkt. Onthaalhuizen kunnen vaak geen personen met verslavingen of ernstige psychische stoornissen aanvaarden omdat het voor hen niet mogelijk is om dergelijke mensen te begeleiden.

Personen uit de Europese Unie of erbuiten die geen wettig verblijf hebben, maken een groot deel van de daklozen uit. Is het mogelijk om hen huisvesting aan te bieden? Kunt u de veiligheid garanderen en kwaliteitsvolle sociale begeleiding bieden?

Momenteel loopt dat vrij goed. Maar soms is een kleinigheid voldoende om alles in het honderd te laten lopen, en daar kunnen we niet op anticiperen. We kunnen na een intakegesprek niet met zekerheid zeggen dat het niet zal lukken met de betrokkene. Soms moeten we iemand uitzetten, maar dat is echt de laatste oplossing.

Beschikt u over alle nodige competenties in het team om het project beheersbaar te maken?

Ja.

Welke voordelen en moeilijkheden ondervindt u bij de begeleiding van personen in GGC-plaatsen?

Les avantages d'abord. Les ex-détenus
Laten we beginnen bij de voordelen. Ex-gedetineerden komen met een project dat al jaren bestaat en dat nog verder wordt

opgebouwd. Er hoeven slechts enkele aanpassingen te gebeuren. Als ze goed worden opgevolgd door de organisaties voor justitieel welzijnswerk, werkt dat goed. Het is dus heel belangrijk dat het werk rond vertrek en begeleiding goed wordt voorbereid met deze sector. Dat lukt veel beter met de actoren die we al kennen.

Een ander voordeel is dat we gekomen zijn met een team dat al ervaring had. Dat is beter dan een pop-upproject met alleen maar nieuwe mensen.

Ons grootste probleem is het drugsgebruik en alle problemen waarmee het vertrek uit de gevangenis gepaard gaat.

Wat de overeenkomst betreft: Welke hindernissen hebben u verrast toen u dit project opzette?

Vooral de uitbreiding van 16 naar 40 opgevangen personen vergde veel aanpassingen van het team.

Hebt u aanbevelingen met betrekking tot gevangenisverlaters?

Wanneer een ex-gedetineerde de gevangenis verlaat, is het moeilijk hem terug te vinden. Ik denk dat ze zich bij justitie beter zouden moeten organiseren: ze mogen mensen niet van de ene op de andere dag op straat zetten. Anders moeten plaatsen worden vrijgehouden in onthaalhuizen die worden gesubsidieerd om iemand meteen op te vangen zodra hij uit de gevangenis komt.

Zult u dit project nog voortzetten wanneer de werken in uw onthaalhuis voltooid zijn?

Dat moet in team en met onze raad van bestuur worden besproken. Maar dit project is relevant, zonder daarom een nieuw systeem of een nieuwe structuur uit te vinden. Het zal echter niet alleen met

gevangenisverlaters zijn, het publiek moet gemengd zijn.

Wat de overeenkomst betreft: hoe tevreden bent u?

Het is een zinvol project.

Zijn er ook zwakke punten?

Ja, het gebrek aan menselijke en logistieke middelen. We hebben als Source enorme inspanningen moeten leveren. Het onthaalhuis is ons gebouw, op dat vlak hadden we geen kosten, maar de huur van het hotel is zeer duur.

Slagen jullie erin huisvesting te vinden voor de door u opgevangen personen?

Vzw Source werkt samen met Logement pour tous, Capteur des Logements l'Ilot, het project Esperanza en het Housing First project van New Samusocial. En dat is voldoende. We hoeven niet op de privémarkt te gaan zoeken.

We maken lijsten op van personen die volgens ons in aanmerking komen voor huisvesting, en dan vragen we hen of ze geïnteresseerd zijn. We hebben al personen gehad die weigerden omdat ze zich nog niet klaar voelden.

Wij zijn ook erkend voor **begeleiding in de periode na het verstrekken van onderkomen en begeleid wonen**. Zo kunnen we personen die op onze FGC- of GGC-plaatsen hebben verbleven, blijven volgen na hun huisvesting. Voorwaarde hiervoor is dat ze niet al door een andere dienst worden opgevolgd. We hebben ook partnerschappen met organisaties die aan opvolging doen bij begeleid wonen.

Wat waren de moeilijkheden en kansen voor het heropenen van rechten?

Positief is de vaststelling dat het team al heel wat weet over het heropenen van rechten (ziekenfonds, leefloon...).

Een minpunt is dan weer dat het antwoord van de OCMW's soms te lang op zich laat wachten. Soms hekelen onze klanten ze omdat ze de termijn niet hebben nageleefd en de persoon ondertussen niets heeft. Wij werken veel met de OCMW's van de Stad Brussel en van Schaarbeek, waar wij onze contactpersonen hebben. Daar gaat het dus nog vrij snel, maar bij de andere OCMW's is dat dikwijls niet het geval.

Voor sommige mensen moeten we alles nog in orde brengen wanneer ze aankomen, anderen hebben al heel wat. Het verschilt naargelang het geval.

PARTNERSCHAPPEN

Hoe is het contact met de eigenaar van het hotel?

Uitstekend, hij is erg gevoelig voor dit thema. Hij stelt zelfs voor om het hotel later ter beschikking te stellen van andere projecten. Bovendien is hij uitgenodigd op onze algemene vergadering. De band met de eigenaar is zeer belangrijk. Zelfs al hebben we hem ook wat geholpen. Ik sta een beetje sceptisch tegenover het idee om zoveel geld te geven aan de privésector. Met dat budget zouden we kunnen beginnen met de aankoop van een onthaalhuis.

Tot dusver hebben wij altijd voor elkaar gekregen dat het bevoegde OCMW zijn bevoegdheid behield. We hebben ook een goede stilzwijgende samenwerking met het OCMW van Schaarbeek.

Hebt u opmerkingen over de samenwerking met Bruss'help?

De juriste was zeer behulpzaam en werkte enthousiast mee aan het opstellen van de overeenkomst. Dan was er een minder prettige periode waarbij wij de indruk hadden dat we verantwoordelijk werden gesteld voor de niet-bezette plaatsen in

het begin, en voor het feit dat de persoon die voor de verbinding met de gevangenis zorgde, niet was vervangen. Gelukkig is er nog de coördinatrice van de diensten voor justitieel welzijnswerk, want wij kennen deze wereld niet.

ANDERE AANBEVELINGEN

Hebt u aanbevelingen voor een nieuwe projectoproep?

Dat we over een deskundigenteam kunnen beschikken om de projectdragers te ondersteunen bij alles wat te maken heeft met infrastructuur, onderhandelingen enzovoort.

Ik vrees ook dat de organisaties die zich kandidaat stellen, dezelfde blijven: namelijk zij die de middelen hebben.

Er is ontzettend veel concurrentie voor de plaatsen in de hotels. Nu willen ze ook plaatsen zoeken voor Oekraïense vluchtelingen. Fedasil heeft de hotels ook in het vizier en zij bieden meer geld dan wij.

10 H.I.T. 18-25 en Mam'solo

GESCHIEDENIS

Het OCMW van de Stad Brussel is al betrokken bij de bestrijding van dakloosheid en wilde projecten ontwikkelen voor specifieke doelgroepen waarvan de kwetsbaarheid extra werd benadrukt door de covidcrisis: meer bepaald op jongeren en eenoudergezinnen. Dankzij het perspectief van een door de GGC gesubsidieerde actie kon dat streven worden geconcretiseerd in het kader van de projecten 'Sociale hotels'.

De concrete uitvoering van die projecten in hotels lag echter moeilijk, want door de hervatting van de toeristische activiteiten waren hoteluitbaters minder geneigd om aan dergelijke initiatieven deel te nemen. Dankzij de overheidsopdracht die het OCMW heeft uitgeschreven, kon niettemin worden samengewerkt met een partner die mama's met hun kinderen wil opvangen volgens een appartement-hotelformule.

Om conformiteitsredenen werd geen enkel hotel dat zich kandidaat stelde voor het jongerenproject, geselecteerd. Zo werd het dit project uiteindelijk opgezet in een gebouw van het OCMW dat zich door zijn inrichting goed leende voor het project.

De twee projecten begonnen met een maand vertraging, de tijd die nodig was om de operationele overeenkomsten te sluiten. Het hotel voor de mama's was trouwens volgeboekt met toeristen, zodat alleen studio's met een beperkte capaciteit van 1 mama en 1 kind beschikbaar bleven. Die 30 plaatsen voor mama's met kinderen zijn niet vast. We zullen moeten wachten tot er een appartement vrijkomt.

Waarom had u het moeilijk om die plaatsen te vullen?

We kregen onvoldoende kandidaturen van mama's binnen, maar er waren ook veel weigeringen door kandidates, onder meer wegens de korte duur van het project. Zij maken zich zorgen over de mogelijkheid dat ze tegen het einde van het project misschien geen huisvesting zullen vinden. Daarom verkiezen ze te blijven waar ze zijn. We hebben aanvragen ontvangen van mama's die destijds werden opgevangen in hotel President en die daar liever bleven omdat het gratis was. Andere verbleven bij familie of vrienden. We moesten ook kandidaturen weigeren omdat de mama's meer dan drie kinderen hadden of omdat er niets beschikbaar was in het hotel⁵.

Vanaf februari begonnen we aanvragen te aanvaarden van mensen die buiten de Stad Brussel woonden. Die aanvragen werden aanvaard voor zover het oorspronkelijk bevoegde OCMW het "gentleman's agreement" toepaste en dus zijn territoriale bevoegdheid behield voor de opvangperiode. Op een bepaald ogenblik bereikten we het quotum van 10 mama's. De totale capaciteit is 30 plaatsen, kinderen meegeteld. Het besluit

⁵ Het niet officieel tussentijds beoordelingsverslag van 15/02/2022 vermeldt 11 weigeringen van aanvragers op 25 aanvragen voor het project Mam'solo. De ingeroepen weigeringsgronden zijn de hier genoemde, plus redenen die ingeroepen werden tussen de redactie van dit verslag en het interview. Van februari tot maart werd een mama met twee kinderen geweigerd op het moment van het interview omdat deze personen niet dakloos waren. En een zwangere moeder met drie geplaatste kinderen werd geweigerd omdat het bevoegde OCMW haar bevoegdheid niet wou houden. Tijdens deze periode werden er geen weigeringen geregistreerd aan de kant van de moeders.

maakt bij vergissing melding van 30 mama's, maar dat was nooit de bedoeling.

Bij de jongeren zullen wij onze negende jongere opvangen, maar we hebben tot dusver nooit 10 jongeren tegelijk opgevangen. Opmerking: in het niet-officieel tussentijds intern evaluatieverslag van 15/02/2022 wordt dit verklaard door het feit dat:

"[...] de voorziening [...] spreekt de jongeren die aan het begin staan van een daklozentraject weinig aan, wat als effect heeft dat jongeren vrede hebben met hun huidige situatie, hoe hachelijk die ook is, eerder dan het opvangaanbod te aanvaarden", p.5 [...] "De voorziening [...] trekt alleen de jongeren aan die zich in de meest uitzichtloze situatie bevinden en meerdere problemen hebben" (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022, p.27).

Voor sommigen is het moeten delen van de badkamer en de keuken een struikelblok. En het gebouw bevindt zich niet echt in een frisse staat. De eerste maanden was er geen wifi, wat een no-go is voor bijvoorbeeld een student. Vanaf het begin hebben wij het project meermaals gepromoot bij verenigingen en intern bij het OCMW. We weten dat er behoorlijk veel dakloze jongeren zijn. Het vergt tijd om het project bekendheid te geven en de doorverwijzingsreflexen aan te kweken. Bij dit soort projecten is daar tijd voor nodig. Opmerking: op 16 juni waren 12 van de 13 plaatsen ingenomen.

Is het de bedoeling het gebouw te renoveren?

Momenteel zijn er geen grootschalige structurele werken gepland. We willen in het hart van de voorziening kantoren voor het team en een gemeenschappelijke leefruimte voor de jongeren inrichten. Het zal deze plaats wat meer ziel geven. Het zal ons ook in staat stellen aan de aspecten van het samenleven te werken en activiteiten te organiseren. Aanpassingen en nieuwe uitrusting zullen

het geheel opfrissen en er komen gordijnen voor de ramen van de wooneenheden. Schilderwerken hebben al voor kleine verbeteringen gezorgd, en de jongeren zullen met een straatartiest nog een muurschildering maken.

Hebben jullie al een officieel akkoord voor de verlenging van de projecten?

Wij hebben het beginselakkoord van het kabinet Maron voor het jongerenproject gekregen tot december 2022. We wachten nog op het besluit dat dit akkoord zal bevestigen. Later hopen wij het project te kunnen bestendigen. Voor het project Mam'solo eindigt de samenwerking met het hotel en hebben wij een akkoord verkregen voor een uitfaseringsperiode tot en met 30 juni. Op dit ogenblik kan dit project niet worden voortgezet bij gebrek aan accommodatie.

Zitten jullie daardoor ergens vast?

Ja en nee. De arbeidsovereenkomsten van de medewerkers werden verlengd op basis van het beginselakkoord van het kabinet Maron en omdat we nog een niet-besteed begrotingsoverschot hebben, kunnen we verder. Maar het leidt tot onzekerheid in het team omdat de arbeidsovereenkomsten afhankelijk zijn van dit akkoord. En als we extra mensen willen aanwerven en aanpassingen willen doen om van 10 naar 14 jongeren te gaan, kan dat ons vertraging doen oplopen.

Stel dat het project ook met 8 maanden verlengd werd, zouden jullie dan genoeg mama's vinden? En als dat niet het geval is, wat moet er dan veranderen?

De beperkingen met betrekking tot de gezinssamenstelling zijn een eerste hindernis. Het tweede struikelblok is dat, anders dan bij andere projecten in hotels, geen maaltijden worden verstrekt in het apartment-hotel. De persoon moet dus inkomsten hebben om te kunnen bijdragen in de kosten en boodschappen

te doen. Dit project is geen oplossing voor iemand zonder inkomsten, in het bijzonder voor personen zonder wettig verblijf. Die beperking heeft ook al tot weigeringen geleid.

Volgens de Overeenkomst zou u personen uit de categorieën drie en vier moeten opvangen. Is er een misverstand geweest?

Neen, maar als de betrokken persoon geen inkomsten heeft en niet financieel bijdraagt in haar huisvestingskosten, wat zal ze dan eten? Hoe zal ze leven? Een bijzonderheid van het project Mam'solo is dat de mama's samenleven met de commerciële klanten van het hotel. Hoe kunnen we iemand opnemen die geen bestaansmiddelen heeft? Dat was onze vraag. Wij wilden een appartement-hotel, geen klassiek hotel, om de integratie en zelfstandigheid te bevorderen. De subsidies van de GGC waren niet bestemd voor individuele financiële ondersteuning en het OCMW kan ze ook niet toekennen op basis van zijn eigen reglement. Deze bijzonderheid werd al snel gemeld aan de GGC.

BUDGET + SAMENSTELLING VAN HET TEAM

Ontvangt u ook 45 euro per dag, zoals de andere projecten waar de maaltijd inbegrepen is?

Ja.

"DHT-projecten ontvangen een subsidie van € 356.903 van de GGC. Dat bedrag dekt de personeels- en werkingskosten van het OCMW (tenlasteneming van de huisvestingskosten na aftrek van de financiële bijdrage van de rechthebbende)." (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022, p. 1)

Maar de onderhandelde huurprijs voor het project Mam'solo bedraagt 82 euro voor een appartement, en 52 euro voor een

studio. Het project is verlieslatend, zelfs met de financiële inbreng van de betrokken persoon.

Ieder project betaalt dus niet dezelfde huur aan zijn hotel?

We weten niet hoeveel huur de andere projecten betalen. De raamovereenkomst die we hebben gesloten, voorziet in een tarief per overnachting. De tweede partner die in deze overeenkomst werd aangewezen, vroeg ongeveer 100 euro per overnachting. We hebben dus niet met hem gewerkt omdat hij te duur was.

Sommige coördinatoren zeggen dat de financiële bijdrage van de opgevangen personen zo onbeduidend is dat ze er niet op rekenen om hun kosten te betalen.

Het is niet alleen een budgettaire kwestie. Wij vragen in principe een derde van het leefloon om de mensen te responsabiliseren. Want later gaan zij naar een woning die ook niet gratis zal zijn.

Is bij u de eerste maand gratis?

Neen, het is meteen betalend.

Hoe organiseert u zich als er schade is?

Als de mama schade veroorzaakt in haar appartement, moet zij daar in principe voor betalen. We leggen een spaarpot aan, zodat de mama en de jongeren over wat middelen beschikken wanneer ze hun intrek nemen in een vaste woning, om de huurwaarborg te betalen, zich correct te installeren ... De terugbetaling van de kosten zou dus op die reserve kunnen worden ingehouden, op voorwaarde dat de mama hierdoor niet in moeilijkheden komt. Grote schade zal ook door het hotel worden aangerekend. In dat geval gaan we na hoe we de hoteluitbater en de mama het leven makkelijker kunnen maken. Tot dusver heeft nog maar één mama het hotel verlaten en heeft het probleem zich nog niet voorgedaan.

SAMENSTELLING VAN HET TEAM

De twee projecten worden door eenzelfde team beheerd" (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022, p.7) "[...] het team is dagelijks aanwezig op het terrein. De bijzondere kenmerken van de voorzieningen en de profielen leidden tot een organisatie waarbij een of meer leden van het team permanent aanwezig zijn in de Koningsstraat, terwijl de bezoeken aan het hotel [...] voornamelijk op afspraak gebeuren, en slechts af en toe onaangekondigd" (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022, p.8).

"Op 15/02/2022 is het team als volgt samengesteld":

Functie	Aantal medewerkers	VTE-waarde
Coördinator	2	0.7
Maatschappelijk werker(s)/werkster(s)	2	2
Opvoeder	2	1.5
Psycholoog	1	0.5
Begeleider (inschakelingsbetrekking)	1	1
Stagiaire maatschappelijk werkster (einde van de stage op 18/02/2022)	1	0.8
Stagiair opvoeder (einde van de stage op 15/03/2022)	1	0.6
TOTAAL	9 (1 opvoeder neemt ook de functie van coördinator waar)	7.1

(Schmid-Breton & Verhasselt, 2022, p.8)

Omdat de voorzieningen niet volledig bezet zijn, is de samenstelling van het team beperkter dan we aanvankelijk hadden verwacht [...]" (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022, p.9).

Zou u andere projecten in hotels aanbevelen om met stagiairs te werken?

Ja, dat is een toegevoegde waarde en een extra hulp. Voor hen is het leerrijk omdat het een project in opbouw is. Voor ons is het interessant dat ze een andere, soms bijna naïeve, maar vaak vernieuwende kijk op de dingen hebben. Zij blijven drie, of eerder nog vier maanden. Het zijn geen eerstejaars stagiairs, die veel aandacht vergen en een kortere stageduur hebben.

Zijn er bewakers?

In het gebouw van het jongerenproject waren er al twee bewakers 24/7 voordat de voorziening van start ging. Het zijn mensen in sociale inschakeling, artikel 60.

Zij laten zich niet in met het sociale luik, ze zijn er om over de veiligheid van de bewoners en het gebouw te waken. Op werkdagen is het team van 8.00 u. tot 17.00 u. aanwezig. Wanneer er niemand is, kunnen de jongeren bij problemen contact opnemen met de bewakers. Iedere ochtend praat het team met de bewakers om na te gaan hoe de avond of het weekend is verlopen. Op vrijdag is er ook een briefing ter voorbereiding van het weekend.

In het hotel is geen extra aanwezigheid ter plaatse nodig, aangezien er een 24-uursreceptie is.

Hoe zou uw ideale team samengesteld zijn?

Dat kan verschillen naargelang het project en de doelgroep. Voor de mama's hebben vooral de maatschappelijk werksters, de psychologe en de kinderverzorgster de handen vol en is er niet echt nood aan opvoeders.

Voor jongeren wordt een beroep gedaan op opvoeders, psychologen en maatschappelijk werkers. Meer nog dan de maatschappelijk werkers zijn het de opvoeders die de jongeren dagelijks

begeleiden. In het begin van het verblijf zou het ook interessant zijn over een sociaal verpleegkundige te beschikken of in ieder geval een medisch aanspreekpunt te hebben bij het intreden in de voorziening. Er zijn jongeren die van de straat komen en echt behoefte hebben aan medische hulp. Wij zorgen ervoor dat ze over een medische kaart beschikken en maken een afspraak bij een medisch centrum. Maar het kan zinvol zijn intern over iemand te beschikken die de jongere meteen en later tijdens het verblijf kan onderzoeken.

Er is ook nood aan een betere opleiding voor het team om de jongeren te kunnen begeleiden op het gebied van geestelijke gezondheid, ter aanvulling van de psychologe van het team. Want het is niet gemakkelijk wanneer een jongere decompenseert, crisissen doormaakt... Wij hadden hier een jongere die extreem gewelddadig kon zijn. Maar er is ook een andere jongere die nauwelijks uit zijn kamer komt. Ook daar is er sprake van een geestelijk gezondheidsprobleem. Nog wegens geestelijke gezondheidsproblemen laten sommige jongeren zich helemaal gaan wat hygiëne betreft. Hoe pak je dat aan?

SOCIAAL PROJECT

Activiteiten

Volgens het niet-officieel tussentijds intern evaluatieverslag (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022) werden ludieke activiteiten aangeboden aan de jongeren en de drie eenoudergezinnen die nog verbleven in het gebouw van het project H.I.T. 18-25. Op woensdagmiddag: gezelschapsspellen, een filmvertoning, maar er waren bijna geen deelnemers. Op 14/02/2022 wordt er nog slechts één gezin opgevangen. Het team heeft zijn activiteiten voortgezet, maar met een focus op de interesses van de jongeren. Op 15/02/2022 loopt er ook een project voor het maken van een muurschildering.

Op educatief gebied organiseerde het team in overleg met de dienst Schuldbemiddeling een workshop over 'energie' en een andere over 'budget en bankrekening' voor de opgevangen personen van de twee voorzieningen.

Voor het project Mam'solo: "In elke situatie wordt een opvolging voor de jongeren voorzien, onder meer om de kinderen een buitenschoolse activiteit te kunnen aanbieden." (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022, p.16).

Doelstellingen van het project H.I.T. 18-25

"Het smeden van een vertrouwensband met het team, het inruilen van overlevingspraktijken op straat voor een veilig gevoel en toekomstperspectieven zijn onmisbare stappen die de ene keer al meer tijd vergen dan de andere".

En ook nog dit: *"Jongeren zijn over het algemeen zeer weinig zelfstandig in hun dagelijks beheer"* (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022, p.9) (leren een maaltijd te bereiden, onderhoud van de woning, beheer van de agenda, budgetbeheer enzovoort) (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022).

Daarom beslisten de coördinatoren dat: *"de doelstellingen van het project [H.I.T. 18-25] zullen geëvalueerd worden in het kader van een 'strategie met kleine stappen'. Permanente huisvesting blijft een streefdoel, maar elke stap in een proces van voorbereiding op huisvesting en (her)aansluiting wordt toegejuicht en vormt al een succes"* (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022, p.28).

Houdt u veel intervisies onder elkaar?

Wij organiseren een wekelijkse intervisie met het team. Zo kunnen we het multidisciplinaire aspect van het team optimaal benutten en van gedachten wisselen om begeleidingsstrategieën voor

elke situatie te ontwikkelen of bij te sturen. We werken volgens een individuele benadering die is afgestemd op de behoeften van de jongere of de mama.

Ondervinden jullie moeilijkheden of ziet u kansen voor het heropenen van rechten?

(Her)aansluiting en het openen van sociale rechten behoren tot de opdrachten van een OCMW. Dat de projecten door een OCMW worden ontwikkeld, maakt de zaken gemakkelijker. Bovendien worden onze maatschappelijk werksters op vrijwillige basis vanuit de eerste lijn gedetacheerd. Zij kennen het werk in de antennes. Het is de maatschappelijk werkster van de antenne die, met de hulp van de maatschappelijk werkster van het project, de rechten activeert. De maatschappelijk werkster ziet erop toe

dat alle rechten worden geactiveerd, tot de herhuisvestingstoelagen toe. Het OCMW kan voorschotten op die herhuisvestingstoelagen toekennen. Dat zijn hefboomen om toegang te krijgen tot huisvesting.

Een van de coördinatoren heeft gezegd dat het moeilijk was personen te begeleiden die niet al door een andere begeleidingsdienst worden gevolgd. Wat is jullie ervaring?

Een troef van onze projecten is dat we gemakkelijk een beroep kunnen doen op alle middelen en diensten van het OCMW, op voorwaarde dat het OCMW van Brussel bevoegd is.

Voor personen die aan een ander OCMW verbonden zijn, verliezen we het voordeel van die gemakkelijke interne samenwerking. In dergelijke gevallen

stellen wij net als de andere hotelprojecten vast dat het moeilijk is.

Hoe verloopt de uitfasering van het project Mam'solo?

Wij voeren de zoektocht naar huisvesting fors op om te vermijden dat mama's een stap achteruit zetten en dat ze aan het einde van de periode (opnieuw) een onderkomen moeten zoeken in een noodopvangcentrum. We zoeken duurzame huisvesting of oplossingen voor aangepaste opvang. Ondertussen zoeken we ok nieuwe tijdelijke huisvestingsoplossingen, bij voorbeeld bij het Maison de Parenté, waarmee we het begin van een samenwerking hebben (wat niet wil zeggen dat we automatisch over huisvesting zullen beschikken), of de transitwoningen van het OCMW, enz.

Het is zeer moeilijk om permanente huisvesting te vinden. Er zijn al twee mama's naar een permanente woning vertrokken. Een andere mama vertrok naar een transitwoning omdat haar appartement in het hotel niet meer beschikbaar was. Daarna zal ze haar intrek nemen in een inschakelingswoning. De samenwerking met het hotel ligt moeilijk wat de beschikbaarheid van appartementen betreft.

Voor de mama's die er nog zijn, en ook voor de jongeren, was er al een wekelijkse individuele zoektocht naar woningen via de 'Table du Logement'. Dit is een voorziening van de huisvestingsdienst van het OCMW die al bestond. De betrokken persoon ontvangt woningaanbiedingen in de vorm van een lijst zodat hij of zij contact kan opnemen met de eigenaars. Indien nodig kan de begeleider van de 'Table' als contactpersoon optreden of de persoon fysiek begeleiden tijdens de bezoeken. Sommige mama's worden ook door een andere dienst begeleid. Voor jongeren heeft ons team al bezoeken afgelegd.

Om de zoektocht op te voeren en onderlinge hulp te bevorderen, organiseerden wij deze week een eerste gezamenlijke workshop met hen. Dat resulteerde in woningbezoeken. Deze formule is te behouden gezien de druk op de huurmarkt, en zal in twee projecten worden voortgezet.

Doet u aan begeleiding na verblijf?

Wat de **mama's** betreft, zet het team steunpunten ter op voor hun vertrek. We geven nog wat begeleiding voor een onbepaalde periode die afhankelijk is van de situatie. Een voorbeeld: als schulden het grootste probleem van de mama waren, zet het team de begeleiding stop zodra een budgetbeheer is geregeld en alles onder controle is.

Voor **jongeren** is het zoeken van begeleiding na verblijf nog belangrijker. Deze taak wordt aan een ander team toevertrouwd, eventueel met andere soorten aanspreekpunten zoals mobiele psychiatrische teams. Eén jongere vertrok naar het Housing First project Step forward en een andere naar het project KAP van de vzw CEMO. Wij werken met hen samen om de fakkel door te geven voor een verlengbare periode van ten minste één maand. Het is de bedoeling dat de jongere zich goed voelt, dat hij niet het gevoel heeft dat hij van de ene op de andere dag moet vertrekken. Voor hem is het zeer belangrijk te zien dat het team goed samenwerkt met de nieuwe referenten. Zo zal hij ze gemakkelijker in vertrouwen nemen.

De jongeren komen vaak uit een uiteengevallen gezin. Om te vermijden dat ze zich opnieuw verlaten voelen, is een iets langere overgangperiode nodig. Anders wordt het een aangekondigde mislukking. Het mag ook niet te lang duren, anders geraakt de jongeren nooit uit deze situatie.

Alle bestaande interne aanspreekpunten bij het OCMW blijven na het vertrek uit het project behouden voor zover het OCMW

van Brussel bevoegd blijft. De basis maatschappelijk werkster van de jongere blijft de referentiepersoon, zelfs als hij wordt uitgesloten of uit het project stapt. Dat is een belangrijke troef. De maatschappelijk werksters van het project nemen niet het beheer van het volledig dossier over, ze werken samen met deze eerstelijns maatschappelijk werkster.

Voor welke groep mensen zijn de projecten in hotels geschikt? En voor de anderen: welke alternatieven stelt u voor?

Wij denken dat projecten in hotels met een formule waarbij de maaltijden inbegrepen zijn, bijzonder geschikt zijn voor personen **zonder wettelijk verblijf**.

We hadden een aanvraag van een **jongere die zeer moeilijk stapte**, en die hebben we moeten weigeren. De lift gaat maar tot de vierde verdieping, daarna moet je de trap nemen tot de vijfde. Dat zou de verplaatsingen gevaarlijk en zeer moeilijk hebben gemaakt. Wij hebben helemaal geen expertise op het gebied van lichamelijke handicaps. Hij woonde in een hotel, dus bleef zijn maatschappelijk werkster een geschikte oplossing zoeken. Het betreft slechts een geïsoleerde aanvraag. Wij weten niet wat de reële noden zijn op vlak van aangepaste onderkomens voor personen met een lichamelijke beperking.

Voor mensen met een **huisdier** gaan heel wat deuren dicht. We hebben een jongere in het project H.I.T. 18-25 die zijn hond niet naar binnen mag meenemen. Daarom slaapt hij soms liever buiten met hem. Dat is nadelig voor de begeleiding, want hij besteedt veel tijd aan het zoeken van een oplossing voor zijn hond. Maar de oplossingen op langere termijn, zoals opvangcentra of aanbiedingen van particulieren, zijn volzet of onbetaalbaar.

Voor zware **drugsverslaafden** zijn dan weer meer gespecialiseerde plaatsen nodig, want deze situatie groeit ons zeer snel boven het hoofd. Bijna al onze

jongeren zijn gebruikers, maar we hebben geen zware verslavingen die niet beheersbaar zijn. We hebben dus nooit iemand om die reden moeten weigeren, maar het is een van onze beperkingen.

Ten slotte is er te weinig permanente huisvesting met toezicht, zoals het Housing First project 'Step forward', en meer algemeen ontbreekt het aan projecten voor jongeren van 18-25 jaar in Brussel, zoals het project KAP. Op dit ogenblik zijn wij, KAP en @home 18-25 (alleen voor mannen) de enigen. Voor niet-begeleide minderjarigen zijn er ook meer opvangplaatsen nodig.

Jongeren worden dan ook vaak opgevangen in structuren voor volwassenen waar ze zich niet op hun plaats voelen, waar ze soms het gevoel hebben in gevaar te zijn, en weigeren ze naar deze plaatsen terug te keren. De ontwikkeling van specifieke projecten voor deze leeftijdsgroep lijkt essentieel te zijn als we de dakloosheid bij jongeren doeltreffend willen bestrijden.

Bieden de projecten in hotels een toegevoegde waarde ten opzichte van onthaalhuizen of transitwoningen?

De lijn tussen projecten zoals dit en een onthaalhuis kan soms dun lijken.

U vraagt 1/3 van het inkomen, maar in onthaalhuizen is dat vaak 2/3. Krijgt u van de onthaalhuizen of de opgevangen mensen geen opmerkingen over concurrentie?

Wij hebben daar nog geen opmerkingen over gekregen omdat het niet dezelfde projecten zijn. Een groot aantal diensten, zoals het verstrekken van maaltijden, wordt verleend in onthaalhuizen, maar niet in onze projecten, dus er is een evenwicht. Wij denken net dat ze zeer blij zijn dat er andere projecten zijn waarnaar ze mensen kunnen doorverwijzen wanneer er bij hen geen plaats meer is.

Een andere positieve insteek ten opzichte van de onthaalhuizen, zowel voor jongeren als voor mama's, is dat wij veel beperktere groepen opvangen. Zo kunnen wij de banden nauwer aanhalen. Voor de jongeren is er geen mix van leeftijden binnen dezelfde groep. Ze gaan bijvoorbeeld niet zo graag naar Samusocial omdat ze daar worden gemengd met volwassenen en een publiek van mensen die te zeer beschadigd zijn. Dat geeft hen een onveilig gevoel.

Een ander verschil met onthaalhuizen is dat wij hier jongeren opvangen die zich in een uitzichtloze situatie bevinden, met blijvende geestelijke gezondheidsproblemen en verslavingen. In onthaalhuizen worden de meeste van onze jongeren niet toegelaten of snel uitgesloten. De regels zijn er soms te zwaar voor hen, en na een of twee waarschuwingen kan de jongere aan de deur worden gezet. Het HIT-project wil vrij laagdrempelig zijn. Wij denken niet in termen van straffen, we geven iedereen het recht om fouten te maken. Uitsluiting is altijd de laatste optie en we hebben er nog nooit onze toevlucht toe moeten nemen. Wat zo'n project zinvol maakt, is ook dat mensen zich vragen kunnen stellen, zich gaandeweg kunnen ontwikkelen, dat ze een relevant en evolutief project hebben.

De jongeren vinden het fijn dat er geen vaste tijdstippen zijn om binnen te komen, weg te gaan, te eten. Ze doen wat ze willen. Er is alleen een beperking tussen 22.30 u. en 8 u. Om de rust te garanderen, zijn bezoekers van buiten dan niet toegelaten.

Door die vrijheid zien we ook hoe de jongere functioneert, en kunnen we realistische doelstellingen bepalen. Als hij of zij 's nachts uitgaat en overdag slaapt, weten we dat we aan het levensritme zullen moeten werken. Als ze de hele tijd snacks en chips eten, moeten we aandacht besteden aan de voeding, onder meer door samen met de jongere boodschappen te doen. Die dagelijkse

begeleiding is essentieel. Door die nabijheid zijn we hun tijdelijke aanspreekpunten.

Met de transitwoningen voelen we veel meer de nuance. Het opvangen van mama's in het hotel is goed voor hun zelfbeeld. Telkens weer zien we tranen wanneer er iemand binnenkomt:

"Het is mooi! Ik had niet gedacht dat ik op een dag over zo'n omgeving zou kunnen beschikken".

Maar aan de opvang in een hotel zijn ook ongemakken verbonden. Hoe mooi en goed uitgerust de ruimten ook zijn, ze zijn vrij beperkt en niet ontworpen om er voltijds en langdurig in te wonen met kinderen. De mama's komen met meer bagage aan dan de gewoonlijke toeristen, en hebben het moeilijk om hun spullen een beetje ordelijk op te bergen. Bovendien vergt het veel energie om de kinderen min of meer rustig te houden zodat de andere klanten niet gestoord worden. Al snel raken de kwetsbaarste mama's uitgeput en wordt de ruimte een puinhoop.

Toch hebben zich geen grote moeilijkheden voorgedaan tussen het personeel, de mama's en hun kinderen en de andere hotelgasten. Er zijn wel eens strubbelingen, maar niets ernstigs.

Ten slotte is de duur van het project korter dan voor de onthaalhuizen. Volgens de coördinatoren:

"Door de beperkte duur van de DHT-projecten moet in minder dan 6 maanden een oplossing worden gevonden, terwijl de gemiddelde verblijfsduur in een transitwoning meer dan 9 maanden bedroeg in 2020 [...]. In zijn eerste evaluatierapport van de hotelvoorzieningen merkt Bruss'help op dat het gemiddeld 4 maanden duurt voordat de opgevangen personen het hotel kunnen verlaten met een oplossing

voor herhuisvesting. Dat gemiddelde wordt sterk in neerwaartse zin beïnvloed door de door het OCMW van Vorst beheerde voorziening, die voor de opgevangen personen herhuisvesting had gevonden binnen de maand nadat ze in het hotel waren aangekomen." (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022, p.26)

Hierdoor beschikken we voor de twee projecten over een veelzijdig multidisciplinair team, vergeleken met de klassieke opvangmodellen. Bovendien bevindt het team zich ter plaatse, wat ontzettend belangrijk is om de situatie van de persoon goed te begrijpen en een vertrouwensband te smeden. Het OCMW beschikt ook over transitwoningen met woonbegeleiding, maar de menselijke middelen zijn beperkter en de maatschappelijk werkers zijn niet ter plaatse.

De begeleiding in de projecten HIT en Mam'solo is veel intensiever en beoogt veel meer doelstellingen dan het zoeken van huisvesting. Voor mama's zoeken wij ook steunpunten in het kader van hun ouderschap, schuldbemiddeling enz. We stemmen de begeleiding af op de behoeften en de zelfstandigheid van de betrokken persoon.

PARTNERSHIPS

Hoe is de relatie met de manager van het hotel van de alleenstaande mama's?

De relatie met het hotelpersoneel is goed, die met de manager ligt moeilijker. De covidcrisis heeft haar ertoe aangezet op de projectoproep te reageren, maar zonder rekening te houden met de sociale inhoud. Ze formuleert geen concrete klachten, maar houdt niet zo van ons publiek en verbergt dit nauwelijks.

Hebt u opmerkingen over de samenwerking met Bruss'help?

Het personeelsverloop binnen het team Doorverwijzing speelde ons wat parten. Je moet het project telkens opnieuw

uitleggen. Soms wordt niet alles goed begrepen, en dan moet je er nog eens op terugkomen.

We waren ook verbaasd over het kleine aantal doorverwijzingen door Bruss'help. In december stuurde Bruss'help ons negen kandidaturen toe, in januari drie. Van februari tot april werden twee jongeren naar ons gestuurd, van wie we er één hebben opgevangen. Er waren ook twee mama's met kinderen, en daarvan is één gezin binnengekomen. Misschien zitten de wissels in het team daar voor iets tussen⁶.

Sommige externe aanvragen komen rechtstreeks bij ons toe, in plaats van eerst bij Bruss'help. Dat betekent dat we als pril project bekend zijn, maar dat Bruss'help meer zou moeten communiceren. Het is echter nog waarschijnlijker dat de doorverwijzende dienst de inschakeling van Bruss'help als een omweg ervaart.

Wat de projectbegeleiding betreft, betreuren wij dat er slechts één ontmoeting met de andere hotelprojecten heeft plaatsgevonden. De andere twee werden geannuleerd. Oorspronkelijk was gepland dat de projecten aan het einde van de maand zouden eindigen. Dat is zeer weinig als projectbegeleiding, en dat is jammer.

Werkt u samen met @Home18-24?

Het project HIT 18-25 jaar is van plan de samenwerking en het contact te versterken. Nu bellen we elkaar geregeld op om aanvragen en informatie uit te wisselen. De uitwisseling van goede praktijken laat te wensen over, niet alleen

⁶ Volgens de cel Doorverwijzing van Bruss'help waren er niet meer aanvragen. Ze bevestigen daar dat ze meerdere keren de feedback kregen dat jongeren niet aan het project H.I.T. 18-25 wilden deelnemen vanwege de staat van het gebouw. Het team had beslist een gemeenschappelijk aanspreekpunt voor de jongerenprojecten en Mam'solo aan te duiden als er een kandidaat was.

met @Home 18-24, maar ook met de vzw Macadam en met KAP CEMO, waarmee we samenwerken in het kader van individuele situaties. Het project HIT 18-25 wordt gezien als een pluspunt in het zeer besloten en verzadigde milieu van de hulp aan jonge daklozen (18-25 jaar). Wij dienen soms als buffer, nu eens voor een binnenkomst bij, dan weer na een vertrek uit KAP of @Home.

OVEREENKOMST EN OMZENDBRIEF: OPMERKINGEN

Hebt u moeilijkheden of obstakels vastgesteld met betrekking tot de Overeenkomst?

Personen uit categorieën 3 en 4 zijn wel opgenomen in de overeenkomst, maar dat blijft toch echt moeilijk. Zo was er een situatie waarbij we een mama uit categorie 3 konden opvangen. Omdat ze zich niet kon domiciliëren in het hotel en het OCMW geen referentieadres toekent om een verblijfsrecht te openen, vond de

mama dat ze daarmee niet geholpen was in de evolutie van haar verblijfssituatie en besliste ze niet naar het hotel te gaan.

ANDERE AANBEVELINGEN

De toeristische sector trekt weer aan en er worden ook plaatsen gezocht voor Oekraïners. Hebt u voorstellen om de projecten in hotels voort te zetten?

Wij weten niet wat de impact zal zijn op de toekomst van de hotelvoorzieningen. De hotels bieden het voordeel dat alles al aanwezig is voor een op te vangen persoon, inclusief de privacy. De aankoop van oude hotels kan interessanter zijn dan het gebruik van bijvoorbeeld kantoorgebouwen die werk en kosten met zich brengen voor een beperkte tijd. Er zijn ook andere oplossingen, zoals prefab wooneenheden die in leegstaande overdekte ruimten kunnen worden geïnstalleerd.

11 Kwantitatieve analyse

In dit hoofdstuk onderzoeken we of de zes projecten erin geslaagd zijn (opnieuw) duurzame huisvestingsoplossingen te vinden (afhankelijk van de categorie van personen), en of ze het mogelijk gemaakt

hebben de rechten van de opgevangen personen opnieuw te openen. We baseren ons daartoe op de gegevens van de monitoring- en evaluatieformulieren.

HUISVESTINGSOPLOSSING BIJ VERTREK

Figuur 07 – Aantal vertrekken

Aantal vertrekken (9999 indien nog niet vertrokken)	H.I.T 18-25	Mam'solo	DoucheFLUX	HLV	Belvue	Fierlant	Totaal
2022		2	4	11	42	43	102
9999	7	4	25	20			56
Totaal	7	6	29	31	42	43	158

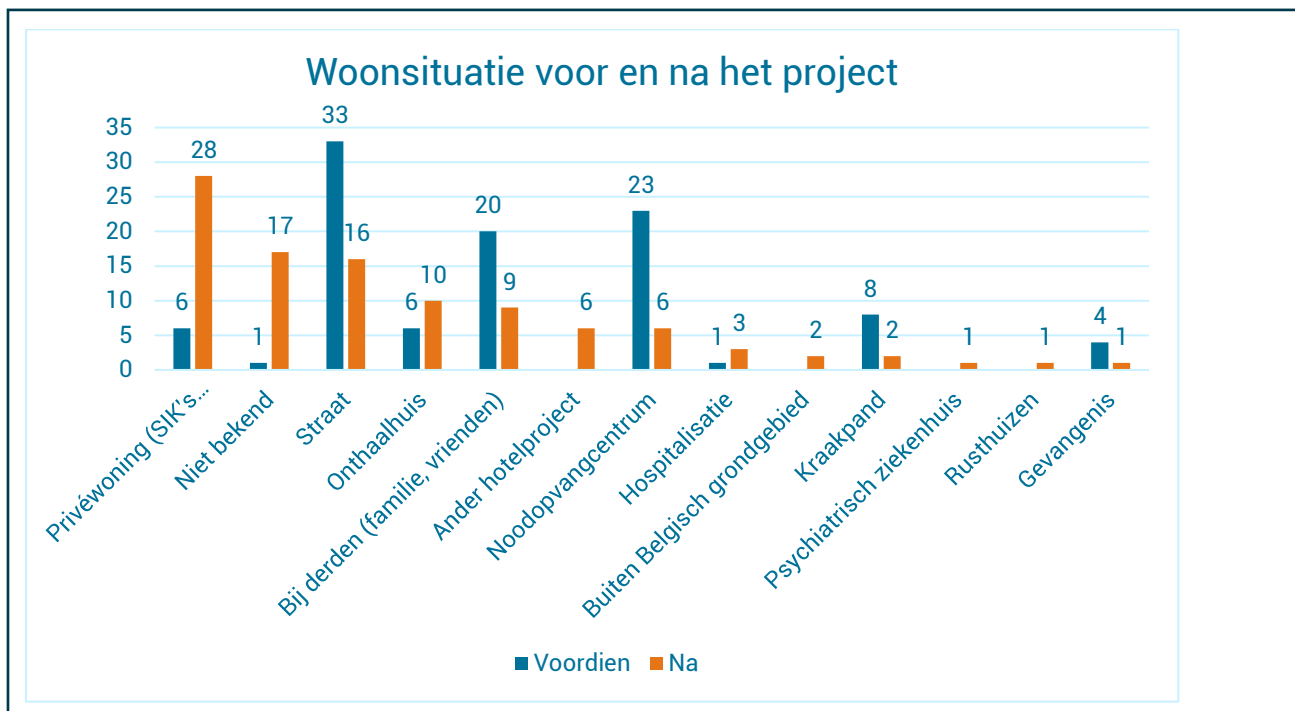
Figuur 07 toont aan dat op 30 april 2022, van de 158 opgevangen personen, er 102 zijn vertrokken. Er blijven dus nog 56 personen. Daarbij moet er rekening mee gehouden worden dat de projecten Belvue en Fierlant op 30 april zijn gestopt, en dat het project Mam'solo vanaf dan werd uitgefaseerd. De vertrekken waren dus nodig.

Figuur 08 – Woonsituatie na het project (uitgebreide versie)

Woonsituatie voor het project	Huisvestingssituatie na het project	Totaal
3 NOC, 1 gevangenis, 1 ziekenhuisopname, 1 straat	Noodopvangcentrum (NOC)	6
Kraakpand	Psychiatrisch ziekenhuis	1
1 NOC, 2 bij derden	Hospitalisatie	3
1 gevangenis, 7 straat, 4 NOC, 1 bij derden, 2 OH, 1 niet bekend	Niet bekend	17
2 CU	Heeft het Belgisch grondgebied verlaten	2
5 straat, 1 kraakpand, 8 NOC, 3 OH, 11 bij derden	Privéwoning (sociale verhuurkantoren (SVK's) uitgezonderd Herhuisvestingsplan, andere)	28
6 straat, 2 kraakpand, 1 OH, 1 bij derden	Onthaalhuis (OH)	10
NOC	Rusthuis/Rust- en verzorgingsinstelling	1
Gevangenis	Gevangenis	1
6 uitzettingen uit huurwoningen buiten het Herhuisvestingsplan	Doorverwezen naar een ander hotelproject	6

12 straat, 2 kraakpanden, 1 NOC, 1 gevangenis	Straat	16
2 kraakpanden	Kraakpand	2
2 straat, 1 kraakpand, 1 NOC, 5 bij derden	Bij derden (familie, vrienden)	9

Figuur 09 – Woonsituatie na het project (vereenvoudigde versie)

Opgelet: de zes personen die voor hun opname in een hotelproject in een privéwoning verbleven, waren uitgezet.

Omdat de gegevens geanonimiseerd worden ingevuld en er geen zicht is op de sociale dossiers van de (ex-)opgevangen personen, is het niet altijd mogelijk op basis van figuur 08 te bepalen of er een **betere oplossing dan voorheen werd gevonden na het verblijf** in het hotel. Het zou ook interessant zijn te weten of deze personen in die situaties zijn gebleven, maar dat valt buiten het kader van deze evaluatie.

In figuur 08 zien we dat niemand werd ondergebracht in een **sociale woning** (OVM [openbare vastgoedmaatschappijen] buiten het Herhuisvestingsplan, BGHM, woning van het OCMW) of in een woning van het

Herhuisvestingsplan. Nochtans had actie 27 van het Noodplan voor Huisvesting 2020-2024 als doel "[...] woningen te mobiliseren die specifiek bestemd zijn voor personen die uit een situatie van dakloosheid komen, met inbegrip van de personen die worden opgevolgd in de noodopvangcentra (met name hotels) die tijdens de gezondheids crisis werden opgezet" (Ben Hamou, N., 2020, p.130). Dit zou verklaard kunnen worden door de omstandigheid dat er op 1 augustus 2022 50.000 kandidaten voor een sociale woning (OVM) waren en dat, afhankelijk van het aantal kamers, de wachttijd 12 tot 20 jaar bedraagt (Brusselse Woning, 2022). Dat is veel langer dan de duur van de bestaande projecten.

Volgens het Relance-team van Bruss'help kan het ontbreken van huisvesting in woningen van het Herhuisvestingsplan worden verklaard door de gegeven dat de 78 plaatsen die in 2020 al bestonden, al bezet waren. En als er een plaats vrijkwam, hadden de sociale partners die deze projecten beheerden, reeds hun toewijzingsysteem.

In aansluiting op de oproep tot het indienen van blijken van belangstelling aan de gemeenten en de OCMW's in april 2021, werden slechts 24 woningen gevonden. Met de oproep aan de SVK's tot het indienen van blijken van belangstelling die in april 2021 gelanceerd en in oktober 2021 opnieuw gelanceerd werd, vond Brussel Huisvesting slechts 26 woningen. Volgens het Relance-team worden die 50 woningen momenteel gerenoveerd en geconformeerd, en kunnen de intrekken in principe tijdens het laatste kwartaal van 2022 beginnen. De toewijzingsmodaliteiten werden binnen het consortium gedefinieerd en zullen in de herfst 2022 aan de sector worden meegedeeld via omzendbrief 9, 60% van de woningen zal worden verdeeld tussen de drie noodopvangcentra en de projecten in hotels.

Van de 16 mensen die na het project weer op straat staan, zijn er 11 vertrokken omdat de projecten waar ze verbleven stopten. De 5 andere personen werden uit het project gezet omdat ze het huishoudelijk reglement (HR) niet naleefden of niet aan hun persoonlijke project meewerkten. Alle personen uit categorieën 3 en 4 die weer op straat belandden (figuur 10), hadden bijkomende kwetsbaarheden. De persoon die zich voor binnenkomst in het hotel in een noodopvangcentrum bevond (figuur 08) en die later opnieuw op straat belandde, weigerde volgens het sociaal project alle voorgestelde oplossingen.

Figuur 10 – Woonsituatie na het project per categorie

Woonsituatie na het project					
Categorie	1	2	3	4	Totaal
Noodopvangcentrum	1	4	1		6
Psychiatrisch ziekenhuis			1		1
Hospitalisatie		2	1		3
Niet bekend	4	9		4	17
Buitenland				2	2
Privéwoning (SVK's buiten het Herhuisvestingsplan, overige)	18	8	1	1	28
Onthaalhuis		8	1	1	10
Rusthuis/Rust- en verzorgingsinstelling		1			1
Gevangenis		1			1
Doorverwezen naar een ander hotelproject	5			1	6
Straat		11	1	4	16
Kraakpand		1		1	2
Bij derden (familie, vrienden)	2	5		2	9
Totaal	31	49	6	16	102

In figuur 10 zien we dat de huisvestingssituaties zeer divers zijn binnen elke **categorie**. De meeste oplossingen in privéwoningen worden gevonden voor personen met een verblijfsvergunning, en vooral voor personen zonder bijkomende **kwetsbaarheden**. Zoals de coördinator van het door DoucheFLUX beheerde project opmerkte, hebben personen uit de categorieën 3 en 4 niet alleen geen verblijfsvergunning, maar hebben ze vaak te lijden van meerdere kwetsbaarheidsfactoren. Van de 22 personen die in de tabel hierboven worden vermeld, werd van slechts 3 personen verklaard dat ze geen enkele vastgestelde kwetsbaarheid hadden, terwijl van 2 anderen de situatie niet vermeld werd. De probleemgebieden die het vaakst terugkeren, zijn de geestelijke gezondheid

(8), het gebrek aan administratieve kennis (7), problematisch gebruik van alcohol (4) of andere stoffen (5) en de lichamelijke gezondheid (4). Als we de personen zonder verblijfsvergunning: (categorieën 3 en 4) vergelijken met mensen uit categorie 2, zien we dat het ontbreken van toegang tot rechten een struikelblok is om bijvoorbeeld in een privéwoning of een onthaalhuis te worden gehuisvest.

GEMIDDELTE VERBLIJFSDUUR

Om de gemiddelde duur van het verblijf te bepalen voor **personen** die oplossingen hebben gevonden die als **blijvend** kunnen worden beschouwd, stelden we een steekproef samen met de 28 personen die naar een privéwoning vertrokken zijn, de persoon die naar een rusthuis gegaan is en de persoon die in een psychiatrisch ziekenhuis werd opgenomen. Die 30 personen zijn gemiddeld 147 dagen (dus 4 maanden en 25 dagen) in een hotelvoorziening gebleven. Binnen die steekproef verschilt de evolutie van de situatie niet significant naargelang het geslacht: 17,24% personen jonger dan 18 jaar (tegen 10,12% bij binnenkomst), 34,48% vrouwen (tegen 36,08% bij binnenkomst), 48,28% mannen (tegen 46,67% bij binnenkomst).

De gemiddelde verblijfsduur voor **alle opgevangen personen** tijdens de referentieperiode is 144 dagen (dus 4 maanden en 22 dagen). Het verschil tussen de categorieën is te verwaarlozen: 144 dagen (cat.1), 151,5 dagen (cat. 2), 160,5 dagen (cat. 3) en 152 dagen (cat. 4).

Er moet echter rekening worden gehouden met het gegeven dat de meeste projecten eind 2021 zijn begonnen. Voor projecten die voorheen al bestonden, bedroeg de gemiddelde verblijfsduur 277 dagen (dus 9 maanden en 2,5 dagen) voor het door DoucheFLUX beheerde project en 193 dagen (dus 6 maanden en 10 dagen) voor

het project dat door het OCMW van Vorst werd beheerd. Dit toont de noodzaak aan van projecten met een langere duur voor personen die minder gemakkelijk te herhuisvesten zijn of later in het project worden opgenomen.

OPENEN VAN RECHTEN TIJDENS HET VERBLIJF

Binnen **categorie 3** hebben 6 personen gedurende ten minste 6 maanden in een van de projectvoorzieningen verbleven. We kozen de periode van 6 maanden om een parallel te trekken met de definitie van de personen uit categorie 3: personen "[...] waarvan de doorverwijzende dienst acht dat men het verblijfsrecht binnen de 6 maanden kan bekomen." (Bruss'help, 2021b-d, p.4; Bruss'help, e-f, p.3). Van 2 van die 6 personen is de verblijfsstatus verbeterd: 1 persoon was een niet-geregistreerde EU-burger die een attest van immatriculatie verkreeg, 1 persoon had een attest van immatriculatie en verkreeg een A-kaart.

4 op de 6 personen beschikten niet over **rechtsbijstand**, maar hebben die verkregen, 1 persoon had ze al en voor de laatste persoon ontbreekt de informatie.

Van de personen uit **categorie 4** (verblijfsstatus door het project ingeschat bij binnenkomst) hebben er 12 gedurende ten minste 6 maanden in een van de projectvoorzieningen verbleven. Van deze mensen verkregen er 2 een attest van immatriculatie, behielden er 2 hun status van onwettig verblijf, en voor 8 personen is de verblijfsstatus tijdens of na hun verblijf in het hotel onbekend.

Niemand genoot rechtsbijstand bij binnenkomst, maar 9 personen verkregen die, 2 verkregen ze niet en voor 1 persoon hebben we geen informatie. De 2 personen die rechtsbijstand verkregen, zijn na de sluiting van het project

vertrokken, nadat ze sinds eind 2020 in het hotel hadden verbleven. Volgens het project was er geen vooruitgang meer mogelijk, maar worden ze door een externe begeleider opgevolgd.

Figuur 11 – Medische dekking voor binnenkomst en bij vertrek

Medische dekking	Voor binnenkomst	Bij vertrek
Ziekenfonds	56	65
DMH	18	19
Andere	1	1
Geen	23	11
Niet bekend	4	6
TOTAAL	102	102

Wat de **medische dekking** betreft, toont figuur 11 aan dat van de 102 personen die de projecten in hotels hebben verlaten, er 56 een ziekenfonds hadden bij binnenkomst, 18 personen DMH en 1 persoon een andere medische dekking. Van 4 personen is de situatie onbekend en 23 personen hadden geen medische dekking. Van die 23 personen verkregen er 11 een dekking bij een ziekenfonds en 3

een DMH. Van 2 personen is de situatie na verblijf onbekend en voor 7 personen op 23 bleef de situatie ongewijzigd.

De situatie van de andere vermelde groepen bleef ongewijzigd, behalve voor 2 personen met een ziekenfonds en 2 personen met een DMH bij binnenkomst, die deze dekkingen niet meer hadden toen ze het project verlieten.

Wat de **inkomsten** betreft, geeft figuur 12 de situatie weer van de 77 personen van 18 jaar en ouder die vertrokken zijn en van wie de gegevens beschikbaar waren.

Figuur 12 – Type inkomsten voor binnenkomst en bij vertrek

Type inkomsten (N = 77)	Voor binnenkomst	Bij vertrek			
		Personen zonder inkomen die er één verkregen hebben	Hebben hun inkomen verloren*	Zijn van inkomen veranderd	Ongewijzigde toestand
Leefloon	31	9		4	28
Werkloosheidsuitkering	8	2		1	4
Officieel werk	4				2
Pensioen/IGO	4	1			3
Uitkering voor personen met een handicap	2				1
Ziekenfon	1				1
Andere	5			1	2
Geen	22		7		10
TOTAAL	77	12	7	7	51

* *Situatie bij binnenkomst: ander type inkomsten (3 personen), werkloosheidsuitkering (2 personen), uitkering voor personen met een handicap (1 persoon), Leefloon (1 persoon).*

Van de 101 personen die de projecten in hotels hebben verlaten, hadden er 25 een adres bij hun binnenkomst, 46 een referentieadres en 30 geen adres. Van 1 persoon is de situatie onbekend. Voor 84 personen was de situatie nog dezelfde bij het vertrek. 4 personen met een adres bij binnenkomst hadden een referentieadres bij vertrek en omgekeerd: 8 personen met een referentieadres bij binnenkomst, acht hadden een echt adres bij vertrek. Van de personen zonder adres bij binnenkomst, hebben er 5 een adres gekregen en 6 een referentieadres.

12 Conclusies en algemene aanbevelingen

Het opzetten van vernieuwende projecten was een meerwaarde voor dak- en thuislozen. Ze zijn en blijven een **proeftuin voor innovatie**. In elk project werden nieuwe werkwijzen getest en bijgestuurd. Die praktijken werden ontwikkeld op een organische manier die van project tot project verschilt. Sommige sociale partners konden de voordelen vaststellen van een **opvolging die intensiever was** dan die waaraan ze gewend waren.

Om die toegevoegde waarde te behouden, moeten we **alles wat we geleerd hebben, op duurzame wijze toepassen**. We moeten tevens nadenken over de vragen die deze projecten hebben opgeroepen, meer bepaald met betrekking tot:

1) De opvang van mensen die zeer sterk hun balans kwijt zijn en/of geen verblijfspapieren hebben en/of een huisdier hebben en/of uit de gevangenis komen en/of alleen zijn en/of jongvolwassene zijn.

Voor mensen zonder verblijfsvergunning kunnen de projecten in hotels betere begeleiding bieden dankzij een intensieve opvolging en een verblijfsduur die niet beperkt blijft tot enkele dagen. Anderzijds is er geen duurzame oplossing voor mensen zonder perspectief op een verblijfsvergunning.

Afgezien van het gebrek aan plaatsen voor gevangenisverlaters en personen met een elektronische enkelband, moet er een oplossing worden gevonden voor vrijgesproken gevangenen die meteen worden vrijgelaten en geen plaats hebben om te slapen. Die oplossing kan hetzij van justitie komen, hetzij bijvoorbeeld van subsidies voor plaatsen die voor deze mensen worden geblokkeerd.

2) De financiële bijdrage van de opgevangen personen, In dat verband moet elke 'concurrentie' tussen voorzieningen worden vermeden. De belangen van de opgevangen persoon moeten vooropstaan wanneer over het bedrag van de financiële bijdrage wordt beslist.

3) De synergie tussen de voorzieningen in de sector van de daklozenhulp.

In meer directe zin zijn de projecten in hotels erin geslaagd om mensen **een tijdelijk onderkomen en psychosociale begeleiding te verschaffen**. Dat laatste element had voor meerdere opgevangen personen **positieve effecten**. We denken aan meer zelfvertrouwen, begeleiding als er kwetsbaarheden zijn, het openen van bepaalde rechten en het zoeken van - bij voorkeur duurzame - huisvesting. Zoals in het eerste evaluatieverslag (Striano, 2021) al werd aangetoond, liep bijvoorbeeld het (her)openen van rechten vlotter als een OCMW deel uitmaakte van het partnerschap. Dat is echter alleen het geval **wanneer het OCMW bevoegd is**.

Een andere geleerde les is dat de projecten in hotels **waarschijnlijk nog betere resultaten zouden opleveren als de volgende aanpassingen zouden doorgevoerd worden:**

1) Voldoende lange voorbereidingsperiodes.

2) Een langere duur van de projecten dan 5-6 maanden. Zo zouden de projecten meer tijd hebben om zich te stabiliseren, om de sociale begeleiding nog beter aan te passen aan het ritme van de betrokkene, en dit ook aan mensen die later in het project instappen

3) Snellere communicatie over de officiële verlengingsakkoorden.

4) Nieuwe projectoproepen lanceren voldoende op voorhand voor het eindigen van bestaande projecten.

5) Een groter aanbod van geschikte huisvestingsoplossingen. Het Herhuisvestingsplan getuigt van goede bedoelingen op dat vlak, maar er zijn factoren die het moeilijk maken de doelstellingen te bereiken.

6) In afwachting van duurzame oplossingen, en om personen te begeleiden die zich 'niet klaar voelen' om alleen te wonen, voorzien in de **behoefte aan opvangplaatsen met begeleiding voor daklozen en mensen die slecht gehuisvest zijn**. Zo moet de Cel Doorverwijzing van Bruss'help dikwijls professionals teleurstellen die op zoek zijn naar een onderkomen voor de mensen die ze begeleiden, en zijn de wachtlijsten voor een plaats in een hotel voor zeer lange periodes bevroren.

7) Om extra inschakelingsplaatsen te verkrijgen, kan **de mogelijkheid worden onderzocht om de werkgroepen voor het vinden van opvangplaatsen voor Oekraïense vluchtelingen in te zetten voor alle mensen die dakloos of slecht gehuisvest zijn**.

8) **Beschikbaarheid van een verbindingspersoon tussen de gevangenen en de sector van de daklozenhulp.**

9) o voldoende tijd om de betrokkene indien gewenst op te volgen bij het verlaten van het project. Dit laat toe te zien of hun situatie duurzaam is verbeterd.

10) o herbekijken of het budget voor sociale begeleiding niet moet worden verhoogd.

Voor de projecten in hotels die worden voortgezet en nieuwe projecten (in hotels of elders) worden de volgende aanbevelingen gedaan:

- Meer belang hechten aan andere geleverde inspanning en het huisvesten van mensen en/of voor het werk dat daaraan voorafgaat.
- De verwijzingsprocedure herzien, nadenken over de rol van Bruss'help als oriënterende dienst en de begeleiding van de projecten verbeteren.
- Met eigenaars werken die het sociaal project toegenegen zijn.
- Partnerschappen aangaan en of onderhouden met andere organisaties.
- De categorieën verfijnen, op zijn minst voor personen zonder verblijfsvergunning die andere kwetsbaarheden hebben.

Dat Bruss'help zowel operationele partner als evaluator van de projecten in hotels is, heeft de evaluatie bijzonder moeilijk gemaakt. Om zo neutraal mogelijk te blijven, heeft de evaluator ervoor gekozen de kwantitatieve analyse van de gegevens te combineren met een kwalitatieve evaluatie van de projecten op basis van de ervaringen van de coördinatoren, en de operationele collega's van Bruss'help een minimale stem te geven. Onder meer daarom werden de samenvattingen van de interviews opgenomen in dit verslag. Het is echter aanbevolen om **eventuele toekomstige evaluaties te laten uitvoeren door een evaluator die geen deel uitmaakt van de sector van de daklozenhulp**.

13 Bibliografie

Belga. (2022, 18 juillet). *Inauguration à Bruxelles du premier centre d'accueil longue durée pour réfugiés ukrainiens*. Consulté le 22 août 2022 via <https://www.rtb.be/article/inauguration-a-bruxelles-du-premier-centre-d-accueil-longue-duree-pour-refugies-ukrainiens-11033384>

Ben Hamou, N. (2020). Plan d'Urgence Logement. Consulté le 1 août 2022, via https://nawalbenhamou.brussels/wp-content/uploads/2021/01/Plan-Urgence-Logement_DEF.pdf

Bruss'help. (2021a) Circulaires Bruss'help. Consulté le 2 avril 2022 via <https://www.bruss'help.org/index.php/fr/portail-pro/circulaires-bruss-help-covid-19>

Bruss'help. (2021b). *Convention opérationnelle DISPOSITIF HOTEL SUNRISE*. Bruxelles : Auteur.

Bruss'help. (2021c). *Convention opérationnelle DISPOSITIF HOTEL FIERLANT*. Bruxelles : Auteur.

Bruss'help. (2021d). *Convention opérationnelle DISPOSITIF HOTEL BELVUE*. Bruxelles : Auteur.

Bruss'help. (2021e). *Convention opérationnelle DISPOSITIF D'HEBERGEMENT TEMPORAIRE*. Bruxelles : Auteur.

Bruss'help. (2021f). *Convention opérationnelle « HOME LESS VINCULA »*. Bruxelles : Auteur.

Bruss'help. (2021g). Modalités d'orientation de sortants de prison sans-abri vers le dispositif social en hôtel – Projet Home Less Vincula. Bruxelles : Auteur.

Logement Bruxellois. Candidats. Consulté le 1 août 2022 via <https://logementbruxellois.be/candidat-locataire/>

Ordonnance relative à l'aide d'urgence et à l'insertion des personnes sans abri. (2018, 14 juin). Consulté le 12 juillet 2022, via https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2018061424&table_name=loi

RTBF, Belga, & Kekatos, N. (2022, 12 août). Deux nouveaux centres d'accueil pour réfugiés ukrainiens à Molenbeek et Saint-Gilles. Consulté le 22 août 2022 via <https://www.rtb.be/article/deux-nouveaux-centres-daccueil-pour-refugies-ukrainiens-a-molenbeek-et-saint-gilles-11046896>

Schmid-Breton, P., & Verhasselt, S. (2022). *Dispositifs d'Hébergement Transitoires : Projets Mam'solo et H.I.T. 18-25. Topo au 15/02/2022*. (Rapport inofficiel d'évaluation interne en mi-parcours). Bruxelles : Auteur.

SDS. (2020, 20 octobre). *Hulporganisaties slaan alarm: 'Capaciteit daklozenopvang neemt af'*. Consulté le 5 avril 2022 via <https://www.bruzz.be/samenleving/hulporganisaties-slaan-alarm-capaciteit-daklozenopvang-neemt-af-2020-10-20>

Striano, M. (2021) *Évaluation des dispositifs hôtels*. Consulté le 5 avril 2022 via <https://www.brussshelp.org/download/Rapport-fr.pdf>

14 Illustraties

Figuur 01 – Overzicht van de projecten. Situatie 01/12/2021 – 30/04/2022

Figuur 02 - Categorieën binnen het publiek en doelstellingen per categorie

Figuur 03 – Overzicht van de projecten van de tweede evaluatieperiode

Figuur 04 – Aantal aanvaarding/Reden voor de weigering van de aanvraag (voor 4 projecten)

Figuur 05 – Meest voorkomende kwetsbaarheden

Figuur 06 – Aantal personen per categorie (binnenkomst)

Figuur 07 – Aantal vertrekken

Figuur 08 – Woonsituatie na het project (uitgebreide versie)

Figuur 09 – Woonsituatie na het project (vereenvoudigde versie)

Figuur 10 – Woonsituatie na het project per categorie

Figuur 11 - Medische dekking voor binnenkomst en bij vertrek

Figuur 12 - Type inkomsten voor binnenkomst en bij vertrek

15 Bijlagen

Enkele portretten en trajecten (op 15/02/2022)

Dit is een samenvatting van 4 casussen uit het niet-officieel tussentijds intern evaluatieverslag van 15/02/2022 (Schmid-Breton & Verhasselt, 2022) :

H.I.T. 18-25 (pp.10-15)

1. Mijnheer A (tussen 18 en 25 jaar).

Na intrafamiliaal geweld wordt mijnheer A door de SPJ geplaatst wanneer hij nog maar enkele maanden oud is. Hij brengt zijn jeugd door in diverse centra waar hij meermaals weglucht, komt en gaat. Hij verblijft meermaals in een psychiatrische instelling.

Zijn moeder overlijdt wanneer hij nog niet lang meerderjarig is, met alle nadelige gevolgen van dien voor zijn psychologische toestand. Zijn vader vlucht voor 10 jaar uit België om aan het gerecht te ontsnappen en komt pas terug na de dood van de moeder. De relatie met de vader is extreem gewelddadig van beide kanten. De rechtbank beslist elk contact tussen mijnheer A, zijn vader, zijn broer en zijn zus te verbieden.

Mijnheer A heeft zelfs geen getuigschrift basisonderwijs. Hij lijdt aan psychische stoornissen die nauwelijks of niet worden behandeld en aan grote angsten. Zijn ervaringen met individuele huisvesting zijn dan ook een mislukking.

De lockdown van maart 2020 leidt tot angstaanvallen en een periode van decompensatie waarbij hij het meubilair van zijn appartement vernielt en aanzienlijke huurschade aanricht. In augustus 2020 verlaat hij deze woning om in oktober 2020 zijn intrek te nemen in een

andere, die hij in maart 2021 opnieuw zal verlaten omdat hij zich niet veilig voelt. Hij slaapt een tijdlang in zijn auto tot die door de politie wordt weggesleept, en vindt dan onderdak in hotels en jeugdherbergen. Hij neemt zijn toevlucht tot prostitutie om aan de kost te komen en gebruikt drugs (soft- en soms ook harddrugs).

Mijnheer A wordt door diverse OCMW's geholpen, met onderbrekingen die te wijten zijn aan zijn onzekere woonsituatie. Vanaf april 2020 ontvangt hij op kosten van ons Centrum een leefloon. In november 2021 wordt hij opgenomen in het project HIT 18-25.

Het team stelt al snel zijn gebrek aan zelfstandigheid vast. Hij kreeg begeleiding om boodschappen te doen, enkele essentiële kookvaardigheden aan te leren, afspraken bij de dokter te maken met het oog op het hernemen van medicatie en psychotherapeutische opvolging, en naar die afspraken te gaan.

Zijn schulden en het risico van opsluiting voor meerdere strafbare feiten, boezemden hem grote angst in. Die werd gestabiliseerd door een follow-up bij de Dienst Schuldbemiddeling (DSB) en het zoeken van een advocaat. Het team stelt vast dat hij een inspanning doet om de controle te behouden tijdens onvoorspelbare episodes van decompensatie. Er heeft zich geen enkel belangrijk incident voorgedaan.

Nu doet mijnheer A zijn boodschappen alleen en probeert hij zich gezond te voeden. Hij komt zijn afspraken na en gaat zonder begeleiding naar de psychiater en de psycholoog. Hij weigert nog altijd de medicatie om zijn psychotische problemen te stabiliseren, maar neemt wel vrij regelmatig het antidepressivum dat zijn bipolaire stoornis stabiliseert.

Zijn budgetbeheer blijft problematisch, maar hij probeert uit de prostitutie te

blijven en vraagt extra steun wanneer zijn budget is opgebruikt.

Mijnheer A laat zeer duidelijk merken dat hij bang is om alleen te leven, zonder de steun van het team. Hij is geselecteerd voor een Housing First-project. Een huisvestingsoplossing in het kader van een initiatief voor beschermt wonen zou meer aangewezen zijn, maar door de wachttijden heeft het geen zin zich op die optie te concentreren. Een aanvraag voor een uitkering voor personen met een handicap is in behandeling en de onderbewindstelling van goederen wordt overwogen.

In april 2022 vond mijnheer A permanente huisvesting via het Housing First-project. Al zeer snel drongen dealers en krakers zijn appartement binnen om hem te intimideren. Omdat hij zich niet meer veilig voelde en in afwachting dat zijn appartement zou worden beveiligd, werd mijnheer A weer een tijdje door HIT 18-25 opgevangen. Uiteindelijk verkoos hij naar zijn woning terug te keren, ook al riskeerde hij zijn belagers opnieuw tegen het lijf te lopen. Er werd samengewerkt met het Housing First-project en de politie werd ingeschakeld om de situatie op te volgen.

Nu (september 2022) woont mijnheer A goed en wel in zijn appartement. Alleen de eenzaamheid blijft problematisch. Zijn psychische toestand blijft kwetsbaar, ook al is hij gestabiliseerd. Daarom is het belangrijk dat het team van Het Housing First-project waakzaam blijft. Wij hebben onze begeleiding na verblijf afgesloten na 5 maanden externe opvolging. Mijnheer A geeft ons nog geregeld updates en is het team van het HIT-project zeer dankbaar⁷.

⁷ Tekst toegevoegd in september 2022 door de coördinator van het project H.I.T. 18-25.

2. Mijnheer C (tussen 18 en 25 jaar).

Hij woont tot in 2019 bij zijn gezin met meerdere (half)broers en zussen. Hij onderhoudt een gespannen relatie met zijn stiefvader, die hij te streng vindt. Tijdens die periode gaat hij 4 jaar op internaat in Wallonië omdat de betrekkingen binnen het gezin steeds slechter worden. Hij kan zeer moeilijk omgaan met het gemeenschapsleven, het gebrek aan privacy en de strenge regels van het internaat.

In maart 2019 wordt mijnheer C door zijn stiefvader aan de deur gezet na een slecht rapport en de mededeling van de school dat hij moet vertrekken na te veel onwettige afwezigheden. Hij slaapt op straat, heeft een slechte ervaring in een urgentiecentrum en wil er niet meer terugkeren. Maar het urgentiecentrum blijft hem opvolgen. Hij gebruikt een bibliotheek als toevluchtsoord en de bibliothecaris verschaft hem onderdak.

In oktober 2019 wordt hij opgenomen in het project KAP van CEMO. In mei 2021 vertrekt hij daar omdat hij niet meer tegen de regels kan. Hij keert terug naar de straat. Straathoekwerkers stoten op een jongeman die categorisch weigert naar een onthaalhuis, een ziekenhuis of een appartement voor begeleid wonen te gaan.

In oktober 2021 dient datzelfde urgentiecentrum de kandidatuur van mijnheer C in voor ons project HIT 18-25, maar ons OCMW is niet bevoegd. Mijnheer C van zijn kant is uitermate gemotiveerd om aan het project deel te nemen. Hij voelt zich aangesproken door de individuele kamer, de vrijheid om te komen en te gaan en de aanwezigheid van een team om hem te begeleiden. Uiteindelijk gaat hij naar het Rode Kruiscentrum, en begin januari laat hij zich opnemen in het project HIT 18-25. Via het team werd een medische

behandeling gestart om de symptomen van schurft te verzorgen.

Mijnheer C was uitgeput door zijn omzwervingen en had rust nodig. Pas na een week begon het team hem diverse vormen van begeleiding voor te stellen (aankoop van een gsm, wasserij, boodschappen enz.). Na meerdere weigeringen stemde hij uiteindelijk toch toe. De afspraken maken hem onrustig en dreigen hem te doen dichtklappen.

De vertrouwensband moet nog worden opgebouwd. Een van de opvoeders, die een goede band met hem heeft, slaagt erin hem met een informele aanpak te begeleiden en in kleine stapjes vooruit te helpen. Er is nauwelijks sprake van planning of afspraken, en daarom lijkt hij minder gespannen te zijn.

De psychologe van het project praat geregeld met hem om zijn therapeutische behoeften te bepalen. Het leven op straat heeft hem duidelijk kwetsbaar gemaakt. Hij blijft erg in zichzelf gekeerd, verandert zelden van kleren en verzorgt zich niet meer.

In september 2022 vond mijnheer C permanente huisvesting via een Housing First-project Stepforward. De leden van het team van het project HIT 18-25 zorgen voor begeleiding na verblijf. Die kan één maand of langer duren, afhankelijk van de behoeften van de jongere. Om zijn angsten over die belangrijke verandering af te zwakken, bezochten de psychologe en de opvoeder hem al een eerste keer bij hem thuis om na te gaan hoe zijn verhuizing was verlopen. De jongere heeft zich goed geïnstalleerd. Er moet een ontmoeting met het Housing First-project worden gepland om na te gaan of de overgang goed verloopt⁸.

⁸ Tekst toegevoegd in september 2022 door de coördinator van het project H.I.T. 18-25.

Mam'solo

De mama's die in de voorziening Mam'solo zijn ondergebracht, hebben heterogene profielen en verschillende niveaus van zelfstandigheid.

➤ Enkele portretten en trajecten:

1. Mevrouw A (tussen 35 en 40 jaar).

Mevrouw A is een moeder met een kind van twee jaar. Ze is geboren aan de oostkust van Afrika, waar zij haar jeugd heeft doorgebracht. Later vestigt ze zich in Zuid-Europa en behaalt ze daar een master in de journalistiek. Ze verwerft de nationaliteit van een Europees land. Ze ontmoet de vader van haar toekomstige kind en gaat in september 2019 bij hem wonen in België. In mei 2021 scheiden ze. Mevrouw A blijft alleen met haar kind achter in hun gezamenlijke woning.

Bij gebrek aan persoonlijke bestaansmiddelen doet mevrouw A een beroep op een OCMW en vanaf 13 mei 2021 ontvangt ze een leefloon. Al snel kan ze de huur van 1.050 euro inclusief kosten niet meer betalen. Na een vruchteloze zoektocht naar huisvesting, heeft mevrouw A aan het einde van haar opzeggingstermijn geen onderkomen meer. In oktober 2021 wordt ze met haar baby opgenomen in een onthaalhuis.

Het kind lijdt aan ernstige voedselintoleranties, maar een aanpassing van de collectieve maaltijden ligt moeilijk. Daarom dient de maatschappelijk werkster van de huisvestingsdienst de kandidatuur van mevrouw A in bij het project Mam'solo. Mevrouw A is sinds november 2021 ondergebracht in een studio.

Mevrouw A heeft in haar leven maar enkele maanden gewerkt. Haar immigratietraject, haar gebrek aan kennis van het Frans/Nederlands en van België remmen haar af in haar zelfstandigheid.

De vader van het kind heeft zich in een naburige stad gevestigd en betaalt alimentatie. Hij voelt zich niet bekwaam om alleen voor zijn zoon te zorgen, maar komt hem tijdens het weekend in het hotel opzoeken en heeft ook geholpen om op het kind te passen tijdens de sluiting van de kinderopvang (covid). Zo kon mevrouw A solliciteren en naar de cursus Frans gaan.

Mevrouw A werkt zeer goed mee met het team en is correct in het onderhoud van haar onderkomen en haar omgang met hotelgasten en personeel. Het zoeken van huisvesting gebeurt via individuele begeleiding en door de maatschappelijk werkster van het project.

In juli 2022 vindt mevrouw A een woning en kort daarna vindt een huisbezoek plaats. Mevrouw is het team ontzettend dankbaar en houdt tot vandaag contact met de maatschappelijk werkster. Mevrouw A maakt het goed. Ze heeft opnieuw werk en een stabiel gezinsleven⁹.

2. Mevrouw D (tussen 35 en 40 jaar).

Mevrouw D is een moeder met een tweeling van twaalf jaar. Ze is geboren in en land in Centraal-Afrika. Mevrouw D komt in 2002 in België aan in het kader van een asielaanvraag. In 2003 bekomt ze een verblijfsrecht om medische redenen (art. 9 ter) en in 2009 verwerft ze de Belgische nationaliteit.

Bij haar aankomst in België ontdekt mevrouw D dat ze seropositief is. Een jaar later ondergaat ze vanwege haar seropositiviteit een abortus. Deze gebeurtenis raakt haar diep. Haar psychische toestand mondt vervolgens uit in een diepe depressie. Uiteindelijk zal ze haar 7de jaar beroepsonderwijs niet

afmaken, maar in 2007 behaalt ze een diploma van zorgkundige.

In 2009 bevalt mevrouw D van een tweeling. De vader van de kinderen verbrak hun relatie toen ze hem vertelde dat ze zwanger was. Hij erkende de kinderen, maar houdt geen contact met hen en betaalt geen alimentatie. De DAVO kent voorschotten toe.

Mevrouw D wisselt periodes als zelfstandige en als loontrekkende af, maar zonder dat het recht op werkloosheidsuitkeringen kan worden geopend. Vanaf 2019 had ze een import- en exportbedrijf in de voedingssector. De gezondheids crisis leidde tot het faillissement van de onderneming en een grote schuldenberg.

Door haar huurschuld werd ze in april 2021 uit haar woning in een van de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gezet. Mevrouw D deed pas in augustus 2021 een beroep op het OCMW en ontvangt sindsdien een leefloon. Nadat haar middelen waren opgebruikt door in diverse hotels te verblijven, werd mevrouw in december 2021 opgevangen in een hotel beheerd door Samusocial.

De kandidatuur van mevrouw D werd bij ons ingediend door Bruss'help en het OCMW behield zijn territoriale bevoegdheid. Sinds midden januari 2022 woont mevrouw D met haar kinderen in een ingericht appartement in het hotel.

De gezondheidstoestand van mevrouw D is zorgwekkend. Pas toen er een vertrouwensband was met het team, praatte ze voor het eerst over haar (voortschrijdende) ziekte en het gebrek aan medische behandeling sinds meerdere jaren. Ze vreest dat ze op een dag in het ziekenhuis zal belanden en dat haar kinderen geplaatst zullen worden. Die angst leidde tot een soort ontkenning

⁹ Tekst toegevoegd in september 2022 door de coördinator van het project MAM'SOLO.

van haar ziekte en de stopzetting van de therapeutische opvolging.

De maatschappelijk werkster en de psychologe van het project zorgden er samen voor dat de medische opvolging kon worden hervat. Momenteel wordt een oplossing voor de kinderen gezocht voor het geval de moeder in het ziekenhuis moet worden opgenomen.

Er groeide een hechtere vertrouwensband met het team. Zo bleek dat de dochter van mevrouw D al een grote verantwoordelijkheid droeg, zoals het beheer van de facturen. De relatie met haar zoon is moeilijker en lijkt te verslechteren.

De psycholoog van het project probeert een psychologische behandeling van de kinderen en de moeder op te starten. Er werd een opvolging voor de jongeren aangevraagd in een OCMW. Het team stelde ook vast dat de kinderen niet over een pc beschikten, die nochtans noodzakelijk is voor hun opleiding. Het OCMW zal mevrouw helpen met de aanvraag ervan. Er werd half februari 2022 een afspraak gemaakt met de Dienst Schuldbemiddeling, om schuldbemiddeling op te starten. Door de gezondheidstoestand van mevrouw D kon het zoeken van huisvesting nog niet worden aangevat.

De samenwerking met het hotel liep ook niet van een leien dakje. Dit heeft er, onder andere, toe geleid dat de uitbater vroeg om de huisvesting te beëindigen. Gelukkig vond mevrouw D eind juni 2022 met de hulp van de maatschappelijk werksters van het team een woning in een andere gemeente.

Omdat het project Mam'solo niet wordt voortgezet en mevrouw D haar intrek neemt in een andere gemeente, zal er geen follow-up zijn door ons centrum.

Aan het nieuwe OCMW werd echter belangrijke informatie meegedeeld. Mevrouw D werd naar twee centra doorverwezen om gezinstherapie te starten in haar nieuwe gemeente¹⁰.

Lijst met eventuele kwetsbaarheden:

- Geen
- Onbekend
- Achterstallige betalingen
- Problematische alcoholconsumptie
- Problematische consumptie van andere substanties
- Verslaving aan gok- en kansspelen
- Fysieke gezondheid
- Mentale gezondheid
- Gedragsmoeilijkheden
- Problemen met de lichamelijke hygiëne
- Moeilijkheden om de verblijfplaats te onderhouden
- Mondelinge communicatiemoeilijkheden
- Schriftelijke communicatiemoeilijkheden
- Onvoldoende administratieve kennis
- Enkelband
- Ex-gedetineerde

¹⁰ Tekst toegevoegd in september 2022 door de coördinator van het project MAM'SOLO.

bruss'help.brussels

vzw Bruss'Help | Verenigingstraat 15 | 1000 Brussel | 02 880 86 89 – 02 219 78 00
www.brusshelp.org | info@brusshelp.org | BTW BE 0723.632.965

Met de steun van

COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE